

Uvodnik

Jurij Paljk

Revščina

Najbrž imajo prav tisti, ki trdijo, da zares ni smisla navajati nobenega statističnega podatka, ko govorimo o revščini, ker so ti podatki v naši družbi samo še en podatek več in nič več, čeprav je že samo dejstvo, da je danes v svetu še vedno 963 milijonov ljudi, ki gredo zvečer spat lačni, dovolj povedno.

Dodajmo še, da milijarda ljudi v svetu živi v neprimernih stanovanjih, da na leto umre 350 tisoč žensk zaradi težav pri nosečnosti in pri porodu, da je na svetu 1,3 milijarde ljudi, ki nimajo osnovnih sanitarij, da je na svetu 2,5 milijarde ljudi, ki živijo v neprimernih higienskih razmerah, in še najbolj grozljiv podatek: vsak dan umre 20 tisoč otrok zaradi revščine. V današnjem globaliziranim svetu lahko torej mirno zatrdimo, da je prav revščina tista, ki najbolj povezuje ljudi, kot je tudi v naši družbi vse bolj prisoten občutek, da bomo tudi sami prej ali slej končali med revnimi ljudmi. Zato bi morali danes, ko obhajamo te dni Svetovni dan revščine, razmišljati vse bolj o globalni rasti revščine kot pa o revščini sami. In prav zato je naša dolžnost, da kot državljani razvitega sveta zahtevamo od naših vlad, naj spoštujejo vsaj osnovne pravice dostojanstva vsakega posameznika. Revščina namreč ni samo pomanjkanje vsakega dohodka, ampak je predvsem pomanjkanje vsake pravice, saj so voda, hrana, zdravje, stanovanje, šola, socialna gotovost gotovo tisti osnovni pogoji, ki omogočajo vsakomur izmed nas dostojno življenje. Gre torej za problem dostojanstva! Revnemu se namreč odreka osnovno človeško dostojanstvo, ki bi ga moral vsak človek imeti!

Italija je vsak dan bolj revna, 8,3 milijona ljudi že živi v revščini, kar je 13,8 odstotkov celotnega prebivalstva. To izhaja iz poročila italijanske ustanove Caritas, ki je minuli ponedeljek, na Svetovni dan boja proti revščini, na posebni tiskovni konferenci objavila nezavidljive podatke. Dodali so še, da se 20 odstotkov prebivalstva že zateka po pomoč h krajevnim ustanovam Caritas, grozljivo pa je dejstvo, da je med njimi veliko mladih in med temi mladimi jih je skoraj 80 odstotkov, ki ne študirajo in niso nikjer zaposleni, nimajo torej nobene prihodnosti. 2,73 milijonov italijanskih družin je že revnih, med njimi so najbolj revne družine s številnimi otroki.

V Sloveniji je v letu 2010 pod pragom tveganja revščine živelo 12,7 odstotka ali 254.000 ljudi. To pomeni, da je bil njihov mesečni razpoložljivi neto dohodek nižji od 587 evrov na odraslega člana gospodinjstva. Lani je tako pod pragom tveganja revščine živelo 1,4 odstotne točke več ljudi kot leta 2009, so sporočili iz državnega statističnega urada. V najslabšem položaju so v Sloveniji enočlanska in enostarševska gospodinjstva ter pari s tremi ali več otroki. Glede na status aktivnosti so bili v najslabšem položaju brezposelni in upokojenci. Stopnja tveganja revščine pa je bila visoka tudi za ženske, starejše od 64 let, in najemnike stanovanj. Po podatkih Eurostata za leto 2009 je v državah članicah Evropske unije približno 16 odstotkov ali 80 milijonov ljudi živelo z dohodkom, ki je bil nižji od praga tveganja revščine. Gole številke, ki ne ganejo skoraj nikogar več. Skoraj. Saj bi si sicer težko predstavljali življenje revnih med nami brez dobrodelnih organizacij Caritas.

In tudi ter predvsem zato je bilo še kako boleče dejstvo, da se nas ni več ljudi udeležilo srečanja z generalnim tajnikom slovenske Caritas minuli teden v Gorici, na katerem smo lahko res slišali žalostne zgodbe, a tudi veliko toplih besed o tem, kako se lahko in se tudi zmore pomagati na rob potisnjenim.

Smo mar res že tako otopeli, da smo brez srca in brez čisto človeške solidarnosti, če o krščanski ljubezni tokrat ne rečemo nobene?

Slovesno odprtje prvih slovenskih jaslí v Gorici Nerešeni vprašanja ločenih lestvic in učnega ter neučnega osebja

Sobotno odprtje slovenskih jaslí v Gorici pomeni pomembno pridobitev. Po dolгих letih prizadevanja je Gorica bogatejša za dodatno vzgojno strukturo, ki je na razpolago družinam za varstvo otrok. Slovenske jasli v Gorici lahko koristijo tudi družine iz občin Sovodnje ob Soči in Števerjan. Za vsako izmed teh dveh občin sta rezervirani po dve mesti. Enaindvajset pa je mest za goriške otroke. Od ponedeljka je v slovenskih jaslih deset otrok iz Gorice in ena deklica s Sovodnje. Z januarjem naj bi bila vsa mesta zapolnjena. Pri tem gre dodati, da je cena za otroke iz Sovodnje in Števerjana višja. Še vedno pa se med tremi občinami niso končala dogovarjanja za podpis konvencije o koriščenju slovenskih jaslí.

Slovesno odprtje

Za odprtje slovenskih jaslí so vidno zadovoljstvo izrazili vsi udeleženci sobotne slovesnosti. Župan Ettore Romoli je poudaril, da je to dokaz, kako se Gorica usmerja na pot dvojezičnosti. Odbornica Silvana Romano, ki je bila pristojna za uredništev projekta, se je zahvalila podjetjem, ker so si prizadevala, da je bila stavba obnovljena in

opremljena v dobrih dveh mesecih. Svoje zadovoljstvo je v slovenščini in italijanščini izrazila tudi pokrajinska podpredsednica Mara Černic. Na kratko je pozdravil tudi novogoriški župan Matej

Foto DP

Arčon. Sledila sta prerez traku in blagoslov prostorov, ki ga je opravil župnik Paolo Bonetti. Pri tem je prišlo do neljube nerodnosti. Blagoslov je bil le v italijanskem jeziku. Slovensko molitev Zdrava

Marija so udeleženci lahko zmolili po posegu deželnega tajnika SSK Damijana Terpina, ki je župnika zaprosil za slovensko molitev. Ogled prostorov je spremljalo učno in neučno osebje. Prostorji so svetli in lepo ter prijetno opremljeni, tako da se bodo malčki zares dobro počutili v njih. Okoli celotne zgradbe je prostoren vrt, ki bo omogočal dejavnosti na prostem.

Začetna zamisel: jasli v Dijaškem domu

Za slovenske jasli si je zelo prizadevala celotna slovenska narodna skupnost v Gorici, zato ni čudno, da je bila prisotnost njenih predstavnikov na sobotni otvoritveni slovesnosti najbolj številna. Gre namreč za prve slovenske jasli, ki tako dopolnjujejo vzgojno-izobraževalno ponudbo v slovenskem jeziku v Gorici.

Začetno zamisel in prvi predlog sta dala že leta 2003 goriški Dijaški dom in njegova ravnateljica Kristina Knez. Slovenske jasli so si takrat zamislili v sklopu svojih prostorov. To je podprla takratna slovenska občinska konzulta, ki jo je vodil Igor Komel. Za projekt pa se je zavzela tudi občinska svetnica Nataša Paulin. V nadaljevanju je prevladala odločitev, da bo slovenske jasli neposredno upravljala goriška občina.

Delo občinske uprave Vittoria Brancatija
Odločilno vlogo je opravila občinska uprava župana Vittoria Brancatija, v kateri je bil prisoten odbornik SSK. Odbornika Mara Černic je sodelovala pri iskanju lokacije za slovenske jasli. Ključnega pomena pa je bilo obdobje, ko je v goriški upravi sedel Silvan Primožič. Kot odbornik za jezikovne skupnosti in čezmejne odnose je sledil celotnemu postopku s pristojnim odbornikom Maurizioom Salomonijem. Tega je spomladi 2006 zamenjal Oliviero Furlan.

Ob deželnem prispevku je občina pridobila dodatnih 100.000 evrov od prodaje obsejnih zgradb na Solkanskem polju. Pri tem gre omeniti, da je takratni občinski odbor 25. maja 2007 s sklepom št. 179 sprejel okvirni načrt za slovenske jasli. To je bil zadnji sklep Brancatijeve uprave pred volitvami, na katerih je nato zmagała desnica. Končno in izvedbeno fazo načrta je nato prevzela uprava Ettoreja Romolija, ki jo je v prejšnjih mesecih končala.

/stran 6
Julijan Čavdek

Karitas

Tajnik slovenske dobrodelne ustanove Imre Jerebic je v Centru Bratruž spregovoril o današnjih stiskah

3

Pogovor

Misijonar Danilo Lisjak o novem misijonu na severu Ugande, ki ga je obubožala veliko let trajajoča vojna

5

Razmišljanje

O združevanju slovenskih šol

O slovenskih šolah v Italiji se je že ogromno pisalo in govorilo. Še posebej v zadnjih časih, ko nismo trni vladni ukrepi režejo vseprek prav na tako delikatnem in pomembnem področju, namesto da bi varčevali na privilegijih politične kaste.

Slovenska skupnost je o tem izrekla zelo jasna stališča, z razliko od ostalih strank, za katere volijo Slovenci, ki samo govorijo o neki nejasni racionalizaciji slovenskih šol za neko domnevno njihovo "boljšo kakovost", ne da bi pri tem povedali, na kaj mislijo in kaj točno hočejo.

V razne pobude so seveda vpeti tudi šolski funkcionarji in organi, ki se ukvarjajo s slovenskimi šolami v naši deželi, sicer ne vsi, ker so nekateri pri tem še kar tihi.

V zadnjih dneh so pa pluskile na dan razburljive novice, ki izhajajo iz časopisov in iz pogovorov med šolniki: vodstvo Demokratske stranke in se zdi tudi drugih strank leve močno pritiska na svoje izvoljene na občinski, pokrajinski in deželni ravni, da bi vertikalizirali vse slovenske šole, ki nimajo še združenih ravnateljstev med osnovno in nižjo srednjo šolo, torej v Dolini, Devinu, Nabrežini in na Opčinah. Prosek so nam itak že odvzeli. Med ravnatelji naj bi se razširilo prepričanje, da moramo na to pot, verjetno celo združiti ravnateljstva višjih srednjih šol na samo dva pola, licejski in tehniški (strokovne ni več, ker so šolski organi tam spremenili usmeritev). Deželni šolski urad je seveda za tako rešitev. Glede na politično sestavo deželne posvetovalne šolske komisije za slovenske šole si z lahkoto predstavljamo, da bo blagoslovila isto rešitev. Ob tem moramo beležiti "oglušujoči molk" Sindikata slovenske šole, ki se omejuje le na ocene dogajanja na Goriškem.

Iz časopisov in drugih razgovorov pa izvemo, da se je Livio Semolič, ne vemo, ali kot predsednik SGKZ za Gorico ali kot sodelavec senatorke Blažinove, pogovarjal z deželno šolsko ravnateljico Beltramejevo, da bi rešil šolsko in njeno avtonomijo, da pa se strinja s tem, da bi reza-

li avtonomijo šol na Tržaškem z vertikalizacijo. Tudi senatorka Blažinova je to povedala, ker naj bi s tem "izboljšali kakovost" slovenske šole.

Očitno je torej, da je za krčenjem samostojne šolske mreže slovenskih šol širok političen načrt le-

Daniela Beltrame

ve sredine – ki pa je enak načrtu vladne desnice –, ki počasi curka na dan, ko se bliža zapadlost rokov, ki jih imajo občine, da se o tem izrečejo (30.10.), nato pokrajine (30.11.) in potem dežela, kjer je odbor sestavil svoj racionalizacijski načrt po zgledu državnega finančnega manevra. Načrt, ki daje večjo avtonomijo šolam v goratih območjih (predsednik Tondo ni slučajno iz Karnije), kot pa slovenskim.

In to kljub temu da je ministrica Gelminijeva predsednikoma krovnih organizacij izjavila, da slovenskih šol se ne bo dotikala in da odbornik Molinaro tudi obljublja spoštovanje posebnosti naših šol. Po drugi strani pa smo pričali, kako velike množice, ki se priznavajo v DS in levici, zasedajo italijanske trge in ulice ter protestirajo proti rezanju finančnih sredstev na področju šolstva. Vertikalizacija pomeni, da med osnovno in srednjo šolo izgine en ravnatelj, torej, da imamo samo enega namesto dveh, in da zgine tudi tajnik, torej, da Slovenci izgubimo intelektualna vodilna delovna mesta. In za to se potegujemo mi sami, v obdobju krize zaposlovanja, še posebej intelektualnih kadrov! V zameno naj bi dobili podpore iz dežele, ki pa so velikokrat, in to že leta, na ničli, nekatere združene šole so dobile po združitvi ce-

lo manj kot prej. Oziroma nam oblast grozi, da ne bo več pošiljala pomožnega osebja (beri: slug), kar pomeni, da bomo morali zapreti nekatere šole ali skrajšati popoldanski oziroma podaljšani pouk. Kaj ima opravka pomožno osebje z vertikalizacijo, ve verjetno samo minister Tremonti.

Obvezno šolanje traja v Italiji danes deset let – do druge višje – in je ustavna pravica, torej za državo obvezna ter priznana v vseh mednarodnih standardih. Slovenske šole v Italiji so mednarodno zaščitene in obvezne manjšinske šole so na splošno predvidene kot pravica po vseh mednarodnih standardih.

Vsak pripadnik manjšine pa ve, da je šola podlaga za poznavanje jezika in kulture, torej bistvena sestavina za obstoj in razvoj manjšine same.

Iz tega izhaja, da o tako delikatni zadevi, kot je manjšinska šola, ne morejo in ne smejo odločati posamezni politiki, za katere poleg vsega ne vemo, v čigavem imenu nastopajo, ali posamezne stranke – še po-

sebeno tiste, za katere smo Slovenci eden od problemov in ne glavna skrb –; niti ravnatelj, ki niso za to pooblaščen in si ne morejo kot javni funkcionarji prevzemati pravic, ki niso po zakonu določene; niti posvetovalna komisija. Izvoljeni predstavniki pa ne morejo sklepati po navodilih tajništva ali z vrha (to dela Berlusconi), temveč se morajo o tem soočiti s svojimi volilci, ki so deležni šolskih storitev, in s prebivalstvom po občinah.

SSK je senatorki Blažinovi in Livio Semoliču na sestanku manjšinske koordinacije jasno povedala, da o racionalizaciji slovenskih šol v Italiji morajo odločati vse komponente manjšine, ki so na šolo vezane, torej ne samo politiki ali krovni organizaciji ali vodilni funkcionarji, temveč tudi učno in neučno osebje, starši ter vsaj na višjih šolah tudi dijaki. Nihče v manjšini si ne more in ne sme lastiti mednarodno zaščitene šole!

Naše šole so se že množično skrčile glede na preteklost, deloma zaradi osipa leta 1948, ko je kominform z Vidaliem na čelu ukazal somišljenikom, naj prepišejo svoje otroke na italijanske šole, da jih ne bodo učili "titovci" ali "belogardisti", in smo skoraj čez noč izgubili 1200 otrok (!), deloma zaradi osipa rojstev.

/stran 12

Peter Močnik

da gre Slovenija na pot 'berlusconizacije', na pot, ki jo Italijani s Silviom Berlusconiem na čelu ubirajo že polnih 13 let. Tudi Berlusconi izhaja iz levičarskih vrst (bil je tudi prijatelj Bettina Craxija!), prav tako kot danes v Sloveniji (levičar) Zoran Janković. Vprašujem se: ali je pot Slovenije v 'berlusconizaciji' zares najboljša rešitev za sedaj skoraj obupne ekonomske razmere v Sloveniji? Bomo videli, kaj nam bo v zvezi s tem prinesel mesec december, mesec volitev v Sloveniji! Bomo videli.

Zamejski Slovenec

Gibanje ogorčenih proti izkoriščanju dostojanstva

Po vsem svetu so bile množične manifestacije

Take mobilizacije, kakršna je bila minuli konec tedna, nihče ne pomni!

Po Avstraliji in Aziji so protikapitalistični protesti urejeno zajeli še ostale 'postojanke' zahodne civilizacije. V finančni četrti v središču Hongkonga je okoli 500 ljudi zložili svojo jezo na družbeno neenakost. V Tokiu je sto protestnikov nasprotovalo jedrski energiji, v Sydneyju pa je kakih 600 protestnikov postavilo tabor pred avstralsko centralno banko, kjer je med drugim opozarjalo na žalostno usodo beguncev in avstralskih domorodcev. Po večini evropskih mest so shodi potekali mirno in ob okrepljenih varnostnih ukrepih. Demonstracije proti nasilju finančnega kapitalizma, ki so se začele septembra v New Yorku s poskusom okupacije Wall Streeta, v soboto, 15. oktobra, pa so, kot napovedano, stekle v več kot 1300 mestih po svetu. V skladu s pričakovanji se je največ demonstrantov zbralo v državah, ki jih je gospodarska kriza najhujše prizadela, kot sta Španija in Italija.

V Londonu so se protestniki s transparenti "Udarite nazaj!", "Brez odpuščenja!" in "Goldman Sachs je hudičevo delo!" podali na protestni pohod po finančni četrti pri katedrali sv.

Pavla, a so jim policisti v treh vrstah zaprli pot do borze. Pri tem je prišlo do prerivanja med protestniki in policisti, a brez večjih posledic. Med demonstranti v Londonu je bil po navedbah ameriške tiskovne agencije AP tudi ustanovitelj Wikileaksa Julian Assange. V Madridu so se na različnih koncih zbrale množice okoli sto ljudi, ki so se kasneje združile na trgu Cibeles. "Boj se nadaljuje"! so vzklikali protestniki ob začetku šesturnega pohoda iz južnega predmestja Leganes do središča Madrida. Tam se je zbralo več deset tisoč demonstrantov zato, "ker znova hočemo demokracijo" in "ker vedno zmagujejo isti", je med drugim pisalo na transparentih, ki so jih nosili protestniki. Okoli 6000 protestnikov se je zbralo tudi na protikapitalističnih protestih v Bruslju, 'evropski prestolnici'. Demonstranti so se mirno sprehodili skozi mesto, med drugim so šli mimo poslopja borze, ameriškega veleposlaništva in zgradbe Evropske komisije. V Parizu je pred mestno hišo protestiralo več sto ljudi. "Ogorčeni smo, ogorčeni, ogorčeni!", so energično vzklikali demonstranti. "Pariz, Pariz, upri se!" je pozivala druga skupina. Kakih tisoč ljudi je protestiralo v Haagu, okoli 500 v

Zürichu, približno 300 pa se jih je udeležilo mirnih demonstracij na Dunaju. Med 5000 in 6000 protestnikov so našli sedež Evropske centralne banke (ECB) v Frankfurtu, po nekaj tisoč pa v Münchnu, Berlinu in Kölnu. Več sto ljudi se je na protestih zbralo tudi v Sarajevu. Zvečer so se protesti začeli tudi v več hrvaških mestih, med drugim v prestolnici Zagreb, kjer naj bi se zbralo okrog 3000 demonstrantov. Kot poroča STA, ima to gibanje v Afriki manj odmeva. Pred največjo afriško borzo v Johannesburgu se je zbralo okoli 50 protestnikov, ki so opozarjali na naraščajočo vrzel med bogatimi in revnimi.

Na proteste se je odzval prvi mož italijanske centralne banke Mario Draghi, ki bo kmalu zasedel mesto predsednika ECB. Kot je dejal ob robu zasedanja finančnih ministrov in guvernerjev centralnih bank vodilnih razvitih držav in držav v razvoju, združenih v skupino G20, v Parizu, imajo protestniki pravico biti jezni. "Mladi imajo prav, ko so ogorčeni in jezni na finančni svet. Razumem jih", je povedal. "Še manj starostni so jezni zaradi krize. Si predstavljate, kako je šele z ljudmi, starimi dvajset ali trideset let", je pripomnil.

/stran 14

Povejmo na glas

Bodo mladi zaustavili sedanji pogubni tok?

Če rečemo sedanji pogubni tok, potem imamo v mislih razviti svet, ki je vse bolj v kleščah velikih centrov finančne moči, zaradi česar stopnjuje vse tisto, kar je škodljivo navzven in navznoter. Ta tok vzdržuje vojaške posege na tujem z izgovorom, da prinaša narodom demokracijo, kjer ne gre podcenjevati najnovejših namigov Združenih držav Amerike, da v odnosu do Irana ni izključena uporaba sile. Ta tok nam dopoveduje, da je naš največji sovražnik terorizem in posledično vzdržujemo izredno drago vojno že deset let. Enako uničevalna pa je ta usmeritev navznoter, saj strmoglavo povečuje razdaljo med bogatimi in vsemi ostalimi ter na ta način spodkopava temelje naše družbe. Naša družba postaja vsak dan bolj nepravilna, in to na socialni ravni, ki je edini resnični pokazatelj pravičnosti oziroma njenega nasprotja. Finančni centri moči skupaj z velikim kapitalom, se pravi z bogatimi, po mnenju izvedencev popolnoma obvladujejo politiko, ki zato sedanji rušilni tok vzdržuje in zagovarja: vojaške posege v tujini in vse večje bogatenje izbranega sloja. Življenjske razmere večine ljudi se zato slabšajo in slabšajo in ni čudno, da so pričeli ljudje hoditi na ceste in trge, in to od Združenih držav Amerike do Evrope. Med temi "indignados", med temi "ogorčenimi" pa so poleg nezaposlene srednje generacije in upokoјencev v prvi vrsti mladi. Tisti mladi, na katere je naša družba popolnoma pozabila, saj je podrejena ukazom

mrzlosrčnega velekapitalizma. Nepopisno osupljivo in v bistvu grozljivo: na mlade smo pozabili, podčrtamo še enkrat – pozabili, in sedaj so tu s skrajno visoko stopnjo brezposelnosti, ki sega v Grčiji in Španiji preko 40%. Ni čudno, da je v mladih prekipelo, saj jim je postalo jasno, da nimajo nikakršne prihodnosti in če gre do stvari naprej, kot pač grejo, bo zagotovo še mnogo slabše. Govor je o izgubljeni evropski generaciji, kar je zelo kruto poimenovanje, ki pa odgovarja resnici. In ta "izgubljena" generacija je pričela protestirati in je šla na ceste, pričela se je dobesedno upirati, ker upravičeno noče plačevati, kar je kapital s svojimi finančnimi mogočniki zapravljal in še zapravlja. Prihodnost bo zaradi tega zelo napeta in lahko tudi dramatična, ker stojijo na eni strani tiste sile, ki od 11. septembra 2001 naprej vzdržujejo nadvse problematično smer, na drugi strani pa velika večina vse bolj revnih, in na čelu te večine so v prvi vrsti mladi, ki nimajo kaj izgubiti, ker je vse več ali manj izgubljeno. In prav mladi tega časa so edini, ki lahko zajejijo "pohlep velikega kapitalizma". Mladi imajo veličansko moč prav zato, ker so otroci sedanje elite moči, ki se bo ob pogledu na svoje potomce nemara zamislila in v svoji moči popustila. Če pa se to ne bo zgodilo in mladim ne bo uspelo, ostane smer ista, kriza se bo zaostрила, družbena neenakost poglobila, vojaški posegi po svetu okrepili in zelo verjetno tudi razširili.

Janez Povše

Pismo uredništvu!

Slovenija na poti 'berlusconizma'?

Pišem Vam v zvezi s kandidaturom Zorana Jankoviča, zdajšnjega ljubljanskega župana, za predsednika slovenske vlade. On sam je izjavil, da ne misli biti poslanec, ampak da cilja le na mesto predsednika vlade, da bo tako Slovenijo popeljal v gospodarsko boljše čase.

Osebnost se za politične razme-

re v Sloveniji ne zanimam pretirano, razen kolikor se čutim sina slovenskega naroda in je Slovenija moja matična domovina.

Toda, če bo prevzel krmilo slovenske vlade nekdo, ki vse svoje življenje dela in živi za trgovanje s posli (od ravnatelja Mercatorja do graditelja Stožič v Ljubljani), se mi zdi,

Protesti družin s štirimi in več otroki v Italiji

Številčne družine so rekly: "Sedaj pa dovolj!"

Italija ni naklonjena družinam z otroki. In tako si sama piše sodbu. "Država praznih zibelk" je namreč najstarejša na svetu, saj je ostarelih več kot 20% prebivalcev, mlajših od 15 let pa le 14%. Lani se je rodilo 15 tisoč otrok manj kot leto prej, stopnja rodovitnosti še zdaleč ne omogoča obnavljanja prebivalstva. In vendar bi ena ženska na štiri rada imela vsaj tri otroke, skoraj vse bi rade imele vsaj dva, ena družina na pet pa sploh nima otrok.

Smo pred družbenim samomomom, v primežu demografske zime. Italija se stara, umira, izgublja svoje otroke, svoje mlade, svojo prihodnost in vitalnost. Tudi ekonomsko, saj je - skupno z Grčijo in Portugalsko - na robu prepada in propada. Vsem je jasno, da samo potrošnja ne bo rešila gospodarstva; potreben je kulturni preobrat.

Številčnih družin - tistih, v katerih so vsaj štiri otroci - je bilo v Italiji leta 1961 trinajst milijonov; danes jih je le še 185 tisoč (manj kot 1%). V Franciji je teh kar 18%! In vsi vemo, katera od dveh držav v Evropi kaj pomeni, katera pa vedno bolj hira...

Dejstvo je, da na Apeninskem polotoku manjkajo ustrezne organske družinske politike; ni primernih družinskih nadomestil za osebe z otroki, javne storitve za zgodnje otroštvo in ukrepi za usklajevanje poklica z družino pa so zelo slabo razviti. Najhujše pa je, da bo zadnji

Srečanje na goriški prefekturi (foto DPD)

tih z vedno večjimi težavami prihajajo do konca meseca, naravnost obupujejo. Stopnja revščine otrok iz številčnih družin se iz leta v leto viša, samo v zadnjem letu je kar 7% takih družin zlezlo pod prag revščine.

Protest v Rimu

Združenje številčnih družin je v zadnjem mesecu že dvakrat (22. septembra in 12. oktobra) manifestiralo proti vladnemu finančnemu manevru pred parlamentom in vlado v Rimu. Očetje in matere z belimi majicami (z 31. členom ustave) so, uklenjeni v verige, protestirali s transparenti in... praznimi vozički. Prosili so za nekajminutni sprejem pri predsedniku republike, vlade, poslanske zbornice, pri vladnem podtajniku s pooblastilom za družinsko politiko... Seveda zaman. Zato so dosje, belo majico in kos verige kot simbol davčnih in kulturnih spon, na katere so privezani kot jetniki, izročili vratarju palače Chigi. Za predsednika vlade. Politikom, ki so prišli mimo, in kar številnim ča-

bra v vladni palači na Trastinu srečala z viceprefektinjo dr. Glorio Allegretto. Ko je ta stopila v sobano in sprejela "neobičajno družino" z otroki, je bila vidno presunjena. Pokrajinski koordinator Alessandro Famos je viceprefektinjo opozoril na dejstvo, da v Italiji ni organske in strukturne družinske politike. "Ekonomske manevre bo najhujše prizadel družine, predvsem družine z otroki, najhujši udarec pa bodo zadobile številčne družine". Družina postaja ogrožena vrsta in tvega izumrtje, je povedal. Politika se ne meni za družine, rojevanje otrok pa je danes luksuz, če ne celo krivda. Daleč smo od tega, da bi družino obravnavali kot dobro, resurs z družbeno, etično in ekonomsko vrednostjo. Viceprefektinji so izročili seznam konkretnih iztočnic za reformo družinske politike: med temi so davčna in pokojninska reforma, podvojitve družinskih dokladov, sprememba kriterijev za prikaz ekonomskega položaja ISEE, zakonska ureditev dokladov in odtegljajev, zaščita zaposlitve za starše s tremi in več otroki ter priznanje statusa zaščitenih kategorij v zaposlovalnih postopkih, znižanje davka na dodano vrednost za proizvode, namenjene otroški dobi, za katere velja isti davčni režim kot za luksuzne dobrine. Pozorni sogovorniki, ki jih je nagovorila, naj bodo v svojih zahtevah vztrajni, sama pa je zagotovila, da bo po svojih močeh posredovala, so izročili tudi izčrpno dokumentacijo. In poudarili, da ne prosijo miloščine, temveč samo pravičnost!

V prejšnjem mesecu so se številne italijanske številčne družine odločile še za eno - provokativno in simbolično - obliko protesta. Pisale so kanclerki Angeli Merkel in predsedniku Nicolasu Sarkozyju, naj jih sprejmeta kot nemške oz. francoske državljane, kajti v Italiji itd. itd. itd.

Prepričane o svojem poslanstvu in z vztrajnostjo, ki jim je lastna, številčne družine ne nameravajo zakopati bojne sekire, dokler ne dosežejo tega. / DD

www.famiglienumero3.org

finančni manever stal številčne družine kar štiri tisoč evrov letno. To pomeni, da se bo njihova stiska zaradi stroškov še dodatno zvečala. Številčne družine so rekly: "Sedaj pa dovolj!"

Kaj je ANFN?

Državno združenje številčnih družin (ANFN - Associazione nazionale famiglie numerose), ki je nastalo pred nekaj leti, združuje 12 tisoč članov-družin, v deželi FJK 350, v goriški pokrajini okrog 20. V zadnjem mesecu je zaradi vedno hujšega stanja začelo dvigati glas, protestirati zaradi krivic, ki jih trpijo družine z otroki. Sistematično se namreč kršijo določila republiške ustave, ki v členih 29, 30 in 31 štiti osnovno družbeno celico "s posebno pozornostjo do številčnih družin" (čl. 31). Z davčne vidika se v Italiji bolj splača se ločiti ali vsaj se ne poročiti. Družina bi lahko prihranila od 600 do 700 evrov mesečno, ko bi se zakonca soglasno ločila! Otroci v družini so torej za marsikaj prikrajšani samo zato, ker so starši zvesti poročnim obljubam! Družine z več otroki tudi plačujejo vodo, luč, plin in odpadke po zvišani ceni, ker se ne upošteva število ljudi, ki živijo pod istim stropom. Zaradi teh in drugih bremen, zaradi povečanja davčnega pritiska, krčenja dokladov, zmanjševanja odtegljajev in nazadnje še porasta davka na dodano vrednost starši, ki v zadnjih le-

V Franciji ...

... številčne družine niso demodé, saj jih je kar 18%. Zasluga gre seveda uspešnim družinskim politikam. Porodniški dopust traja tri leta (!), družine prejema mesečni prispevek za vsakega otroka do 3. leta starosti. Z vsakim nadaljnjim otrokom se mesečna denarna podpora seveda poveča. Matere prejema - od drugega otroka dalje - dopolnilno plačilo do tretjega leta otroka. Približno polovica francoskih družin je oproščena plačevanja davkov. Francija namenja družini več kot 4% bruto narodnega proizvoda (Italija manj kot 1%). Kljub krizi njena proizvodnja narašča.

V Nemčiji ...

... so v zadnjih letih korenito spremenili družinsko politiko. Materam, ki ob rojstvu otroka ostajajo doma, je od 1. 2009 dalje 14 mesecev zagotovljena plača (Elterngeld) v višini 67% zadnje plače (največ do 1800 evrov). Pred dvema letoma so uvedli še eno doklado, t. i. Kindergeld: za vsakega otroka prejme starši 154 evrov mesečno (za četrtega 179), in to do 18. leta starosti (do 21., če je brezposeln; do 25., če se strokovno usposablja; vse življenje, če je fizično ali duševno prizadet). V prvih devetih mesecih leta 2010 se je rodilo 20 tisoč otrok več kot leta 2009 (v Italiji 8 tisoč manj).

GORICA Tajnik Slovenske Karitas Imre Jerebic v Kulturnem centru Bratuž

Poklicani smo, da govorimo o vrednoti življenja!

Prvo izmed t. i. predavanj za utrjevanje duha, ki ga je štandreska dekanija 13. oktobra organizirala v sodelovanju s KC Lojze Bratuž in Skupnostjo družin Sončnica, je bilo pravo srečanje za utrjevanje duhovnega življenja in srčne kulture. Generalni tajnik Slovenske Karitas Imre Jerebic je namreč v goriškem Kulturnem centru na večeru z naslovom *Krščanska solidarnost ali humanitarna akcija?* govoril o hudih družbenih stiskah, tudi takih, pred katerimi si prepogosto zatiskamo oči, kar je še najlažje. Posredno je s svojo umirjenostjo in pričevalno močjo spregovoril ne le o tem, kaj pomeni biti kristjan, ampak zlasti o tem, kaj pomeni danes biti človek.

Jerebic - oče petih otrok, diplomiran teolog in stalni diakon -

"To smo morali premagati, saj se mora Karitas zaradi svojega poslanstva znati boriti tudi za darove, ki so ji namenjeni".

Za slovensko družbo je bilo naravnost šokantno in odločilno, da so sosednje Karitas želele delovati samo prek krajevne Karitas. "S prostovoljci smo bili tudi izredno dobro organizirani", zaradi česar so jih kmalu začeli jemati zares. Tudi večina hrvaških beguncev se je najraje obračala nanje, saj so "pri nas začutili poseben sprejem, naši ljudje so znali pravilno pristopati. Posledično so se začeli za nas zanimati tudi mediji". Ni bilo enostavno nato urediti status, se registrirati, da bi prejeli tudi javne prispevke. "Ustanoviti smo se morali kot zavod".

V Sloveniji ima danes Karitas šest materinskih domov. V njih

malo govori". Poslanstvo Cerkve je, "da to revščino pomagamo reševati, da govorimo o vrednoti življenja, o pozitivnem odnosu do intimnosti, o varnem okolju". Preveč "si zatiskamo oči".

Presenetljiva in hkrati ganljiva je bila zgodba o dekletu iz Dominikanske republike, ki je prišla "delat" v Slovenijo, da bi doma vzdrževala dva otroke in družino. "K nam je prišla po navet... Počasi smo ji vračali dostojanstvo in jo usmerili domov brez denarja... Brez denarja! Vpostavili smo odnos, da si je sama želela se vrniti domov brez denarja. Človeško dostojanstvo! V ospredje ga dajati je ena osnovnih nalog naše organizacije. Kjer je dostojanstvo ranjeno in ogroženo, tam smo dolžni postopati".

"Skušamo dajati strokovno pomoč, pa tudi človeško". Na leto pomagajo okrog 150 tisoč ljudem, imajo devet tisoč uradno registriranih prostovoljcev, pa še toliko občasnih. Dve tretjini slovenskih župnij ima župnijsko Karitas, "na kar sem zelo ponosen". Če je Karitas v Italiji ena izmed mnogih podobnih ustanov, je v Sloveniji daleč najbolj organizirana od vseh.

Po statističnih podatkih je okrog 10-11% Slovencev pod pragom revščine. Ena je materialna revščina, "ki

je merljiva. Pri nas je izredno na pohodu t. i. čutna revščina", v številnih zakonih skriple, ljudje nimamo energije, da bi odnose uredili in reševali, "pač pa ostajajo na pol poti". Gre za pojav čutnega nezadovoljstva: mladi ne doživljajo, starejši se čutijo osamljene. Rodbinska mreža se je pretrgala. "Potem je še duhovna revščina: vprašanje smisla. Imamo grozen porast alkoholizma! Beležimo 170 tisoč odvisnikov od alkohola. Baje smo kar v evropskem vrhu". Od mamil je odvisnih od 15 do 20 tisoč mladih, na pohodu so nove droge, pa še igre na srečo. Pa še vprašanje samomora, tudi med starejšimi. "Smo zaprti in zamerljivi, ne znamo sproščati svojih energij". Karitas je tudi to, "da ponižno prizna, da vsakemu ne moremo pomagati".

Tragedija na Slovenskem je tudi ta, da je človek izgubil stik z zemljo. To pa potrebuje ne le zaradi zdrave prehrane, temveč tudi zaradi zdravja. "Zemlja je naša mati, potrebna je za sprostitve naših napetosti". Na goriškem večeru je bil govor tudi o družinskem zakoniku, stalnih diakonih in drugih temah. Na Paljkovo vprašanje je Jerebic spregovoril tudi o mari-borskih aferah. Poudaril je odgovornost teh, ki so povzročili polom, in dodal, da "je Cerkev v zgodovini vedno potrebovala prenavo od znotraj... Hvala Bogu imamo tudi take, ki močno žarijo".

Slovenci smo zelo solidarni, ko pridejo posebne razmere, smo pa tudi zelo potrošno naravnani; "ponosen sem, da smo v teh težkih razmerah s projektom *Za srce Afrike* nabrali sto tisoč evrov". Manj pa je solidarnosti "na čutnem področju, ker je veliko individualizma, ki močno preizkuša vso Evropo".

Sicer pa - "upanje moramo ohraniti. Če ga ne bomo dajali mi, kdo ga bo?" / DD

FOTO DPD

je človek dejanj, je uvodoma povedal Jurij Paljk, ki se je s svojim živim časnikarskim slogom pogovarjal z gostom. Krščanska solidarnost ima jasen predznak, za njo stoji evangelijsko poslanstvo. "V Sloveniji smo si morali to priboriti. Iz nas bi radi naredili eno od dobroteljskih organizacij, a mi imamo jasen vir - evangelij". O Slovenski Karitas je povedal, da je bila ustanovljena 1. maja 1990, "ko so se razmere uredile". Jerebic je tedaj bil povabljen v odbor, že prej pa se je angažiral v smislu diakonije, ki jo je nadškof Šuštar prinesel v slovenski cerkveni prostor. Kmalu so poskusili prenesti delo na župnijske Karitas, začeli so delati s prostovoljci in pokrivali nepokrivljena področja socialne ter dobrodelnosti. V tistem času je prišlo do nekaterih nesreč in povodenj, pa tudi do vojne na Hrvaškem; takrat so sosednje Karitas, tudi italijanska, želele delovati na Slovenskem preko Karitas. Tako je družba kmalu začela sprejemati Slovensko Karitas, ki se je v tistih letih tudi veliko naučila od sosedov. Švicarska Karitas jim je pomagala tudi z raznimi seminarji, na katere je slo okrog 30 ljudi. Tam so zavzeli osnovno stališče, da bo Karitas v slovenskem prostoru delala s prostovoljci, da bo baza dela župnijska Karitas in da bodo pokrivali nepokrivljena socialna stiska. Že decembra 1990 so odprli prvi materinski dom. Ko je nastala nova država, so se kmalu pojavile t. i. materinske stiske, težave begunskih mater, beležili pa so tudi silovit porast odvisnikov. To sta bili - poleg angažiranosti za begunce - specifični stiski na začetku. Jerebic se je z veliko hvaležnostjo spomnil sestre Mihelangele, po rodu iz Goriške, in vsega dobrega, kar ga je storila za ljudi v potrebi: "Lukaj ste znali zbrati veliko darov"! Sicer pa ni bilo lahko prenesti dobrodelnosti v slovenski prostor, saj je bila carina izredno kruta.

lahko imajo do 170 žensk in prav toliko otrok. Država se bolj nagiba k t. i. varnim hišam; "mi dajemo prednost pomoči materi". Program temelji na tem, da ženska pridobi na svoji samopodobi. Ko se komu zgodi nasilje, mu izredno pade samopodoba. "Ženske, ki prihajajo k nam, imajo zelo nizko samopodobo, ne znajo ravnati z denarjem ne z drugimi stvarmi, naučiti se morajo osnovnih veščin". Cilj je, da se po dobrem letu ženska oz. mama postavi na svoje noge, da splete novo socialno mrežo ter uveljavlja in izkorišča vse možne bonitete prek države, da se tudi finančno osamosvoji. Ekipa, ki deluje v materinskem domu, sodeluje seveda z usposobljenimi strokovnjaki in terapevti. Danes so močno v porastu tudi duševne bolezni kot sad izrazitega stresa.

Pred štirimi leti je Slovenska škofovska konferenca poslala prostovoljce Karitas v Rim na usposabljanje za program t. i. trgovine z ženskami. "Ta izziv smo sprejeli". Ukvarjajo se tudi s tem. Za Slovenijo velja, da ni ne izvorna ne dokončna dežela, pač pa prehodna. Dekleta prihajajo iz južnejših balkanskih držav ali držav nekdanje Sovjetske zveze, Romunije in drugih. V Sloveniji beležijo 70 bordelov, lokalov, hiš, "kjer ta obrt cveti": vzamejo jim dokumente, onemogočijo bivanje in mobilnost; "tako je ženska v suženjskem odnosu, prisiljena v prostitucijo". V slovenski družbi je potrebno o tem govoriti, "to je namreč danes največje suženjstvo, pa tudi največji business. Zda so na vrsti otroci, zlorabe otrok"... Ta "posel" je zelo cvetoč v Albaniji, kjer letno "prodajo" nad 3000 otrok. "Mnogi starši prodajajo otroke zaradi preživetja... Govoriti moramo o vrednoti življenja. Življenje je premalo cenjeno". Iz Slovenije "izgine" približno 20 deklet letno, "in vendar se o tem

Ob dvajsetletnici smrti narodnozavednega Primorca (II.)

G. Pilat – ljudski duhovnik

Skoki čez rapalsko mejo

Seveda je moral biti skrajno previden tudi v Otaležu (po domače se reče "v Otaležih", in še to v naravnem izgovoru), saj je bila tu orožniška postaja (nova "karabinjerska kasarna") pa še maloštevilna posadka fašistične obmejne milice (*MVSN – Milizia confinaria*), med temi je bil eden celo poročen z Idrjčanko. Izposloval si je potni list in kot utemeljitev prepričljivo navedel, da bi rad spravil v red matične knjige, *status animarum*, in druge zadeve, ki so nastale zaradi dejstva, da je nova meja iz leta 1920 razkosala župnije Leskovca, Nova Oselica, Žiri in Rovte v ljubljanski škofiji in njene dele pripojila Italiji.

Ko je prišel v Otalež, je že imel motorno kolo *Moto-Guzzi*; po ozki makadamski, sicer dobro oskrbovani cesti skozi Jazne, Ledine in čez Razpotje se je večkrat odpravil na pot v obmejne kraje onstran *konfina ali grence*, meje, ki je imela reden prehod v Osojnici pri Žireh, slabih 15 km od Otaleža (tam še stoji "okameneli" spomin na mejo, posebni mejnik, *cippo speciale*, 39/XXX). Vendar se ni dolgo mudil na obiskih pri sosednjih sobratih v župniščih onstran meje, ampak jo je vedno mahnil še v Ljubljano. Mnogo let pozneje mi je pripovedoval, kako so mu sledili ova duhi, ki so delali za italijanski konzulat v Ljubljani; ti so v Grand Hotelu Union, Hotelu Slon in po raznih gostiščih neprestano zalezovali goste s Primorskega. A gospod Pilat je bil varen previdnosti. Za te njegove kratke, tajne izlete v Jugoslavijo njegovi farani sploh niso vedeli.

Otroci, ki smo hodili k nauku v zakristijo, "žagrad", cerkve svete Katarine, smo tam in v cerkvi živeli posebno – slovensko življenje, kot so ga tod živeli pod Avstrijo, ko so imeli izjemno sposobnega učitelja Huberta Močnika, ali

pa deloma še pod Italijo, dokler so še imeli domače učitelje, kot sta bila Alojzij Kokošar in Marija Rutar, medtem ko so bile v tridesetih letih šole po vaseh in tudi naša mala šola ob Idrjci, ki se je imenovala *Scuola elementare Nazario Sauro Trauni di Circhina* in je imela dve sobici nad gostilno in trgovino na Travniku (na Logu), strogo italijanske in povrh še fašistične: tu se niti med sabo nismo smeli pogovarjati po slovensko, a se te prepovedi nismo držali, saj se je učiteljica skoraj bolj balala nas kot mi nje. Mimo grede: nihče od nas ni vedel, da je bil sv. Nazarij, svetnik iz 6. stoletja, koprski zavetnik in da je po njem dobil ime avstro-ogrske mornariške častnik, Koprčan Nazario Sauro, ki je med prvo vojno prešel na italijansko stran in ga je Avstrija zaradi "izdajstva" dala usmrtiti.

Verouk je postal naša slovenska šola

Naša slovenska šola pa je bila pravzaprav "nauk" v cerkvi, tako kot je v dobi fašističnega nacionalističnega pritiska nakazoval nadškof Sedej. Tu smo se poleg katekizma in molitev učili slovenskega petja, seveda cerkvenega; gospod Pilat je bil namreč zelo navdušen za petje. Še se spominjam zeleno vezanih pesmaric s črnim robom, ki jih je pripravljala znani duhovnik in skladatelj Vinko Vodopivec, izdajala pa Goriška Mohorjeva družba; in seveda tudi dobrih in lepih pevk, kot je bila Dorica Bašljeva. Kdor doma ni imel slovenskih knjig, takih je bilo sicer izredno malo, je bil zanj *Katekizem* edina tiskana slovenska beseda. Kolikokrat sem prebrl napise na podobah Križevega pota, na glavnem oltarju (*Sv. Katarina, prosi za nas!*), na obeh spovednicah, na kamnitih tablah ob cerkvenih vratih in na nagrobnikih župniku Kosu in učitelju Kokošarju; ta je zaradi prehlada ali pljučnice umrl mlad, star ko-

maj 28 let; na lepem nagrobniku, drzno postavljenem leta 1926, v času nasilnega fašizma, je pisalo: *Kar moči ti dalo je nebo, vse posvetil si mladini, vse posvetil domovini*, na gasilskem domu v Plužnjah je bil nad vrati lok z velikim napisom oziroma geslom, še iz leta 1908: *BOGU V ČAST, BLIŽNJEMU NA POMOČ!* Slo-

venskih napisov v javnosti sploh ni bilo, razen, da si, če si natančno pogledal, na neki hiši pod beležem še zaznal dvojezični napis *Trattoria – Gostilna in Negozio – Trgovina*. Zato so se nam zdeli skoraj javni in kot protest že vezni napisi na kuhinjskih stenskih okrasnih prtihi slovenskih gospodinj, ki so se skoraj povsod glasili: *Naj človek pol sveta obteče, najboljši kruh doma se peče!* Enkrat pa je celo italijanska oblast, s karabinjerji na čelu, prišla na dan z dvojezičnim tiskanim odlokom obvestilom (*Ordine di sgombero – Ukaz za izpraznjenje*), to je bilo ob vojnem napadu na kraljevino Jugoslavijo prve dni aprila 1941. Drugače je bila zunaj doma vsepovsod sama italijanščina, sploh pa pisana!

Slovenščina, kateri je pripadal tudi naš domači cerkljanski otaleški

govor, je bila za nas skoraj sveti jezik. Italijanščine, ki je gospodovala v šoli in v javnosti, se je moral posluževati na redke čase tudi naš župnik Pilat. Včasih, če je videl za vrati stati več vojaških oseb s peresi na klobuku ali v črnih uniformah z rdečimi progami na hlačah in belimi nabojnicami, je prebral tudi evangelijski odlomek v italijanščini (še se spominjam njegovih besed: ... *dal Vangelo di San Matteo* ...). Podkrepljeni s slovensko jezikovno zvestavo, ki smo jo vpijali pri nauku (verouku), smo italijanščino, brez kake poučitve, sami šteli za sicer neki uradni, a nam tuij, ne preveč prijazen jezik. Pravi jezik, edini vreden imena, je bila za nas slovenščina gospoda Pilata!

Ko nam je "gospod" razlagal Svetopismo z velikih poslikanih tabel iz lepenke in govoril o Mojzesu, se nam je zdelo, da je tudi Mojzes govoril slovensko! Vse drugače, kot pa je bilo v šoli, ko je učiteljica D'Urso Concetta, Sicilijanka, doma iz mesta pod Etno, histerično vpila: *Ragazzi, non parlare in dialetto, e' proibito!* Ni rekla, da je prepovedana slovenščina, to je štela le kot sramoten dialekt, sama ni vedela od kakšnega jezika. V italijanskih osnovnih šolah je bilo prepovedano sploh vsako narečje, dovoljena je bila le čista italijanščina. Fašisti so sovražili vse tuje črke, posebno seveda tiste slovenske č-z-ž, a grdo so gledali tudi na k (kappa) in zlasti j (i lungo, jota), še Jugoslavija so pisali Iugoslavia). "Nauk" gospoda Pilata je včasih prišel nadzorovat prodekan gospod Ivan Mozetič, pozneje znani zdravilničar iz Ravni, mož nizke postave, ki se je vozil na ženskem kolesu zaradi nerodne duhovne obleke in je bil na kvesturi v Gorici in povsod pri orožnikih in policiji zapisan kot antifašist in vnet slovenski nacionalist. Tudi on je lahko uvidel, da je bil Pilatov "nauk" hkrati tudi dobra ura slovenščine, za kar se je do svoje smrti, kot rečeno, zavzemal in bojeval nadškof Sedej.

Tomaž Pavšič
(dalje v prihodnji številki)

Prejeli smo / Pismo

Razbolele misli ob svetopisemskem maratonu

Drugi prijatelji, ki še berete moje boleče misli in more! To branje ni božajoče in ne želi biti uspavalno! Ko smo čakali, da bo predsednik Türk razpustil parlament in bo razpisal nove volitve, so me premnogi primeri v vsakdanjiku opozarjali, da slovenska narodna ladja močno pušča, saj smo pozabili na Boga in posledično na vse, kar je po naravi prav in dobro. Paradigma evropske in v njej tudi slovenske civilizacije je v zatonu, je destruktivna, saj pozna le materialnost in stremuško stremljenje po oblasti in lasti, izgubil pa se je pristen odnos do narave in do svetega. Zahodni človek, tudi slovenski, pozablja, da smo ustvarjeni po božji

mladini?! Pa vendar, ne smem biti malodušen, veselje je največja moč kristjana! Veselje, življenjska radost, ki sem jo zaman leta in leta iskal v alkoholu in omami, da je danes "glava vsa razbolela in srce oslabe-

lo". Na Vas mislim, dragi vinogradniki in kletarji, ki te dni spravljate še zadnje grozde letošnjega pridelka. Koliko truda in napore terja vinograd in koliko negotovosti je med letom, ko vam skrbi delajo vremenske ujme in druge težave. Koliko znanja in pozornosti morate namenjati trti, da rodi, ocveti in zdravo dozori svoj žlahtni sad ter da iz tega grozda iztisnete moč, ki se z vrenjem skorajda čudežno spremeni v pijačo

podobi in da, če zanemarimo iskanje svetega v nas in okoli nas, se nepopravljivo pregrešimo proti sebi in naravi, in zaradi tega prihaja do osebnih tragedij in naravnih katastrof.

Ko sem te dni v cerkvi sv. Jožefa na Poljanah v Ljubljani molil ob poslušanju Svetega pisma v tednu svetopisemskega maratona, so ravno prebirali Izaijo in njegove uvodne besede izraelskemu narodu: (Iz 1, 4-6) *Goj, pregrešni narod, ljudstvo, obteženo s krivdo, narod hudodelcev, izprijeni otroci! Zapustili so Gospoda, zavrgli so Svetega Izraelovega, obrnili so mi hrbet. Kam naj bi bili še udarjeni, ko nadaljujete z odpadom?, so me še kako nagovorile. Molim in upam, da bomo znali še pravočasno slišati Božji glas in se spokoriti, stopiti korak nazaj in se zateči v Marijino naročje ter se znali odgovodati vsemu, kar nas vodi v pogubo. Naslednje jutro je radio povedal, da je umrl ameriški računalniški izumitelj in ustanovitelj podjetja Apple Steve Jobs. Med raznimi spominskimi članki, ki so mu bili posvečeni, je bil tudi članek, ki je navajal več njegovih globokih in izizvalnih misli. Med drugim so navedli, da je leta 2005, ko je že vedel, da je bolan za rakom, diplomantom na neki ameriški univerzi ob koncu nagovora, ki je bil posvečen ustvarjalnemu pristopu v življenju dejal: "Zavedanje, da boste umrli, je najboljši način, da se izognete pasti v razmišljanju, da imate kaj izgubiti. Ste že goli. Nobenega razloga ni, da ne bi sledil svojem srcu. Ostanite lačni. Ostanite norčavi". Ne vem, ali je Jobs veroval v Vstalega, oz. gotovo je bil veren, kajti te besede potrjujejo, da se je popolnoma zavedal pomena in bistva življenja. Kdo na Slovenskem bi se znal kaj podobnega povedati naši*

pijač, v vino. Kaj pa mi nespametni naredimo iz te žlahtne, posvečene pijače, ki je ne znamo prav ceniti in spoštovati? Vino terja straho-spoštljiv odnos, bi rekli v starih časih, a tega sem se prepozno zavedel, tako da ga sedaj psujem in sebe zaničujem. A po toči zvoniti je prepozno!

Le zakaj nisem prisluhnil, ko sem pri svetem Pavlu slišal, da je vsaka božja stvar dobra in: "nobena se ne sme zametati, če se s hvalečnostjo uživa" (1 Tim 4,4). Prav tisti sv. Pavel pa pravi tudi: "Dobro je, vina ne piti in mesa ne jesti" (Rim 14,21), in drugje: "Ne opijajte se z vinom, v čemer je razbrzdanost, temveč napolnjujte se z Duhom!" (Ef 5,18).

Tako je! V vinu je razbrzdanost in naši državniki bi se morali zamisliti ob statističnem podatku, da je v minulemu letu alkohol na Slovenskem v različnih oblikah spet terjal kakih 800 žrtev. Ob tem pa še koliko posredne žalosti in družinskih tragedij.

Zaman je ta poziv, zavedam se. Nihče mu ne bo zares prisluhnil, kajti lažje je na jutri odlagati, kar bi morali danes storiti. Lažje je zapreti oči in ušesa kot pa ukrepati! Pa vendar odgovornost je na voditeljih, državnih in tudi verskih, ki nas premalo opozarjajo in premalo spodbujajo ter pozitivno nagovarjajo, da bi znali z radostjo v srcu in v polni zavesti pogledati stvarnosti v obraz in bi se uprli svojim šibkostim ter naše pozitivne misli usmerili v skupno korist! Moja dolžnost pa je, da te pozive vedno znova kličem v slovenski prostor, preveč civilizacij in narodov je že propadlo, ki so pozabile na Boga!

Spomnite se me v molitvah!

Vaš trpeč brat Pavle Bracko
V Ljubljani, na god Rožnovenske Matere Božje

Predstavitev Kempčanove Hoje za Kristusom

"Človek naj se z vsem bitjem oklene Njega!"

V tej kratki predstavitvi duhovnega in mističnega izkustva Tomaža Kempčana, kakor nam ga razgrinja v svoji knjigi *Hoja za Kristusom*, bom predvsem skušal odgovoriti na vprašanje, ali je ta duhovni spis iz sredje 15. stoletja že zastarel ali pa je še vedno svež in aktualen. Tomaž se zaveda, da je podoben človeku iz evangelija, ki je našel dragocen, povsem enkratni zaklad in zato vesel gre in proda vse, da ga lahko kupi. Proda vse zemeljsko in časno, da lahko kupi tisto nebeško, večno. Odpove se svetu, da lahko zaživi Bogu. Kajti ta svet se navsezadnje izteče v smrt, življenje s Kristusom pa se preljuje v nesmrtnost. Kakor nekdanji Pavel iz Tarza tudi Tomaž iz nemškega Kempna vse svetno zavrže kot smeti zaradi vzvišenosti spoznanja Jezusa Kristusa (prim. Flp 3, 8).

Kempčan – kakor za njim Pascal in mnogi drugi – vse stavi na Boga. Iz te temeljne krščanske zavesti večkrat zapiše za nekatere tako spokatljiv stavek, da je treba svet in z njim samega sebe prezirati, zaničevati, ker je vse svetno ničevost. Ta zahteva ni moralistična,

še manj moralistične narave, ampak je utemeljena vse globlje, ontološko. Tomaž ve, da je med Bogom – Stvarnikom in vsem ustvarjenim brezdanji ontični prepad. V tej luči se Bog

razkrije kot Vse, svet pa razgali kot nič. In kdor stremi k Vsemu, žrtvuje ta nič. Od tod "preziranje" in "zaničevanje" sveta, kar v resnici ni nič drugega kot priznavanje stvarnega dejstva. To-

maževsko zaničevati svet torej pomeni postavljati ga na pravo mesto, zapostavljati ga v pričo presežnega, transcendentnega sveta, v vsem dajati prednost nebeškemu obnebu, Božji stvarnosti in njegovi osrečujoči bližini, ki edina lahko človeka do kraja odžaja in izpolni njegovo najglobljo hrepenenja po nesmrtnosti, po notranji osvobojenosti in svobodi, po resnični ljubezni, skratka po pristni in polni človečnosti.

Modernemu človeku, ki v marsičem obožuje in malikuje ta svet in njegove dobrine, ponuja Kempčan zdravilen korektiv. Vabi ga na pot evangelijske odpovedi in odmiranja svetu, da lahko za nagrado doseže višje, nemislljivo življenje. Ta odpoved je tudi po besedah pokojnega kanonika Josipa Šimenca "v tem, da svoje življenje usmerjam v prezir puhlih materialnih vrednot, na katere se ljudje navezujejo, in v hrepenenje po Božjem kraljestvu". Šele ko svet z vsemi njegovimi mikli in skušnjavami ukrotiš in obvladaš, postane krotak in nenevaren. Šele ko si se ga scela osvobodil, si zmožen za življenje tesne povezanosti z njegovim Stvarnikom in Odrašenikom. Tukaj Tomažu prihaja na proti sv. Francišek Asiški. Ta naredi še korak naprej: v življenju zavesti, da je vse stvarstvo delo Božje stvariteljske ljubezni, ki naj človeka vodi k Bogu, in potem ko se je radikalno odpovedal svetu, v vsej notranji svobodi sprejme iz Božjih rok v sebi

očičeni svet in v njegovih prvih (od vode in ognja in sonca do telesne smrti) – koliko bolj še v soljudeh! – prepozna svoje brate in sestre.

Kempčan sodobnemu človeku, ki malikuje telesno zdravje in je za njegovo dosego ali izboljšanje pripravljen na številne odpovedi, trde treninge, jogginge, maratone ipd., kaže, da je vse to dejansko le nadomestek, surogat, in ga vabi, da poskrbi za celostno zdravje, ne le svojega telesa, ampak tudi in predvsem svoje duše in duha, ki je v tem, da se znova z vsem bitjem oklene Njega, ki je resnični Saluator mundi, resnični Zdravilec sveta, naš božji Zdravnik, ki nas s terapijo svobodnega in ljubečega odrekanja časnemu odzdravlja za večnost.

Po tem kratkem razmisleku naj si vsak sam odgovori na vprašanje, ali mu ima Kempčanova Hoja kaj povedati tudi danes. Zase mislim, da bo ostala aktualna, dokler bo aktualno Jezusovo zagotovilo: Kdor hodi za menoj, ne hodi v temi, ampak ima v sebi luč življenja – življenja v sreči brez konca (prim. Jn 8, 12). In če smem biti še bolj osebne: Ko sem se v mladostnih krizah in iskanjih odločal za poklic, sem si govoril: Če Bog je, bom šel za duhovnika. Tako jasno in razvidno mi je namreč bilo, da je obstoj in ljubeča bližina Boga za človeka nekaj tako izjemnega, brezprimernega in edinstvenega, da sem čisto spontano prezrl vse drugo in se zazrl Vanj, ki je od tlej zame Pot, Resnica in Življenje (Jn 14, 6).

Janez Zupet

POGOVOR Danilo Lisjak

“Zrasli smo iz dobre korenine, ne posekajmo je!”

Misijonar Tone Ciglar je svojemu sobratu pri misijonskem delu, Danilu Lisjaku, postavil nekaj vprašanj v zvezi z misijonskim poslanstvom in dejavno pomočjo, ki ga nudi v novem misijonu na severu Ugande; to poudroče je vsestransko obubožala veliko let trajajoča vojna.

Z nekaj podatki nam približaj Ugando.

Vsem bralkam in bralcem SV lep misijonski pozdrav v domovino, ki mi v teh dneh nudi majhno, vendar nujno zdravstveno pomoč, ki je bila uspešna in me že kliče nazaj na delo na sever Ugande v Acholiland, kjer je divjala državljanska vojna celih 23 let in je bil mirovni sporazum podpisan pred slabimi 5 leti. Uganda je dežela vzhodne Afrike, ki leži pod ekvatorjem in nad tem. Na vzhodu je Kenija, na zahodu Ruanda, proti severu gorovje Rwenzori in veliki Kongo in nova država Južni Sudan ter Tanzanija na jugu. Po velikosti presega nekdanjo Jugoslavijo. Jezero Viktorija je na višini 1134m, mi smo pa na severu – 400km – v novem misijonu Atede na 1105m v škofiji Gulu, ki je za pol večja od Slovenije.

Če primerjate razmere v svojih dosedanjih misijonskih okolišjih Burundi, Ruanda, Kongo, so kake razlike in v čem?

Afriške dežele ne smemo ocenjevati po dokaj urejenih mestih, ki nudijo zavetje zahtevnim turistom, temveč po notranjosti, oddaljenih vaseh brez lepših cest in trgovin, kjer je življenje preprosto in se vedno kuhajo na treh kamnih in jedo s prsti-rokami, brez vilic ali žlic. Ti ljudje so pravi “Adami”. Lahko bi rekli, da sem sedaj prišel v pravo misijonsko okolje, ki je še revnejše, gledano duhovno in moralno ter cerkveno, kot so Burundi, Kongo in Ruanda. No, vse to je naredila 23-letna vojna. Ponavljam 23 let nasilja, ko je bilo ljudstvo, do dva milijona ljudi, prisiljeno zapustiti kmečko okolje, življenje z zemljo in se odpraviti v velike kampe, ki jih je državna vojska “branila” pred gverilo. In tu se začenja t. i.

“tihi genocid”, ki ga pripisujejo sedanjemu predsedniku Museveniju, možu po meri ZDA.

Večina starejših ljudi je pomrlo v kampih zaradi bolezni, žalosti,

izkoreninjenja in nemoralnosti uradne vojske, ki jim je ubila zdravo dušo!

V to okolje so pred tremi leti prihiteli bratje jezuitje in lani salezijanci; sam sem prišel avgusta, moj sobrat Gianni pa sredi septembra. Prvi zidajo lep “college”, mi pa župnijo na 450 km2.

Kako je s sporazumevanjem in z jezikom, med misijonarji in z domačini?

Domači jezik je acholi, ki ga govori približno isto število ljudi kot slovenskega. Je pa eden od šestih izdajskih skupin ponilskega jezika Lwo. Eni od teh pripada izvorno tudi sedanjemu ameriški predsednik Obama. Mi smo ob Viktoriji Nilu in Modrem Nilu na zahodu, južnem Sudanu na severu, v bližini Kenije na vzhodu in škofije Lira-jezik Langi- na jugu. Uradni jezik je sicer tudi angleščina, ki ga uporabljamo med tujimi misijonarji, ki nas je okrog 50 (redovniki in redovnice) ob 43 domačih duhovnikov. Liturgični jezik je sicer acholi, ponilski jezik, ki nima nič skupnega z bantu jeziki. Jezik vokalov in trizložnih besed. Izgovarjava ne odgovarja pisavi kot pri nas.

Kakšno je ljudstvo te pokrajine, njihove glavne značilnosti, značaj in podobno?

Acholi ljudstvo je ponilsko visoke postave in črni so kot oglje! Dominirali so nekdanje diktatorske vojske Oboteja, Idi Amina in Tita Okella. Zelo dajo na tradicijo in so poljedelci, saj je zemlja zelo rodovitna in klima vroče – blaga. Dve mlajši generaciji sta bili rojeni v kampih in sta zato izgubili odnos do zemlje in ročnega dela. Njive so še vedno zaraščene z 2,5 m visoko slamo, s katero so pokrite njihove hiše. Ob dolgi suši ta slama redno vsako leto pogori. Le šole in v vojni dotrajane kapele in podružnice so zidane s slabo opeko in krite s pločvino. Izvoroma imajo sicer le 5 strun na kitari podobnemu glasbilo, med njimi težko najdeš basista ali altista. Zato sam izstopam. Imajo lepe plese za dekleta, pri katerih morata priti do izraza rit in lonec na glavi v plesu. Fantje spremljajo z godali in bobni. Zaradi tople klime so zelo ‘na lahk’ oblečeni. Odeje bolj malo poznajo. Garderob nimajo.

Spet si začel na novo, kjer je treba vse postaviti pokonci: pa ne samo zidovje, ki je nujno, pač pa tudi biti misijonar, torej vero, krščanske vrednote.

Res je, vse znova in posledice dolgotrajne vojne spet kličejo misijonskega duha v deželo po prav letos praznovani 100. obletnici prihoda prvih misijonarjev, Combonijev – sinov pred nedavno med svetnike proglašene Danijela Combonija, sodobnika in velikega prijatelja sv. Janeza Boska. Lahko rečem, da smo salezijanci z našimi arhivi in celo originalno sliko pripomogli k proglasitvi sv. Danijela Combonija na čast oltarja. To ljudstvo je bilo ubito v duši, ponižano in potepano, moralno sesuto. O tem svet ni govoril; mi zanjemo posledice. Nobenemu več ne verjamejo, kot bi se ves svet obrnil proti njim. Pogledi so odsotni, veselja ni veliko. Vendar je z ustanovitvijo novega misijona upanje prišlo pod mangovce, zavite med visoke

travnate stepe, kjer so v krogu postavljene okrogle, s slamo krite hiše bratov ene velike družine, ki obdeluje polje v ozadju. 12 kapel podružnic je v klavnem stanju. Ljudje so obubožali. Tudi poljščine ne morejo dostojno prodati. Trgovci služijo. Težko bo delo celjenja ran vojne. Neukost je velika celo med katehisti, ki so preživeli vojno. Zemlja dveh podružnic je bila celo prodana, čeprav so dokumenti...

Kako je z denarjem za gradnjo, kako s pomočjo, kdo vam ga prispeva in od kod?

Pomoč prihaja iz domovine, po vas, ki to berete. Sam sem s posebnim delom dobil letos preko Misijonskega središča Slovenije od SSZ sredstva za zidavo inter-nata za deklice iz oddaljenih podružnic. V majhnih razredih se gnete do 200 otrok. Vsaj 30 razredov bi morali takoj zgraditi v šestih osnovnih šolah na podružnicah novega misijona. In še bivalne prostore za nov misijon, skromne in trajne. Nimamo elektrike in vodno vrtino smo zvrtili v marcu. Ljudje prosijo za bolnišnico; kje dobiti zdravnika z dušo pokojnega Janeza s Formoze? Radi bi počistili njive našim kmetom, poruvali drevje, končali njive in uredili strojni park in skladišča ob misijonu, šolo hitrih seminarjev, praktičnega znanja, aparature za analizo zemlje, uredili prodajo pridelkov in morebiti malo sred-njo šolo.

Bi vam prav prišli laiški misijonarji-prostovoljci?

Za kaj? Ali bo slovenski verni laik sposoben podariti Afričanu nekaj let svojega znanja, prijateljstva, ki mu bo prineslo novo upanje in veselje do življenja? Verjetno je to pot prihodnosti, saj ostajamo duhovniki maloštevilni in vpreženi v duhovni voz oznanjevanja. Delo laikov zna biti dobrodošlo po temeljitih pripravah in vključitvi v timsko delo misijona. Biti odgovoren in kompetenten, z ustrezno diplomom in znanjem – praktičnim in teoretičnim. Prijeti za vsako delo. Izkušnje so različne, moje so dokaj pozitivne.

Kakšno je stanje krščanstva v tem vašem novem misijonu in širšem okolju?

V naši škofiji Gulu so bili notranji misijoni v času vojne opustošeni

in tudi pastoralno delo je zamrlo in se preselilo v mesto ali zavarovane kampe. Sredstva za obnovo dotekajo zelo počasi in še ta so slabo kontrolirana. Uganda je poznana po veliki korupciji. Koordinacija dela je v naši škofiji zelo slaba. Kateheza je zreducirana na ničlo. Kaj takega v 25 letih še nisem videl. Zato smo tukaj, da pomagamo in s sobratom sva odgovorila na klic domačega ordinarija nadškofa Odama.

Kaj ljudi najbolj pesti in tare v tem času?

Neorganiziranost in korupcija državnih funkcionarjev. Vse bi se dalo hitro narediti, če ne bi bilo egoizma vodilnih tako na področju civilnih instanc kot na školskem področju. Bije se boj za preživetje. Kdor je bogat, bi hotel biti še bolj. Razslojevanje med peščico zelo bogatih (knezi) in maso revnih je vse večje. To neti vedno nove vojne, vstaje množic in državljanske vojne. Navzočnost nevladnih organizmov blaži rane z obliži. Načrtnega programa ozdravitve še ni.

Reci, prosim, besedo ali dve o rastlinstvu, živalstvu in podnebju.

Osem mesecev dežja in sonca je ob zelo rodovitni zemlji idealni pogoj za pridelek koruze, kassave, bombaža, tobaka, paradižnika, simsimi, sladkega krompirja, arašidov in drugih poljščin. Analiza na KIS-u je pokazala idealne pogoje za vse vrste poljščin. Nedaleč stran je še vedno na področju naše nadškofije sloviti Machinsons Falls z zelo bogatim živalskim parkom. V visoki travi so strupene kače, ki v dolgi, štiri mesece trajajoči suši zgorijo skupaj s slamo. Tretjina Ugandčanov (33milijonov) dnevno še vedno

ne zauživa dovolj kalorične hrane.

Kako je s salezijansko navzočnostjo v tej državi?

V Ugandi smo navzoči skoro 25 let in imamo dva domača duhovnika in približno deset v formaciji. Ni nam bilo dano, da bi se naselili takoj v glavnem mestu Kampali, in zato nismo bili poznani. Sedaj se spreminja, saj imamo zavod za 170 pocesnih fantov v Kampali, ki smo jih “pobrli” s ceste, poklicno vzgojno šolo v Kamuliju in St. Mary gimnazijo s 400 dijakov v Bombu - 28km severno od Kampale (kot Želimlje) in župnijo prav tam ter naš novi misijon v Atede, 12 km iz kraja Gulu, kjer bo klasični misijon s pritklinami po potrebi in izzivi ljudi.

Kakšno so načrta in cilji v bližnji prihodnosti?

Čim prej se preseliti v srce misijona – v novi misijon v nastajanju, gradnji. Organizirati vse potrebne katehetske službe in načrtno pomagati našim kmetom, družinam, da se izkopljejo iz revščine. Botrstvo bo zajelo družino in ne posameznih otrok, ker je to nevarno favoriziranje. Starši bodo odločili, kdo bo šel v šolo. Naš agrarni projekt jim bo izboljšal tudi finančno situacijo in si bodo počasi sami plačevali zdravstvene in druge usluge. Kdaj bo vse to? Če bodo pridni, hitro, v nekaj letih. Vse je odvisno od logičnega pristopa k delu in pridonosti. Lahko posreduješ kakšno sporočilo našim mladini?

Škoda, da se oddaljujejo od zemlje. Če ne bo več kmeta, bo dežela postala pusta gmajna. Sami si pripravljamo vojno! Rad bi videl bolj odgovorne mlade, kovače svoje prihodnosti, ki si ne bodo oropali duha in duše po tehnični navlaki, ki ji ne moremo več slediti, ki nas kot opij osvaja in ugonablja, nas poneumlja. V globokem odnosu do vrednot krščanstva bomo našli mir, psihično ravnotežje, medsebojno spoštovanje, veselje in odgovornost za veselo življenje in tudi preživetje naroda. Zrasli smo iz dobre korenine; ne posekajmo je!

Hvala in bodi lepo pozdravljen.

Tone Ciglar
Rakovnik, 29. septembra 2011

Vprašanje zvestobe Razporoke

Italijanski statistični urad Istat nam vsako leto znova postreže z najrazličnejšimi podatki. Velikokrat se z zaskrbljenostjo zazremo tudi v podatke od porokah in razporokah. V zadnjih dveh letih (2009 in 2010) je število porok v Italiji padlo za 30.000. Ta težnja sicer ni nova, vendar če so se razporoke v zadnjih dvajsetih letih sukalje okrog 1,2 %, so se v zadnjih dveh letih povečale za 6%. Leta 2008 se je za poroko odločilo 246.613 parov, leta 2009 še 230.000 in leta 2010 le 217.000 parov. Tako dobimo na vsakih tisoč prebivalcev 3,6 poroke. Upad je največji pri tistih italijanskih parih, ki se prvič poročajo. Tu prednjačijo v Laciju in Lombardiji. Za drugo poroko se jih odloča največ v Dolini Aoste, Liguriji in seveda v Furlaniji Juljski krajini. Pa še to: med vsemi porokami v naši deželi (Furlanija Juljska krajina) je kar četrtina tistih, ki se drugič poročajo. Še vedno se največ parov odloči za cerkveno poroko. Za civilno poroko se odloča le 37% vseh parov. Pred petnajstimi leti so se civilne poroke gibale med 19 % in 20%. Danes so v porastu. Zanimivo je tudi, da se je zvišala

starost novoporočencev, in to kar za šest let, kot je bila leta 1975, saj je ta leta 2010 pri moških 33 let in pri ženskah 30 let. To so gole številke, ki pa so kljub vsemu zanimive. Najprej izprašujejo vest vsem tistim, ki novoporočence pripravljamo. Ali ti naredimo dovolj ali pa smo pri porokah postali samo “religiozni aranžerji”? Sicer pa je priprava na poroko celotno človekovo dotekanje življenja! Oblikovanje značaja, lastne osebnosti, zrelost, pa tudi vzgojenost, sposobnost prilagajanja, pripravljenost delati na sebi, najprej pri sebi in potem pa še v dvojje ...

Š poroko se začenja družina. Nekateri trdijo, da se ta začne že mnogo prej, to je, ko se fant in dekle odločita, da bosta zaživela skupno življenje. Upravičeno se sprašujemo, zakaj gre toliko zakoncev narazen. Ob tem problemu se začuti tudi to, kako resno jemlje Bog našo svobodo, tudi tedaj, ko jo človek (zakonca) zlorabi. Mogoče premalo relativiziramo razprave o svobodi in

vanje velikokrat vključujemo ekonomske, socialne in tudi politične strukture, ki so pojmovanje svobode privedle do perversnosti. Vse perversne strukture izhajajo iz človeških dejanj in ne iz narave, zato so rezultat naše svobode. Bog je človeka ustvaril z ozirom na absolutno (sv. Avgustin). Če človek tega ne odkrije v Bogu kot resnično absolutnem, začne ab-

solutizirati sebe. Ker je človek socialno bitje, išče Boga v bogastvu, dobičku, komodnosti, oblasti, nevezanosti in seveda v

slavi in užitkih. Vse to dela na račun drugih. Ker pa je človek tudi telesno bitje, si v iskanju sreče ustvarja svoje strukture, svoje sisteme, svoje poglede na življenje, to pa pomeni, da vsi vstopamo v svet, ki je že od prej pokvarjen, obenem pa zlo, v katerega vsak sam podzavestno pade najprej s svojo miselnostjo, pozneje še z dejanji, in je sestavni del današnje družbe, mi pa smo že tako in tako vključeni v sestavni del človeštva. Ker pa Bog vedno resno jemlje nas in našo svobodo v dobrem in slabem, saj ne obsoja nikogar, in če človek želi živeti brez Boga, ta spoštuje njegovo izbiro, pride tudi v našem življenju do preloma, ki je plod naše odtujenosti od Boga. V vsakem zakonu, kjer je prišlo do osebne tragike – in ločitev je tragika –, ni imel Bog v življenju teh zakoncev pravega mesta. Spoznanje, ki si ga je vredno zapomniti! Ali kot dodatek: “Srž problema pri ločitvah je v oznanjevalcih in pričevalcih vere, ne pa v pripravi na zakon! Dodajmo pa še: in tudi v zvestobi, osebni in skupni!

Ambrož Kodelja

Kratki

Napoved leta vere

Papež Benedikt XVI. je 17. oktobra 2011 objavil motu proprio z naslovom Porta fidei, s katerim napoveduje leto vere. Le-to se bo začelo 11. oktobra 2012 in se ujema s 50. obletnico začetka II. vatikanskega cerkvenega zbora (1962–1965), sklenilo pa se bo na praznik Kristusa Kralja, 24. novembra 2013. Papež v apostolskem pismu predstavi namene in osnovne smernice pobude. Kristjane želi spodbuditi k odkrivanju lepote vere in njenega osrednjega pomena za življenje; izpostavi potrebo po krepitvi in poglobljanju vere na osebni in skupnostni ravni. V besedilu spregovori o novi evangelizaciji – v misijonskih deželah kot tudi v sekulariziranem okolju.

75-letnica prihoda sester hčera Marije Pomočnice v Slovenijo

V župniji Ljubljana – Rakovnik je bila v soboto, 15. oktobra 2011, zahvalna slovesnost ob 75-letnici prihoda sester hčera Marije Pomočnice (HMP) v Slovenijo. Ob 10.00 je salezijanski inšpektor dr. Alojzij Slavko Snoj daroval mašo, po kateri je bil kulturni program. V prostorih skupnosti hčera Marije Pomočnice na Gornjem trgu 21 v Ljubljani je bil organiziran ogled spominske sobe pionirke prve skupnosti redovnic v Sloveniji s. Alojzije Domajnko. Ob tej priložnosti so predstavili tudi novo knjigo z življenjepisom soustanoviteljice hčera Marije Pomočnice sv. Marije Dominike Mazzarello (1837–1881) z naslovom Koliko je ura? avtorice Karmen Jenič. Dodatne informacije dobite na sedežu Inšpektorata hčera Marije Pomočnice na Rakovniški ulici 21 v Ljubljani, tel. 01/428–83–76, e-naslov: hmp.inspektorat@rk.si oz. na www.hmp.si.

Kratke

Vabljeni na jesenski pohod na Sabotin

Ne veste, kaj bi počeli ta konec tedna? Imate radi naravo? Kulturno društvo Sabotin vas vabi, da se udeležite 22. jesenskega pohoda na Sabotin. Program se bo pričel že v soboto, 22. oktobra, ob 20.30, ko bo na sedežu društva v Štmaru na vrsti kulturni večer. Jože Šušmelj, Tomaž Vuga in Andrej Malnič bodo predstavili knjigo, ki jo je v lanskem letu izdal Goriški muzej, Osimo in Goriška. Knjiga je izšla ob 35-letnici podpisa osimskih sporazumov in 25-letnici izgradnje briške ceste. Kot vsako leto bo na predvečerju odprtje razstave. Tokrat bo staro obrt košar predstavljala razstava gospoda Florjana Vogriča, ki živi v sosednji Pevmi. Že od mladosti se ukvarja s pletenjem košev in njegova dela so prave umetnine. Za glasbeno točko bosta poskrbela MoPZ Lipa iz Ravnice pod vodstvom Alojza Kobala in MoPZ Štmauer, ki ga vodi Nadja Kovic.

V nedeljo, 23. oktobra, se bodo pohodniki začeli zbirati ob 8.30 na parkirišču nad Osimsko cesto, odhod pa bo ob 9. Ob 10.30 bo pri ruševinah cerkvice sv. Valentina maša, ki jo bo daroval domači župnik Marijan Markežič. Od 12.30 dalje bo v prostorih nekdanje osnovne šole kosilo z odlično pašto; na voljo bodo tudi kostanj in dobrote z žara. V soboto in nedeljo se bo izletel do Štmaru izplačal, zato lepo vabljeni!

Planinci vabijo na druženje ob kostanju

Goriški planinci vabijo v nedeljo, 23. t. m., na vsakoletno druženje ob kostanju, namenjeno članom, posebej pa mladim družinam.

Zbrali se bodo popoldne na prijazni domačiji Štekar, ki je že več kakor pol stoletja zgleden podpornik SPDG. Kdor bi rad združil prijeto s koristnim, se bo v Števerjan lahko odpravil peš ali pa z gorskimi kolesom. Ob 10. uri se bodo namreč izpred športne dvorane v Podgori odpravili na pot pohodniki, sočasno pa bodo startali tudi kolesarji. Pohodniki - pohod je primeren tudi za družine - bodo nekaj po 12. uri prišli na cilj, medtem ko bodo morali kolesarji (obvezna je čelada!) prevoziti znatno daljšo in zahtevnejšo pot in bodo na cilj prispeli med 13. in 14. uro. Družabnost se bo sklenila ob mraku. Pečenega kostanja, kljub skopi letini, in drugih dobrot ne bo manjkalo, pa tudi sladke rebule ne, saj je bila trgatev takšna kot malokdaj.

Druga Pravljična urica v Feiglovi knjižnici / Bela muca je vrnila princu nasmeh

Več kot štirideset malčkov je v ponedeljek, 10. oktobra, napolnilo s svojo živahno prisotnostjo mladinsko sobo Feiglove knjižnice. V toplino tega prostora, polnega lepih knjig, pravljicnih bitij, plišastih živalic in mehkih blazinic, so vedoželjni otroci prišli zato,

da bi jih pravljica Martina Šolc s svojo zvesto spremljevalko muco Lino - veliko lutko na palici - popeljala v neizmerni svet pravljic, kjer je vse mogoče. Tokrat jih je pospremila do daljne Indije v razkošno kraljevo palačo, v kateri je živel s sinom. Ta je imel lepih in dragocenih igračk na pretek, toda iz srca si je želel le muco, teh živali z mehko dlačico pa njegov oče ni maral. Nekoč se je skrivoma prikradla v bogate sobane mala bela muca in neizmerno razveselila fantiča, toda stražarji so jo zapodili. Oče ga je spet obsul z dragocenimi igračami, a sin je bil žalosten, dokler ni po nasvetu zdravnika šel iskat malo belo muco, ki jo je po dolgem iskanju vendarle našel in se z njo vesel vrnil domov in ob očetovem privoljenju v njeni družbi dolgo in srečno živel. Lepa pravljica o dragocenosti prijateljstva, ki ga ne morejo nadomestiti niti najlepši dragulji, je tako prevzela cicibane, da so se ob učinkovitem in živem pripovedovanju Šolčeve, ki jih je zvalila v pravljicni tok, da so mi javkali, pretegovali kot muce..., tesno strnili okrog nje, da bi jim ne ušli kaka njena beseda ali "rekviziti", ročne lutke, velike rože iz lepenke in še kaj drugega, kar je jemala iz velike košare.

Prihodnje srečanje s pravljico, v kateri bo spet protagonist muca, bo v ponedeljek, 24. oktobra, ob 18. uri. Kot vedno bo to tudi priložnost, da si otroci izposodijo knjige in jih doma radovedno prelistavajo ali pazljivo berejo. / IK

Concordia et Pax vabi v Sanvincenat

Letno srečanje združenja Concordia et Pax po poteh spomina in sprave bo potekalo v soboto, 22. oktobra. Cilj udeležencev bo Sanvincenat v Istri, kjer je pokopan hrvaški duhovnik in božji služabnik Miroslav Bulešić. Poleti 1947 je bil ob t. i. krvavi birmi ubit v Lanišću, hudo ranjen pa božji služabnik msgr. Jakob Ukmar. Popolnoma nedolžen je bil več let zaprt slovenski duhovnik Štefan Cek, ki je takrat tam služboval kot župnik. Vsi trije so svojim krivnikom odpustili in tako postavili temelj poti očiščenja spomina in sprave. Tokrat se bodo slovenskim in italijanskim udeležencem prvič pridružili tudi pripadniki hrvaške istrske skupnosti, da bi se skupaj spomnili na grozote ideologij. Avtobus bo 22. oktobra odpotoval ob 14. uri s trga pri Rdeči hiši v Gorici. Slavje je predvideno ob 16. uri, vrnitev okrog 20.30. Potreben je veljaven osebni dokument (osebna izkaznica), priporočila se točnost! Informacije na tel. št. (0039) 0481 530193, (00386) 5 3005136 ali (0039) 333 3561718.

ŠTEVERJAN 2. in 9. oktobra 2011

Slovo od župnika g. Antona Lazarja, dobrodošlica g. Mirku Butkoviču

V nedeljo, 2. oktobra 2011, se je števerjanska farna skupnost poslovila od gospoda župnika Antona Lazarja, ki je v briški vasi deloval 25 let. Župnika sta pozdravila že nadškof De Antoni in županja Franka Padovan dan prej, na prazniku ob 60-letnici ponovne ustanovitve števerjanske občine, celotno farno občestvo pa v nedeljo pri maši v zahvalo.

V homiliji se je gospod župnik spomnil do sedaj prehojene poti: rodil se je 11. januarja 1927 v Idriji; z veliko hvaležnostjo se je spomnil svoje številne družine, predvsem matere in očeta, ki sta za otroke kar najbolje skrbela v času, ko je domači kraj še pestila revščina, predvsem pa mu plačala semenišče, ko se je odločil za duhovniški poklic. Ob tej priložnosti se je s hvaležnostjo spomnil tudi na dva vzornika, ki ju je imel v mladih letih, in sicer gospoda Mirka Fileja in msgr. Franca Močnika. Njegovo študijsko pot so zaznamovali veliki in tragični zgodovinski dogodki: ko je bil v semenišču, je tudi v naših krajih divjala 2. svetovna vojna in po prvih letih v Gorici so se mladi študentje morali preseliti v Castellerio pri Vidmu. V času obiskovanja Teološke fakultete ljubljanske univerze pa so bila skoraj na dnevnem redu preiskovanja in zasliševanja duhovnikov in bogoslovcev, ki jih je opravljala tajna policija totalitarnega režima Republike Jugoslavije. Mašniško posvečenje je g. Lazar prejel v ljubljanski stolnici 29. junija 1952, kmalu nato pa je bil imenovan za vikarja v Spodnji Idriji. Duhovniški poklic ga je nato popeljal za nekaj časa v Tolmin, v Log pod Mangartom, v raj pod Triglavom: Sočo in Trento, deset let pa je deloval v Zavrčju. Goriški prijatelj msgr. Močnik mu je v začetku '70. let zaupal, da v zamejstvu je primanjkuje slovenski duhovniki; g. Lazar se je tako odločil za prestop v goriško nadškofijo in se leta 1972 preselil v Doberdob. Leta 1986 ga je nadškof Bommarco imenoval za župnika v briški vasi. Prav tu je 14. julija 2002, na praznik sv. Mohorja in Fortunata, praznoval zlato

G. Stasi, g. Butkovič in nadškof msgr. De Antoni (foto Bumbaca)

mašo. Ob koncu se je spomnil tudi težkih trenutkov, kot so bile žal mnoge bolezni; z veliko dobrosrčnostjo pa je dejal, da se bile tudi te Bogu v čast in da je po skoraj 60 letih delovanja zadovoljen. Svojemu občestvu je zaželel, da bi se z novim duhovnikom dobro razumeli. Gospodu Lazarju se je v imenu župniškega občestva ob koncu maše zahvalil nekdanji župan Hadrijan Corsi; tudi on se je spomnil poti, ki je g. Lazarja pripeljala v našo vas, izrazil mu je zahvalo za opravljeno delo, obenem pa mu je zaželel, da bi prihodnje leto v števerjanu skupaj praznovali njegovo biserno mašo. Otroci so župniku podarili skromno darilo, in sicer sliko, ki ponazarja števerjansko vas; župnikovim sestri, gospe Anici, so nesli šopek cvetja, saj tudi ona že 60 let skrbi in spremlja brata. Pevci s kora, katerim so se pridružili še ostali verniki, pa so slovesno zapeli zahvalno pesem. Gospod Lazar, ki sedaj mašuje v Gabrjah, se je naslednjo soboto poslovil še od jazbinske cerkve in občestva.

Prihod novega župnika

V nedeljo, 9. oktobra, pa je veselo pritrkovanje števerjanskih zvonov pozdravilo novega dušnega pastirja, Mirka Butkoviča. Praznično pripravljeno cerkev in pročelje je

krasil napis *Pridi, pridi, Sv. Duh!* G. Butkovič je stopil v cerkev v spremstvu goriškega nadškofa De Antonija, prvi pozdrav mu je izrekla županja Franka Padovan. Najprej se je zahvalila nadškofu za posebno pozornost, ki jo izkazuje naši skupnosti, in za prisotnost ob vseh pomembnih trenutkih v vasi. Še enkrat se je spomnila g. Lazarja, vsega truda in dela, ki ga je v 25 letih daroval števerjanskemu občestvu, in mu zaželela še veliko zdravja. Nato pa je v naši sredini pozdravila g. Mirka: v imenu vseh števerjancev mu je županja voščila, da bi se pri nas kmalu počutil kot doma, da bi se z Brici kmalu stkali nova spoznanja in plodoviti odnosi v prid cele vasi, ter mu zaželela vse najboljše na novi poti. G. Butkoviča je nato predstavil nadškof De Antoni, ki je povedal, da sicer ni škofova dolžnost biti prisoten ob prihodu novega upravitelja, tokrat pa je vendar z veseljem prišel bodisi zato, ker mu je pri srcu števerjan, saj je pravi biser Brd, bodisi zato, ker je želel pospremiti g. Mirka ob tako pomembnem trenutku. Prejšnja leta je bil namreč kaplan v Krminu, sedaj pa sprejema nase odgovornost vodenja pomembne župnije in je zato še posebej potreben spodbudnih škofovih besed. Nadškof ni prikril, da je

Foto MH

prišlo pri zamenjavi z g. Lazarjem mogoče do nekaterih nesporazumov, vendar je svojo odločitev razložil kot pogled na prihodnost in vernike povabil, naj ne delajo obremenjujočih primerjav, saj smo ljudje pač različni. Taki so tudi duhovniki, vsak ima svoj značaj, s prednostmi in slabostmi.

Po nadškofovem odhodu je g. Mirko daroval svojo prvo sv. mašo v števerjanu ob somaševanju števerjanskega rojaka, g. Alessia Stasi. G. Alessio je ob koncu maše poudaril, da je iz števerjanskega občestva, čeprav je sorazmerno majhno, v prejšnjih stoletjih izšlo okrog 30 duhovnikov. Tudi sam je izrazil hvaležnost, da ima števerjan tudi v današnjem času svojega dušnega pastirja. Tudi g. Mirko je izrazil veselje in upanje, da se bo v novem okolju dobro znašel in da bo plodno sodeloval z občestvom. S kora je v znak hvaležnosti spet zadonela zahvalna pesem. Ob izhodu iz cerkve so vaščani g. Mirka počastili s toplim aplavzom; slavje se je nato nadaljevalo ob raznovrstnih dobrotah in briški kapljici Med borovci, kjer je nov števerjanski župnik pozdravil vse prisotne in se z njimi zadržal v prijazni izmenjavi dobrodošlic in voščil.

MV

S 1. strani

Nerešeni vprašanja ...

Odločen deželni prispevek

Občina Gorica je leta 2006 prejela deželni prispevek v višini 260.000 evrov, ki je omogočil začetek načrtovalnega postopka. Da je prišlo do tega prispevka, je pripomoglo vseh petkratnih deželnih svetnikov, ki so bili v tistem obdobju v Deželnem svetu FJK. Pri tem je bilo pomembno delo deželnega svetnika SSK Mirka Špacapana. Skupaj z deželno svetnico Bruno Zorzini Spetič sta bila takrat člana 3. deželne komisije, ki je bila pristojna za socialno in torej tudi za področje otroških jasli. Komisija je prispevek odobrila 21. junija 2006. Deželni svet ga je potrdil med obravnavo rebalansa 4. julija 2006, med katero je posegel tudi Špacapan. V slovensčini je takrat odgovoril na ostre proteste desne opozicije proti prispevku za slovenske jasli v Gorici.

Prizadevanja slovenske občinske konzulte in odprta vprašanja

Sicer pa celotna zgodba še nima dokončnega epiloga. Od leta 2007 je nova slovenska občinska konzulta redno spremljala potek obnovitvenih del in bila v stalnem stiku s tehničnim uradom goriške občine. Predsednik konzulte Ivo Cotič je še posebno v zadnjih dveh letih večkrat posredoval pri goriškem županu in pri pristojnem uradu, da bi pri vpisovanju v jasli upoštevali specifično otrok, ki izhajajo iz družin slovenske narodne skupnosti. Otroci družin slovenske narodne skupnosti nimajo na podlagi sedanjih kriterijev nobenega zagotovila za vpis v jedine jasli s slovenskim učnim jezikom; poleg tega nimajo nobene alternative, saj ostale občinske jasli v Gorici ne nudijo možnosti sporazumevanja med vzgojitelji in malčki in slovensčini.

Foto DP

Drugo nedorečeno vprašanje zadeva učno in neučno osebje ter preverjanje znanja slovenskega jezika. Pri tem je slovenska konzulta predlagala, naj bi znanje slovenskega jezika preverila posebna tričlanska komisija, ki bi jo sestavljali predstavniki iz šolskega sveta s slovenskim učnim jezikom. Pri posredovanju teh zahtev so se člani Konzulte zgledovali po obstoječih kriterijih, ki že petnajst let veljajo v tržaški občini, seveda ob upoštevanju obstoječih za-

konskih norm, ki urejajo vprašanje državnih vtrec in šol slovenske narodne manjšine v Italiji. Ta prizadevanja so podprli tudi krovni organizaciji SSO in SKGZ ter slovenski občinski svetniki. Ti so na župana Romolija naslovili svetniško vprašanje. Za zdaj še ni jasnega odgovora občinske uprave in za letošnje šolsko leto bo veljal enoten pravilnik kot za ostale jasli. Zdi pa se, da je župan Romoli ustno obljubil, naj bi naslednje leto prišlo do ločene lestvice.

O krogle obletnice so posebni mejniki na človekovi življenjski poti. Čim več pomladi naštejemo - o križih ne bomo govorili, jih je že itak preveč! -, tem bolj pestra in vsebinsko bogata so ta srečanja z dnem, ko nam je Bog dal zagledati luč belega dne in uživati neizmerne lepote stvarstva, ki nam ga je dal v varstvo, a ga v današnjem času vse premalo znamo ceniti in varovati. Vso njegovo veličino in

Foto DPD

lepoto pa gotovo tankočutno in globoko zaznajo umetniške duše. Ena izmed teh je gotovo dolgoletni, cenjeni sodelavec Novega glasa Janez Povše, režiser, publicist, pisec dramskih in drugih tekstov in nasploh vsestranski kulturnik in seveda gledališčnik z režijskimi izkušnjami v različnih gledališčih, tudi kot umetniški vodja v Prešernovem gledališču Kranj in v Primor-

Ob okroglem jubileju Janeza Povšeta Še veliko zdravih, ustvarjalnih let!

skem dramskem gledališču Nova Gorica. Tu je še zmeraj aktivno prisoten, saj je predsednik Stokovnega sveta Slovenskega narodnega

gledališča Nova Gorica. V vodilnih krogih naše slovenske zamejske skupnosti je bil kar nekaj let izredno pozoren, povsod prisoten goriški pokrajinski predsednik Sveta slovenskih organizacij. V našem tedniku lahko bralci vsak teden prebirajo njegovo rubriko *Povejmo na glas*, v kateri se vsakič oglašajo z aktualnimi temami, ki žulijo našo ožjo in širšo skupnost, pa tudi s temeljitim pre-

reševanjem družbeno-socialno političnih vetrov, ki zadnje čase ne prinašajo nič dobrega, ne le krize v gospodarstvu, ampak tudi v moralni držbi vodilnih politikov, katerih življenje bi moralo biti čim bolj neoporečno in zgledno. Janez Povše je te dni zabeležil sedemkrat deset pomladi, rodil se je namreč 15. oktobra l. 1941 v Ljubljani. Njegovo življenjsko popo-

tovanje, na katerem je žal izkusil tudi neizmerno, žgočo bolečino ob izgubi ljubljene sina, usmerja zvezda gledališkega in literarnega ustvarjanja. Prav zaradi tega je njegovo bivanje na tem koščku naše matere zemlje bolj intenzivno, polno. Umetnik ob svojih delih lahko "zaživi" več življenj, saj diha, trpi, se veseli, živi skupaj s svojimi stvaritvami. Vse je bolj bogato in dragoceno. Seveda je umetniška duša navadno tudi bolj občutljiva in ranljiva, a Janez Povše zna tudi v temnejših trenutkih uzreti vsaj špranjico svetlobe, tiste svetlobe,

ki nam v življenju pomaga, da kar se da pogumno in srčno kljubujemo težavam in notranjim ter zunanjim viharjem in jih premoščamo s pomočjo tiste Božje sile, ki nas je priključila v življenje, da opravimo vsak svoje veliko ali malo poslanstvo na tej zemlji, ki je včasih "solzna dolina", a vendar lepa, prežarjena od Božje dobrote. Zato iz vsega srca želimo slavljencu Janezu Povšetu še mnogo zdravih let, ki naj mu prinesejo še veliko zadovoljstva in sreče v domačem krogu ob dragi ženi Ani Češut in veliko ustvarjalnega nadiha ob pisanju ter še veliko energije, da bi lahko še naprej tako dejavno spremljal kulturno, predvsem gledališko dogajanje v novogoriškem gledališkem hramu ter drugod.

Vse najboljše mu priskrbo voščimo vsi iz uredništva in uprave Novega glasa!

Bežen oris bogate poti Janeza Povšeta

Janez POVŠE se je rodil 15. oktobra 1941 v Ljubljani, kjer je končal Klasično gimnazijo in diplomiral iz gledališke in radijske režije na Akademiji za gledališče, radio, film in TV. Bil je umetniški vodja Prešernovega gledališča v Kranju (1972-75) in Primorskega dramskega gledališča v Novi Gorici (1975-79), kjer je tudi vodil Goriško srečanje malih odrov. Pisal je radijske igre (Ljubljana, Maribor, Koper, Trst), napisal televizijsko igro in scenarij za film Naš človek ter dobil vrsto priznanj, med katerimi so nagrada Prešernovega sklada za gledališke priredbe Svetinove Ukane, Cankarjevega Martina Kačurja in Kosmačeve Balade o trobenti in oblaku (1978), Kajuhova nagrada in nagrada Žlahtno komedijsko pero na Dnevih komedije v Celju (2001) ter nagrade za radijske igre. V naši narodni skupnosti je med drugim nekaj let vodil Gledališko skupino Gorica, napisal tri celovečerne komedije za Prosvetno društvo v Štandrežu, objavil okrog sto knjižnih recenzij v Primorskem dnevniku, sedaj pa piše razmišljanja v rubriki Povejmo na glas v Novem glasu, in to od leta 1996 dalje. Zelo obsežen in raznolik je njegov opus na Radiu Trst A, kjer velja posebej omeniti dramatisiran prikaz "Pasijon po Lojzetu Bratužu" v osmih delih. Bil je predsednik Slavističnega društva Trst-Gorica-Videm (1987-90), prvi predsednik Svetovnega slovenskega kongresa za FJK (1991-94), predsednik Sveta slovenskih organizacij za Goriško (1996-99 in 2003-08) ter član upravnega sveta SSG Trst. Leta 2003 je postal častni član Zveze pisateljev in umetnikov Italije. Sedaj je v Izvršnem odboru SSO in predsednik Stokovnega sveta Slovenskega narodnega gledališča v Novi Gorici.

Janeza Povšeta so se ob življenjskem jubileju spomnili s ponovitvijo njegovih del na Radiu Slovenija (kratka radijska igra "Vrtni" in prozni zapis "Zgodba, ki to ni hotela biti"), na slovenskem Radiu Trst A (radijska igra "Jaz vem, kje si" in po novem letu nadaljevala "Slovenka iz Slovenije") ter v SNG Nova Gorica z izčrpnim intervjujem.

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
DRUŠTVO ZA UMETNOST KONS

vljudno vabita na odprtje razstave

KONS TRASTI

svoja dela bodo predstavili: Janina Cotič, Andrej Furlan, Matjaž Hmeljak, Paolo Hrovatin, Robi Jakomin, Jana Kalc, Zvonimir Kalc, Vilijam Lavrenčič, Klaudija Marušič, Jasna Merku', Deziderij Švara, Megi Uršič Calzi, Franko Vecchiet, Andrea Verdellago, Štefan Turk in Ivan Žerjal

glasbena kulisa:

Andrejka Možina, glas in čelo, in Marko Čepak, kitara

Kulturni center Lojze Bratuž
Drevored 20. septembra 85, Gorica
četrtek, 27. oktobra 2011, ob 19. uri

JAVNI RAZPIS

PRIZNANJE KAZIMIR HUMAR

- 1) Zveza slovenske katoliške prosvete, Kulturni center Lojze Bratuž in Združenje cerkvenih pevskega zborov podeljujejo priznanje društvom in organizacijam ali posameznikom na osnovi utemeljitve predlagateljev in po presoji organizacij, ki priznanje podeljujejo.
- 2) Predloge za priznanje zbira Zveza slovenske katoliške prosvete na podlagi javnega razpisa.
- 3) Priznanje se praviloma podeli za ustvarjalne dosežke, za pomemben prispevek k razvoju ljubiteljskih kulturnih dejavnosti, za publicistično delo in za izjemne dosežke pri organizacijskem delu na kulturnem področju.
- 4) Priznanje lahko prejmejo tisti, ki delujejo v goriškem prostoru.
- 5) Predloge za priznanje je treba oddati **do 31. decembra 2011** na naslov: Zveza slovenske katoliške prosvete - 34170 Gorica-Gorizia, Drevored 20. septembra, 85, s pripisom na ovojnico: "Predlog za priznanje"

Obvestila

Prosvetno društvo Štandrež vabi na redni letni občni zbor, ki bo v torek, 25. oktobra 2011, ob 20.30 v mali dvorani župnijskega doma Anton Gregorčič v Štandrežu.

Občina Sovodnje ob Soči in Združenje prostovoljnih krvodajalcev iz Sovodenj vabita na predavanje z naslovom Skrb za zdravje je naša dolžnost, v sredo, 26. oktobra 2011, ob 20. uri v dvorani Zadrudne banke Doberdob in Sovodnje, Prvomajska ulica. O boju proti raku dojke, drugih oblikah raka in preventivi bosta spregovorili dr. med. Mojca Senčar, predsednica slovenskega Združenja Europa Donna in viš. med. sestra Tatjana Kumar, članica upravnega sveta.

Društvo slovenskih upokoencev za Goriško v sodelovanju s KRUT-om vabi člane in prijatelje na prireditve Starosta mali princ, ki bo v nedeljo, 23. oktobra. Zjutraj bo krajši izlet v Gonars za poklon žrtvam in v Palmanovo. Kosilu v Ogleju bo sledila vožnja v Gorico, kjer bodo v Kulturnem domu ob 17. uri nastopili upokojski zbori Primorske. Informacije in prijave po tel. 0481 532092 (Emil D.) in 0481 390688 (Saverij).

Razstava PRIHODI/ODHODI - Izzeljevanje iz goriške pokrajine skozi podobe bo na ogled od 15. oktobra do 13. novembra 2011 na železniški postaji v Sredipolju. Urnik: od ponedeljka do petka od 10. do 14. ure, ob sobotah in nedeljah ter od 1. do 4. novembra od 10. do 18. ure. Vstop prost. Razstavo prireja Pokrajina Gorica in kulturno društvo Metarte iz Gradišča ob Soči. Del razstave je posvečen tudi aleksandrinkam.

Iščem delo hišne pomočnice - likanje, čiščenje v dopoldanskem času. Sem mlajša gospa z izkušnjami pri takem delu. Kličite zvečer na tel. 00386/40307088.

Darovi

Za misijonarja Danila Lisjaka: v spomin na pokojna očeta Alberta Perica in Dušana Drufovke daruje pisarna Peric in Drufovka 500 evrov.

N. N. Gorica daruje za p. Danila Lisjaka 1.000 evrov, za p. Ernesta Saksido 1.000 evrov, za p. Pedra Opeko 1.000 evrov in za Novi glas 1.000 evrov.

Za akcijoriza otrokom patra Pedra Opeke na Madagaskarju daruje N. N. 50 evrov.

Čestitke

Zlato sončce je posijalo v soboto, 8. oktobra, in z neizmerno toplino obžarilo mamico Katjo in očka Matjaža. Ob nestrpno pričakovanem prihodu Jana so izredno srečni tudi nonoti Milena in Danijel ter seveda teta Majda in stric Mitja, ki malemu nečaku voščita veliko lepega v življenju.

Čestitkam se priskrbo pridružuje tudi uredništvo Novega glasa.

Ob rojstvu prvorojca Jana se s srečnimi starši, mamico Katjo in očkom Matjažem, veselijo vsi Matjaževi sodelavci na radiu Radio Spazio 103, malčku pa želijo vso srečo na komaj začetni življenjski poti.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 21.10.2011 do 26.10.2011)
Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www. radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, **razen ob sobotah**, od 21.30 do 22.30. Ob nedeljah od 14.30 do 15.30. Spored:

Petek, 21. oktobra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Nedelja, 23. oktobra (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 24. oktobra (v studiu Andrej Baucon): Narodnozabavna, zabavna in zborovska glasba - Novice iz naših krajev - Iz krščanskega sveta - Obvestila.

Torek, 25. oktobra (oddaja odpade zaradi prenosa hokejske tekme)

Sreda, 26. oktobra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Človek in Nova Zemlja za obzorjem - Izbor melodij.

10. 10. 2011

Naša **NERINA**

jih 50 slavi

želimo ji vsi

veliko pevske dni

PD VRH SV. MIHAELA

KD SABOTIN
KRAJEVNA SKUPNOST PEVMA-ŠTMAVER-OSLAVJE

ŠTMAVER, 22. in 23. oktobra 2011

22. JESENSKI POHOD NA SABOTIN

sobota, 22. oktobra 2011, ob 20.30

na sedežu društva v Šmavru, Znarišče 4

- predstavitev knjige **Osimo in Goriška**

(Jože Šušmelj, Tomaž Vuga, Andrej Malnič)

- odprtje razstave **STARA OBRT - Florjan Vogrič**

- nastop **MoPZ Lipa (Ravnice - SLO)**, zborovodja Alojz Kobal

- nastop **MoPZ Štmaver**, zborovodja Nadja Kovic

nedelja, 23. oktobra 2011

JESENSKI POHOD NA SABOTIN

- ob 8.30 zbirališče na parkirišču nad Osimsko cesto

- ob 9. uri odhod

- ob 10.30 sv. maša pri ruševinah cerkve sv. Valentina

- ob 12.30 družabnost s kosilom in kostanjem

na sedežu društva v Šmavru

Če bo slabo vreme, bo sv. maša ob 11. uri v cerkvi v Šmavru, nato družabnost po programu

Sodelujejo: ZSKP, Center za arheološke in zgodovinske raziskave na Goriškem - CRASG, župnija sv. Mavra in Silvestra ter Civilna zaščita občine Gorica

POD POKROVITELSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

KC BRATUŽ Koncert: Leioa Kantika Korala Mladostna radoživost

Nad štirideset mladih pevk in pevcev baskovskega mladinskega pevskega zbora Leioa Kantika Korala v živobarvnih majicah je v petek, 14. oktobra, tako kot v prejšnjih dneh v Trstu in Kopru, s pevsko-plesno predstavo navdušilo tudi goriško občinstvo. Na odru Kulturnega centra Lojze Bratuž je namreč nastopil španski zbor, ki je s svojo nekonvencionalno programsko usmeritvijo in visokim izvajalskim nivojem že dosegel ugledna priznanja na državnih in mednarodnih tekmovanjih po vsem svetu, pred tremi leti na Seghiziju. Veliko večino zbora sestavljajo dekleta s konservatorija v baskovskem mestu Leioa nedaleč od Bilbaa, stara od 10 do 17 let. Srce skupine je mladi dirigent Basilio Astulez, ki je zbor ustanovil pred desetimi leti in velja za enega zanimivejših zborovodij na svetu, saj ga kot pre-

davatelja in člana žirij vabijo povsod. Goriški večer se je začel s sakralnimi skladbami različnih dob in tradicij, nadaljeval s tremi baskovskimi, v katerih so se pevci spontano razživeli. V tretjem delu so prepričljivo odpeli nekaj pesmi duhovne vsebine različnih izročil, od Balija prek indijanskega do tibetansko-mongolskega s tipično tehniko alikvotnih tonov. Koncert so sklenili z dvema gospeloma (Shaw in Gershwin), zanimivo pesmijo Vox Tronica, za katero je kanadski skladatelj Stokesa dobil navdih v elektronski glasbi, in Goza mi calipso venezuelskega skladatelja Rodrigueza. Lepo je bilo med občinstvom videti nekaj naših mlajših dirigentov, saj je "pojav" Leioa Kantika Korala lahko za vzor tudi nekatrim našim sestavam, ki iščejo sodobnejše in bolj dinamične prijeme.

SNG Nova Gorica / Premiera: Hlapci Med upornostjo in vdanostjo

Veliki oder Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica se je v četrtek, 6. oktobra, spremenil v temačen, od treh strani z visokimi sivimi stenami zamejen prostor, odsev Plečnikovega dvorišča iz ljubljanskih Križank, ves postlan s slamo in z balami slame ob "stenah". Na tem prizorišču, ki si ga je ob zgovorni simboliki imenitno zamislila scenografinja Petra Veber, se je prvič na novogoriškem odru izpela drama Hlapci, ki jo je Ivan Cankar spisal v svojem zrelem ustvarjalnem obdobju po izidih državnoborskih volitev l. 1907, izdana pa je bila l. 1910. Kot znano, je bila zaradi cenzure, ki jo je utišala, prvič uprizorjena v Trstu l. 1919. Tokratno odrsko postavitev Hlapcev je podpisal režiser mlajše generacije Miha Golob, ki sta mu bila v dramaturško po-

moč Ana Kržišnik in Krištof Dovjak. Golob je že nekajkrat svojo režijsko snovanje namenil velikemu slovenskemu dramatu, čigar uprizoritve so vselej poseben in odmeven dogodek. Nazadnje se je z njim ukvarjal lansko leto v SSG, ko je stkal lepljenko iz njegovih del *Ivan Cankar (Poln profil)*. Glede na to, da ima ta satirična drama, kot vsa klasična dela, po več kot stoletju od nastanka še vedno enako žgočo žerjavico v sebi, se je Golob odločil jo uprizoriti tako, kakršna je nastala, sicer s tem ni nikakor delovala okostenelo, ampak v zanimivi postavitvi je njena vsebina živo zarezala v gledalčevo zavest, saj je še kako aktualna v teh burnih, gospodarsko in duhovno kriznih časih, kjer so vrednote poteptane, vest utišana in uspeva le tisti, ki se zna "prilagajati" situacijam.

Cankarjevi hlapci –učitelji, ki bi morali kot vzgojitelji premočrnosti in samozvesti biti zgled za vse, se ob menjavi političnih vrhov brez sramu predajajo novim političnim vetrovom in jim ni prav nič težko potlačiti svoja liberalna prepričanja, le da jim je udobno, da jim ni treba pluti proti toku. Režiser Golob je ta hlapčevska bitja, učiteljski zbor, župana, zdravnika..., potem ko je glas iz dvorane – Pisk opozoril, da s (m) o hlapci in s citatom iz Hamleta povedal, kakšen je cilj umetnosti, prikazal nemoždeča za dolgo mizo. Bili so kot nekakšne lutke, ki čakajo le na to, da jih bo kdo "od zgoraj" oživil in se bodo lahko prilagodljivo obračale, kakor bo pač pihal politični veter. Med to množico brezobličnežev – kar so poudarjale sicer že večkrat vidne bele maske –, ki se po izidu volitev iz liberalcev v hipu prelevijo v "pobožnjakarje" z rožnim vencom v rokah in hitijo odstranjevati iz učiteljske zbornice vse "pohujšljive" knjige, izstopa učitelj Jerman. Mestoma je sicer v

prvem delu njegova oseba skoro "potisnjena v ozadje" ob ostrem sporu, ki se bije med Komarjem, ki ga je kot živčnega, napetega človeka izrazil orisal gost Aljoša Ternovšek, in Hvastjo, ki ga do- stojanstveno, brez misli na

mu, zadržanemu, ranljivemu, čustvu in resnici predanemu človeku, je pravega, iskrenega, tudi razbolelega cankarjanskega duha vdihnil Kristijan Guček. V njem je bilo dobro zaznati Cankarjevo čustvovanje in ravnanje. To se je

pnika, ki mu je oblast že krepko segla pod kožo, je poudaril s hladno, vzvišeno držo Miha Nemec. Dobri, vdani Lojzki, ki ji ni vseeno, kako bo z Jermanom, je prepričljive značajske nianse da- la Marjuta Slamič. Ostale bolj ali

manj tragikomične ženske figure, Geni, Minko, Anko in Kalandrovo ženo, ki neuspešno prepričuje moža, naj se "poboljša", so posebno v prvem delu drame, ko se občuti vsa moč Cankarjeve satirične osti, popolnoma skladno s tem in režiserjevim hotenjem dovršeno in posrečeno izrisale Helena Peršuh, Teja Glažar, Maja Nemec (v alternaciji z gostjo Vesno Vončina) in Nevenka Vrančič. Pod groteskno luč postavljenega župana je dosledno odigral Jože Hrovat, srčno prazne-

ga nadučitelja Radoš Bolčina, burkaškega Piska gost Tomislav Tomšič, zdravnika Milan Vodopivec, Kalandra, za katerega se zdi, da ne predstavlja več tistega proleta, ki bo prinesel prevetritev, pa Branko Ličen.

/ stran 16

Kristijan Guček - Jerman in Miha Nemec - župnik v prizoru iz Cankarjevih Hlapcev

maščevanje, umirjeno in skoro obžalovaje svojo nejuhaško držo suvereno, kot zna le on, osvetlil Bine Matoh. Ker se Jerman noče spremeniti, se mora pač umakniti na novo službeno mesto, od vseh pozabljen Goličavo. Protagonistu Jermanu, malce okorne-

odražalo tudi v prizorih z materjo, v drugem delu, ko v njem že prevladujeta etična krivda in bolečina zaradi njene bolezni in smrti. Mater je natančno, včasih zelo povedno "odmaknjeno" oživila Mira Lampe Vujičič. Ostro začrtane poteze ozkosrčnega žu-

CTA - Deželno središče za animirano gledališče

Vračajo se vsebinsko obogateni Zimski popoldnevi

Zaradi finančne krize so se morali pri CTA - Dežel- nem središču za animira- no gledališče s sedežem v Gorici, ki ga umetniško vodita Antonel- la Caruzzi in Roberto Piaggio, odločiti za bolečo ukinitvev Pup- pet festivala v Gorici, ki je v poz- nopoletnem času z lutkovnimi predstavami italijanskih in tujih, predvsem srednjeevropskih gle- dališč požlahtnil mestno kultur- no ponudbo in ob izbiri priredit- venih prostorov prispeval k odk- rivanju pozabljenih kotičkov našega obsoškega mesta. Vodst- vo CTA je zaradi te izgube v le- tošnji sezoni okrepilo sklop abonmajskih predstav, ki bo le- tos 13. leto zapored, od 29. okto- bra 2011 do 11. februarja 2012, potekal pod naslovom Pomerig- gi d'inverno - Zimski popoldnevi in je v prejšnjih letih naletel na veliko odobravanje publike. Letošnji niz predstav, ki jih CTA prireja ob podpori ministrstva za kulturo in v sodelovanju z deže-

lo FJK, goriško občino in pokraji- no, ERT- deželno ustanovo za gledališče FJK, s Fundacijo Go- riške hranilnice in z bančnim za- vodom iz Ločnika Fare in Koprivnega ter seveda s Kulturnim centrom Lojze Bratuž, v veliki dvorani katerega se vr- stijo predstave, in pod pokroviteljstvom ATF - združenja gledališč fig- gur/AGIS, so predstavili v prostorih občinske pa- lače v ponedeljek, 10. oktobra. Piaggio je z za- dovoljstvom povedal, da sta pomembni novosti letošnje izvedbe sodelo- vanje z goriškim gleda- liščem Verdi, v mali dvo- rani katerega bodo Storie d'inverno, in devet na- mesto prejšnjih sedem predstav Zimskih po- poldnevov. Vse predstave, ki s svojimi poetikami in domiselni- mi uprizoritvami nagovarjajo tu-

di odraslo publiko, bodo dožive- le deželno premiero, ena pa bo celo prvič uprizorjena v Italiji. Prva predstava je sicer izven

Predstava Pepelka v produkciji CTA (arhivski posnetek)

abonmaja in je nekakšno vabilo k vpisu. V goste bo prišel David Riondino s predstavo Pinocchio

di sabbia, ki bo v soboto, 29. ok- tobra, ob 16.30 v Kulturnem centru Lojze Bratuž. Naslednja predstava bo 12. novembra ob isti uri: Teatro del Canguro bo uprizoril Storie appese a un filo. Sledile bodo predstave Storie in tazza (gledališče La Piccionaia - I Carrara, 26. novembra ob 16.30), v kateri je protagonist ve- liki Goldoni; In mezzo al mare (Unoteatro/Stilema, 3. decembra

Piccolo Re dei Fiori (Teatro del- l'invenzione, 14. januarja 2012 ob 16.30); Picablo (Tam Teatro- musica, 28. januarja ob 16.30) kot poklon Pablu Picassu; L'Arca parte alle Otto (Tearticolo- Klot- ten Mosel, Nemčija, 4. februarja ob 16.30); Il Principe Mezzanot- te (Teatropersona, 11. februarja ob 16.00 in 18.00). V mali dvo- rani gledališča Verdi pa bodo 5. in 19. novembra, 8. decembra, 6. in 21. januarja, vsakič ob 16.30, Sto- rie d'inverno - Zimske zgodbe, ki jih tretje leto pripravlja Antonel- la Caruzzi z igralnima Sereno Di Blasio in Eleno De Tullio. Poleg tega kot lansko leto bo CTA po- nudil tri predstave osnovnošol- skim učencem, dve pa malčkom iz vrtcev. Likovni ustvarjalec Gek Tessaro bo tudi v letošnji sezoni z učenci goriških osnovnih šol izdelal osem ogromnih lepakov,

ki bodo napovedovali posamez- ne predstave, Chris Gilmour pa bo za malčke iz vrtcev vodil us- varjalne delavnice, katerih iz- delki iz lepence bodo na ogled v izložbah goriških trgovin. V maju bo praznik Figure in festa z razstavo vseh teh del. Vpisovanje abonmajev poteka od 11. okto- bra do 11. novembra na sedežu CTA, Kapucinska ul. 19/1, pon- in torek (10.00-12.00/15.00- 16.30, sredo (10.00-12.00/16.30- 19.00), petek (10.00-14.00). Ce- na abonmaja za osem predstav je 36 evrov, za štiri 20 evrov, vsto- pnica pa 6 evrov. Za predstavo iz- ven abonmaja Pinocchio di sab- bia bo treba odšteti 12 oz. osem evrov, abonenti pa deset oz. 6 evrov. Podrobne informacije nu- dijo tudi v Kulturnem centru Lojze Bratuž.

IK

Poslušajmo ... z branjem

Vokalna akademija Ljubljana (KD Val, 2010)

Tisti, ki se tedensko družimo v bralni poslušalnici Novega glasa, vemo, da je glasbena razgledanost dokaz širokega duha. To dokazujemo s srečevanjem z najrazličnejšimi domačimi in tujimi zvočnimi ustvarjalci, ki jih združuje velika ljubezen do kakovostne glasbe. Meje med žanri in umetniškimi kategorijami se neustavljivo brišejo.

V tem duhu vas vabim k poslušanju prvenca enega najboljših pevskih sestavov na Slove- skim, kar pomeni tudi v svetu. Vokalna akade- mija Ljubljana je moški pevski zbor, ki je nastal leta 2008 po zaslugi slavnega tržaškega di- rigenta Stojana Kureta. Sestavlja ga okrog dvaj- set najbolj izkušenih pevcev v deželi, ki so z Valom že dosegli vrhun- ske tekmovalne rezulta- te, zadnja med njimi sta v Arezzu prejeti Guido- neum award 2011 za izjemne dosežke in doprinos k razvoju zborovske glasbe v svetovnem merilu ter Grand prix prve izvedbe mednarodnega zborovskega tekmovanja v Aosti. Zbor je sicer mednarodno zaslovel z zmago velike nagrade Evrope, ki jo je kot prvi moški zbor v zgodovini prejel v bolgarski Varni leta 2010. Naslednje leto jih kot predstavnike Evrope čaka koncertiranje na World choral summit-u 2012 v Pekingu. Umetniški vodja in dirigent Vokalne akademije Ljubljana je maestro Stojan Kuret, ki svoje življenjske izkušnje in znanje prevaja v pevsko odličnost, ki deluje pionirsko. Petje Vala je petje prihodnosti, saj zbor s svojo tehnično brezhibnostjo aktualizira pevsko izkušnjo, dviga zgornjo mejo kvalitete in zborovstvo ponaša v svetlo prihodnost.

V ta kontekst spada tudi lansko leto izdani prvenec z bistvenim ime- nom Val. Izjemno petje, ki vodi skozi različna zgodovinska obdobja, od renesanse Jacobusa Gallusa do sodobnosti Lojzeta Lebiča in Ambroža Čopija, doseže vrhunec poetike v zadnji skladbi, posnetku v živo pre- snelive skladbe Giovannija Bonata O liliom convallium, v kateri si do- neča violončela odgovarjata z "gregorijanskimi" glasovi, ki nas vodijo skozi očarljivo molitev globin človeške duše. Umetniški perfekcionizem zaokroži še visoka tehnološkost plošče, ki je bila posneta povsem na- ravno, brez mešanja, dodajanja odmeva in drugih akustičnih transfor- macij ter s posebno snemalno tehniko. Predlagamo poslušanje plošče s kvalitetnimi slušalkami za izredno slušno izkušnjo. Prostor bo oživel. Temeljni kamen slovenske in svetovne zborovske glasbe.

Jernej Šček

Druga številka otroške revije Pastirček

Pesmice in pripovedi med jesensko obarvanim listjem

V mesecu oktobru je kar nekaj pomembnih dni: sv. Terezija Deteta Jezusa (1.), angeli varuhi (2.), sv. Franči- šek Asiški (4.), Rožnovenska Mati Božja (7.), ki nas vabi, naj moli- mo rožni venec, in sv. Luka (8.). Nanje opozarja v okto- brski številki revije Pastirček Marjan Markežič v ured- nikovi beležki in pri tem pravi, da mi- sijonska nedelja (23.) daje ton okto- bru; vsi smo namreč pok- licani širiti "misijonsko zavest". V Jezusovi priliki, ki jo ponuja Pastirček v razmišljanje, je v ospredju odpuščanje. Ob prebi- ranju jo bodo otroci tudi pobar- vali kot ostale ilustracije, ki so na- menoma nepobarvane, da jih mali bralci polepšajo po svojih

razpoloženskih vzgibih. V jeseni dozori kostanj in gobe prikukajo iz zemlje. Te jesenske gozdne darove sta šla nabirat vila Cirila in škrat Kosmat in lepi ilustraciji Da- nile Komjanc, ki je kot vselej na- menjena naj- mlajšim kot tudi priložena drobna ma- tematična naloga. V tem času lahko na- biramo brin in prav značilnosti te rastline predstavlja Ana

ošabnost prav grda lastnost. Do tega spoznanja je prepozno prišel tudi sesalnik, ki se je bahal pred metlo v zgodbi Helene Bizjak. V jezikovni kanček je Berta Golob "potunkala" Vinka in Tinka, ki se prepričata za prazen nič in pri tem ugotavljata, da slovenščina rabi kar dve nikalnici, kar je "španska vas" za tujce. Za rubriko o slove- nskih legendah je Božo Rustja iz- bral zgodnico, ki razlaga, zakaj ko- prive pečejo ... zato, da bi lenuhi ne posedali v brezdelju! Barbara Rustja z malo ilustratoriko Svetla- no Breclj nadaljuje pripoved o dojenčici, ki je hitro rasla, ker je veliko jedla. Koliko škode in smrt- nih žrtev povzročajo tornadi, bo- do bralci izvedeli v rubriki, ki jo piše Nina Grudina, ilu- stracije, večkrat prežete s hu- morjem, pa prispeva Paola Berto- lini Grudina. Stric Maks je Tjašo in Pastirčka peljal v Sežano in okolico, da bi si ogledali botanič- ni vrt in druge naravne ter kul-

Rupil in Danila Komjanc v drugi številki Pastirčka. V njej je tudi zgodnica Marize Perat o ošabnem nabiralniku, ki je s po- mežljaja šel v mesto, a se skesan vr- ne domov s spoznanjem, da je

Ob izidu zgoščenke Bodečenežno DVS Bodeča neža

Predstavitveni govor Mirka Ferlana

Vsaka publikacija predstavlja v določenem kulturnem delovanju osvojitve nekega cilja in prelomnico pri opravljenem delu, ki postane tudi temelj snovanja novih idej in načrtov. Pred dobrim tednom je izšla prva zgoščenka Bodeče neže, v kateri skoraj v celoti odsevata delo in razvoj te skupine v zadnjih štirih letih.

Bodečo nežo smo v zadnjih sezonah spoznali že vsi, ki se ukvarjamo z zborovstvom v našem prostoru. Za vsakogar, ki je še ne pozna, pa je dovolj, da si najprej ogleda zgoščenko, njeno grafično izdelavo in prelista knjižico, nato pa naj zgoščenko še posluša in po nekaj minutah bo o zboru že marsikaj vedel.

Glavne značilnosti in zgodovina zбора: Bodeča neža se je razvila iz sedemčlanske mladinske vokalne skupine. Že takrat je pokazala zelo dober tehnični umetniški potencial in je znala kar hitro privabiti lepo skupino novih članic: najprej je mlajša skupina vabila v ločeni zasedbi, po hitrem napredku pa se je pri-

družila starejšim pevkam. V zadnjih letih se je pridružilo še nekaj deklet, tako da se je vokalna skupina razvila v dvajsetčlanski dekliški zbor, ki ga po doseženih rezultatih lahko prištevamo med najboljše v Italiji. Ključ za tak uspeh – tu mislim tudi na zgoščenko – so velika angažiranost vseh pevk, ambicioznost, nekaj mladostniškega idealizma, kar seveda pripomore k doseganju višjih ciljev, in velika skrbnost, natančnost in disciplin pri umetniškem poustvarjanju.

Zunanja podoba zgoščenke, oblikovanje vsebine knjižice in grafična izdelava so bili zaupani koordinatorju Lorenzu Draščku. Izdelek karakterizira moderen dizajn, eleganten, ne prenatrpan, v mehkih barvnih od-

tenkih, ki prehajajo od vijoličaste do sivkasto bele. Med fotografijami in raznimi besedili se občasno prikažejo geometrične linije, ki simbolično ponazarjajo delo skupine – včasih skrbno premišljeno in izdelano, včasih pa le prepuščeno trenutnemu navdihu. Glavni motiv pa je seveda cvet bodeče neže (originalen cvet, kot tudi čmrlj, sta doma nekeje v okolici planine Razor nad Tolminom). Vsebinsko je knjižica smiselno zamišljena, saj bistveno opiše in predstavi zbor v sliki in besedi. Uvodna beseda je prepuščena zborovodkinji Mateji Černic, ki v kratkem razmišljanju predstavi projekt od zamisli do uresničitve.

Nato se predstavijo pevke same. Zanimiv je uvod (besedilo je napisal Andrej Černic), v katerem obrazložijo, zakaj so za CD izbrale naslov "Bodečenežno". Sledi opis skupine. Vsaka pevka je prispevala tudi lastno fotografijo, kar zelo popestri in barvno obogati knjižico. Sledi naštevanje pomembnejših uspehov, ki jih je zbor dosegel v teh letih, in omemba večjih glasbenih projektov, ki jih je zbor uresničil. Pa preidimo k vsebini. Ključno vlogo pri produciranju lepe in zanimive zgoščenke seveda igra izbira skladb. Repertoar Bodeče neže obsega skladbe iz vseh zgodovinskih obdobij in različnih žanrov. Izbrane so bile tiste skladbe, ki najbolj predstavijo delo zбора. Nekatere od teh sploh niso vključene v železni repertoar in so bile izvajane le za nekatera tekmovalna in projekta. Ker pa so z umetniškega vi-

dika tehtne in so postale spomin na potovanja ali na pomembnejše koncerte, se je dirigentka odločila, da jih vključi v končni izbor.

Dekliška vokalna skupina Bodeča neža je z nastopom cerkvi sv. Janeza Krstnika v Štivanu v soboto, 15. oktobra, predstavila svoj CD tudi občinstvu na Tržaškem

Skladbe bi lahko razdelili na štiri sklope: v prvi sklop spadajo skladbe iz mednarodnega repertoarja. V ta del sta vključeni tudi dve skladbi Jacobusa Gallusa, kar predstavlja na prvi pogled izjemo, saj so vse druge skladbe nastale v 20. in 21. stoletju. Slovenci se večkrat radi pohvalimo, da je Gallus naš: verjetno zato, ker je edini "slovenski skladatelj", ki je pogostokrat izvajal v vseh evropskih in svetovnih zborih. Pravilna je zato tudi izbi- ra, da je vključen v sklop mednarodne literature. Renesana glasba je poleg tega tudi odlična pevška šola, ki pomaga pevcu razviti estetski glasbeni čut, dober posluh in kontroliran vokalni nastavek. Zvok Bodeče neže je zelo primeren za izvajanje renesančnega repertoarja in izvedbe Gallusa so po mojem mnenju med najbolj posrečenimi. V prvem delu so še prisotne sodobne skladbe nordijske šole, Ham-

merstroma, Ebena, Cleasena, Španca Javierja Busta in (lahko rečem) nesmrtnega Poulanca, od katerega so bili izbrani najbolj bleščeči biseri iz njegovega opusa za visoke glasove. Drugi sklop je posvečen slovensko-primorskemu skladatelju, od katerih je Ambrož Čopi najbolj plodovit in mednarodno priznan. Njegova govorica je sodobna, a ušesu zelo prijazna. Dissonance niso nikoli pretrde, večkrat začitimo vpliv lahkot-

lovce dvajsetega stoletja Stanku Jerčicu.

Tretji sklop je posvečen slovenski ljudski pesmi, in sicer štirim priredbam, ki se stilno precej razlikujejo druga od druge. Če je Maroltov Sloves enostavna, a izredno posrečena harmonizacija, sta Krekova Aj zelena je vsa Gora in Čopijeva Če bi džos beila fčeilica že bolj umetniško sodobno obdelani melodiji. Sklop sklepa morda najbolj znana in priljubljena ljudska priredba za ženski zbor: Ne ouri, ne sejaj Radovana Gobca, ki je hkrati nežna, žalostna in strastna.

Za konec nam bodeče neže poklanjajo dve skladbi, ki spadata v tako imenovani repertoar zabavne glasbe. Gre sicer za kompozicije, ki z umetniško-intelektualnega vidika ne dosegajo prejšnjih, sežejo pa globoko v srce, predvsem ko je izvedba tehnično dovršena in interpretativno prepričljiva. S tem hoče skupina dokazati, da zmore marsikaj povedati tudi v zabavnem žanru. Zbor karakterizirajo dobra

vokalnost, ki se stalno razvija, dober glasbeni posluh, ki pripomore k čisti intonaciji, predvsem pa tehnična zmogljivost, ki dovoljuje skupini, da se spopada tudi z zahtevnimi partiturami. To je po mojem mnenju glavni adut, ki je pripeljal zbor do visokih mednarodnih dosežkov, čeprav izhaja iz majhne kraške vasi in še vedno nima primernih prostorov za vajo. Skladbe so bile posnete na različnih lokacijah: v radijskem studiju, v cerkvi v Gabrjah, nekaj pa je tudi posnetkov v živo s koncertov in tekmovalj. Ob koncu bi rad čestital dekliški vokalni skupini Bodeča neža in Prosvetnemu društvu Vrh Sv. Mihaela za odlični izdelek, ki jim je z veliko kompetenco zborovodkinje in neutrudnimi pevkami uspelo ustvariti po teh štirih sezonah. Naj jim bo ta zgoščenka v ponos, nam pa v užitek ob poslušanju.

Kratki

Tri Rebulove knjige v italijanščini

Knjižnica Dušana Černeta iz Trsta si je pred časom zadala nalogo, da pripravi italijanske prevode treh del tržaškega pisatelja Alojza Rebule z namenom, da predstavi "tri področja

Foto DPD

Rebulovega dela: pisateljsko, teološko in esejistično ustvarjanje. Projekt je prejel tudi prispevek deželne uprave in prva knjiga, roman Nokturno za Primorsko, ki se v italijanskem prevodu glasi Notturmo sull'Isonzo, prevod je delo Martine Clerici, spremno besedo je napisal odgovorni urednik Ognjišča Božo Rustja, pa je izdala katoliška založba San Paolo. Knjiga je že v knjigarnah. Pri založbi San Paolo bosta v prvih mesecih prihodnjega leta izšli še deli Smer Nova zemlja (v italijanskem prevodu Destinazione Nuova Terra) in

Festival za tretje življenjsko obdobje v Cankarjevem domu v Ljubljani

V Cankarjevem domu v Ljubljani že vrsto let poteka množično srečanje pevskih zborov upokojencev društev Slovenije, po imenu Festival za tretje življenjsko obdobje, s programi za strpno in socialno sožitje vseh generacij in za povezovanje vseh Slovencev. Poleg mnogih prireditev je bil, kot že več let, 28. septembra 2011 11. Festival namenjen ne samo zborom iz Slovenije, ampak tudi štirim zborom iz zamejstva, in sicer iz Italije (Gorica, Trst), Avstrije (Pliberk) in Madžarske (Monošter). Festival organizira vsako leto Zveza društev upokojencev Slovenije v okviru komisije za mednarodno sodelovanje RS, ki ji predseduje g. Aldo Ternovec. Zbori iz slovenskega zamejstva so nastopili v Linhartovi dvorani dvakrat, najprej ob 12. uri in kasneje kot gostje ob 16. uri, ko je bilo na vrsti Državno srečanje upokojenskih pevskih zborov Slovenije. Na prvem koncertu je stopil na oder najprej ŽePZ Društva slovenskih upokojencev za Goriško, nato so sledili Mešani pevski zbor Slovenskega društva upokojencev Pliberk, Ljudske pevke Slovenske zveze iz Porabja in Moški pevski zbor Fran Venturini od Domja za DU iz Trsta. Napovedovalec je pred nastopom vsakega pevskega sestava prebral kratko predstavitev zбора. Nastopajoče pevce in spremljevalce je pozdravil in jih zelo prijazno nagovoril minister za Slovence po svetu in v zamejstvu dr. Boštjan Žekš. Na drugem koncertu ob 16. uri je nastopilo poleg zborov iz zamejstva še 13 zborov iz Slovenije. Vse nastopajoče je primerno nagovorila predsednica Zveze društev upokojencev Slovenije (ZDUS) dr. Mateja Kožuh Novak. Pevska prireditev, ki je bila letos na poseben način namenjena 20-letnici osamosvojitve Slovenije, je potekala v znamenju gesla POJEMO ZATE, SLOVENIJA. Zato so združeni zbori ob koncu nastopov mogočno zapeli DOMOVINA NAŠA JE SVOBODNA. V Cankarjevem domu je vladalo med množicami pevcov, gostov in spremljevalcev prijetno druženje, posebno med odmori na hodnikih, kjer sta veselo vzdusje in petje goriških udeležencev pritegnili pozornost mimoidočih ljudi. Tudi na drugih hodnikih so donele slovenske pesmi. Pevke in pevci ter spremljevalci se organizatorjem Festivala iskreno zahvaljujejo. (ed)

PIKA NA (PESM)I Majda Artač Sturman

Poletje se je na mah, v nekaj urah, prevesilo v zimo, in to tako intenzivno, kot je le mogoče v naravi, ki nas znova in znova prese- neča s svojo močjo. Vremenska gugalnica je zanihala v oktober, kmalu nas bo očarala poezija plametečega ruja, pisanega šelestečega listja in nas pospremila v resnobo- nost no-

vembrskega časa. Vračam se z rubriko o poeziji, ki kot mnogi drugi zapisi odzvanja v nekakšno gluho lozo, o kateri so se pred poldrugim mesecem na straneh dnevnega časopisja razpisali številni predstavniki javne in kulturne primorske pred- mejne scene. Tudi sama doživljam občutek gluhosti, otopelosti in negibnosti – v tako stanje duha po malem drsi in se postopoma pogreza homo technologicus. Malokje se razvije kaka konstruktivna debata o kulturnih, literarnih, umetnostnih temah. Od časa do časa sicer slišiš kako mnenje, misel, pohvalo, niti ne kritike, vendar nikdar v krogu, v katerem deluješ. Zdi se, kot da tvoja (pisana) beseda gluho odmeva od svojega notranjega zvoka, potem se zarije, zavrtinči sama vase, a vendar ostane zapisana. Kot dokument nekega trenutka, nekega časa, nekega razpoloženja.

Prepolni besedičenja, siti lepih in praznih besed, se morda ne zavedamo pomena pristne, čiste slovenske govorice. Tisti, katerim je ta beseda svetinja, katerim daleč od domovine pomeni neprecenljiv zaklad, pa lahko tudi drobna rubrika kaj doprinese. Rada bi pozdravila vse ljubitelje poezije, zla-

sti tiste, ki prebirate te vrstice na spletnih straneh ali pa boste kak teden kasneje dobili v roke ta naš lepi in vsebinsko bogati tednik, ki ga s posebno ljubeznijo do lepe knjiž- ne slovenščine ustvarjajo in oblikujejo časnikarji in sodelavci. Zelo sem vesela odme- vov z drugega konca sveta, iz daljne Ame- rike ali Japonske. Zato izkoriščam priložnost, da pozdravljam pe- snika, ambasadorja slovenske kulture v svetu, duhovnika Vla- dimirja Kosa, ki s svoji- mi slovenskojaponsko čutečimi verzi bogati vsakoletni Mohorjev koledar, Mladiko in Novi glas. Vesela nje- govega dopisa sem za- man iskala elektronski

naslov, da bi se mu zahvalila za spodbudne in lepe besede, zato pa se mu zdaj preko te rubrike iskreno zahvaljujem in mu želim še mnogo zdravja in ustvarjalnega navdih, da bi nas še bogatil s svojimi haikuji in pesmi- mi sploh. In kako sem bila presenečena, ko mi je konec poletja teta pokazala pismo, v katerem ji prijateljica gospa Mara Močnik Zupan iz Columbusa v Ohio omenja to rubriko in sprašuje po interpretaciji neke Kosovelove pesmi. Prav tako se spominim pisma očeto- vega prijatelja Janeza Gruma iz Milwaukeeja, ki se je skoraj pred desetletjem veselil izida zbirke Žejni oleander, ker je v Novem glasu prebral članek o predstavitvi knjige. Vsak glas iz daljnega sveta mi pomeni ogromno, obenem pa pomislim, kakšna gluhost je tista, ki se je razvila kot posledica pretiranega ponavljanja vednoenihinih... besed, fraz, pa še napak, kalkov, jezikovnih dvoživk... tu na zahodnem robu, streljaj od

lepe, prečudovite Slovenije. Ali ne znamo več ceniti tistega, česar nam ni nihče poda- ril, temveč smo si morali priboriti, in kar moramo tudi ohranjati? Se ne zavedamo več pomena svobode govora v slovenskem je- ziku, ne možnosti vsakodnevnega stika tako medijskega kot dejanskega z realnostjo slo- venske domovine?

Slovenkam in Slovencem vsepovsod daleč po svetu, ki cenite naša prizadevanja, pa naj gredo moji najtoplejši pozdravi in oktobr- sko navdahnjeni verzi Stanka Vuka.

Veter

O veter, rezek
kakor oktobrski mošt,
ki v večerih kipi -

o veter, ki poješ v borih
na gmajni,
ukriviljeni
veter
naših gor:

ko prideš do ravnine,
ne pozabi, da poje
v tebi razglašeno - moje
srce iz ila.

Stanko Vuk (1912-1944)

Oktobrski veter skupaj s pesnikom poje raz- glašeno pesem. Pesem, ki z glasovnim slikanjem oziroma ponavljanjem opaznega soglasnika r (rezek, oktobrski, v borih, rav- nine idr.) zvočno poustvarja razklano, vih- ravo (ukriviljeno!) govorico naravnega ele- menta - vetra. Obenem z enjambentom, to je prehajanjem misli iz verza v verz, pou- darja nemir, razdvojenost človeškega srca, ki utripa v svoji snovnosti. A važno je, da veter poje...

Pobuda mladih: "Življenje, ki preseneča"

Dne 21. januarja 2011 je v Peterlinovi dvorani v ul. Donizetti 3 prof. dr. Edi Kovač, filozof, teolog in pisatelj, predavatelj na univerzah v Ljubljani in Toulousu, začel niz srečanj, namenjen mladim, z naslovom Etika in prihodnost. Od januarja do maja se je zvrstilo šest srečanj, na katerih so poleg dr. Kovača spregovorili še p. Andraž Arko (film), dr. Tomaž Erzar (družina), dr. Ivan Štuhec (politika) ter dr. Igor Škamperle (islam). Konec teh srečanj je bil 26. junija s pregledom opravljene poti in načrtom za delovno leto 2011/12.

Dne 21. oktobra 2011 se bo začel nov cikel srečanj, katerega vezna nit bo letos Življenje, ki preseneča. Tudi letos bo srečanja začel dr. Edi Kovač, ki je izbral biblično temo, in sicer Biblija, ki ti ne pusti spati. Njen glavni junak bo tokrat starozavezni prerok Samuel. Srečanje bo tudi tokrat ob 18.00, in sicer v Peterlinovi dvorani v ul. Donizetti 3 v Trstu. V skladu z željami, ki so bile izrečene na sklepnem srečanju junija, se bodo med sezono 2011/12 obravnavale teme predvidoma dotaknile še naslednjih področij: likovne umetnosti (s posebnim ozirom na sakralno), etičnega odnosa do narave (stvarstva), družinskega življenja (v prvi vrsti problematike otrok), sakralnega in profanega v kinematografiji, dilem sodobne bioetike in medicine, etičnega pristopa do politike ter vprašanj sodobnega časnikarstva.

Vsa srečanja bodo uvedli ugledni gostje, strokovnjaki na svojem področju, vendar bodo glavno besedo na njih imeli mladi, ki si bodo lahko izmenjali mnenja, izkušnje, poglede... Srečanja bodo potekala v Peterlinovi dvorani v ul. Donizetti, 3 z začetkom ob 18.00, okvirno enkrat na mesec ob petkih vse do maja.

Z vsebinskega vidika bo skrbel za srečanja odbor pod mentorstvom dr. Edija Kovača, z organizacijskega vidika pa Slovenska prosveta, Zveza cerkvenih pevskih zborov ter MOSP.

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV - TRST

vabi na

8. REVIJO ZBOROV OPENSKE DEKANIE

sobota, 22. oktobra 2011, ob 20. uri
župnijska cerkev sv. Jerneja ap. v Barkovljah
in na

12. REVIJO ZBOROV DEVINSKE DEKANIE

nedelja, 23. oktobra 2011, ob 17.30
župnijska cerkev sv. Janeza Krstnika v Štivanu

TRŽAŠKA KNJIGARNA Na kavi s knjigo

Primorska je "duhovna in zgodovinska vrednota"!

Tržaška knjigarna je po lanskem uspešnem poskusu tudi v novi sezoni sklenila ponoviti literarna srečanja z naslovom *Na kavi s knjigo*. Prodajalna knjig na Franciškovi ulici je tako spet postala stičišče slovenske prisotnosti v mestnem središču in tako še enkrat prerasla golo trgovinsko poslanstvo.

Na prvem srečanju je Miha Obit predstavil knjigo *Loro tornano la sera - Sette autori della giovane poesia slovena*, v kateri je zbral svoje prevode nekaterih najbolj sodobnih slovenskih pesnikov; drugo srečanje sta izoblikovala predsednika krovnih organizacij SSO in SKGZ, Drago Štoka in Rudi Pavšič, ki sta občinstvu predstavila zbornik *Vstala Primorska si v novem življenju*, ki ga je izdal Goriški muzej v sodelovanju z Območnim odborom Zveze borcev za vrednote NOB Nova Gorica, SKGZ, SSO in Raziskovalno postajo ZRC SAZU Nova Gorica. O zborniku, ki ga je uredil zgodovinar Branko Marušič, smo pisali že ob njegovi krstni predstavitvi v Narodnem domu, kot pa je poudarila upraviteljica Tržaške knjigarnice Ilde Košuta, je knjiga v mesecu dni postala prava založniška uspešnica. Gradivo zbornika sestavlja namreč izbor zgodovinskih in publicističnih člankov ter poezij in spominov osebnosti, ki so po letu 1945 delovali in živeli na Primorskem. Pri tem so bile izbrane tudi manj poznane osebnosti, od bolj poznanih kulturnikov in zgodovinarjev pa so črpali take zapise, ki bi jih sicer manj povezovali z njihovo navadno interesno sfero (kot primer naj navedemo zapis, ki ga je Boris Pahor namenil Beneškim Slovincem). Razdobje, ki ga pub-

likacija razčlenjuje, gre od leta 1945 do 1990: to časovno obdobje primorske preteklosti je premalo poznano, včasih pa je celo deležno napačnih interpretacij. Zbornik je obenem pomemben zato, ker primorski prostor in Slovence, ki živijo na njem, obravnava kot

Foto IG

celoto ne glede na državno mejo. Prav ta je bila izhodiščna misel, na kateri je predsednik SKGZ

Pavšič osnoval svoje uvodno razmišljanje. "Strinjam se s tistimi, ki trdijo, da je razdalja med zamejskimi Slovenci in Slovenci v matični domovini prevelika. Premalo smo namreč izkoristili priložnosti za tesnejše sodelovanje po vstopu Slovenije v EU", je dejal. Po Pavšičevem mnenju smo zamejci in rojaki paradoksalno iskali večje sodelovanje nekoč, ko

lašanje nujnega sodelovanja, kar se žal pozna pri odnosu, ki ga zlasti naše mlajše generacije imajo do rojakov v sosednji Sloveniji in obratno". K poznavanju preteklosti primorskega prostora bo po mnenju predsednika SSO Draga Štoka prispevala tudi ta knjiga. Štoka je navedel neposredne izkušnje iz svojega življenja, ki jih mlajše generacije lahko poznajo le na podlagi tiskane besede: "Prestal sem otroški vrtec v času fašizma, ki sem ga takoj zapustil, ker je tlačil moj materni jezik, nemške nacistične oficirje, bombardiranje Trsta s strani zaveznikov, hude posledice kominforma ... Slovenci se moramo zavedati, kaj vse smo prestali, in umirjeno delati za to, da bo slovenski zamejski živelj v prihodnosti stal in obstal na tej zemlji", je dejal predsednik Štoka, ki se je posebno zahvalil nekdanjemu slovenskemu generalnemu konzulu v Trstu, Jožetu Šušmelju: ta je namreč kot predsednik Območnega odbora Zveze borcev za vrednote NOB Nova Gorica veliko prispeval k realizaciji načrta.

Urednik publikacije, zgodovinar Branko Marušič, je poudaril, kako je vezna nit mejnih razdelitev postala vezna nit knjige, "to je nazadnje sama usoda Primorske v prejšnjem stoletju". Zbornik obravnava obdobje od prelomnega leta 1945, kateremu je sledila Pariška mirovna pogodba leta 1947. Z mejnim vprašanjem je povezano leto 1954 in razplet t. i. Svobodnega tržaškega ozemlja, pa tudi obdobje sredi '70. let s podpisom Osimskih sporazumov, ki so dokončno zapečatili mejno razdelitev med Italijo in Jugoslavijo. Zbornik obravnava obenem osamosvojitveno obdobje matične domovine, ki je slovensko državo postavilo med evropske neodvisne države. Ob sklepu svojega posega je zgodovinar poudaril še eno odliko knjige: le ta obravnava primorsko preteklost na podlagi zapisov različnih avtorjev, ki odražajo različna svetovnonazorska prepričanja, zaradi katerih je v slovenski preteklosti prišlo do bolečih razpletov. Primorska je navsezadnje "duhovna in zgodovinska vrednota", je dejal urednik Branko Marušič.

IG

Društvo slovenskih izobražencev

Jakob Ukmar: svetla točka duhovnikov in preprostih ljudi

V Peterlinovi dvorani so v ponedeljek, 10. oktobra, imeli v gosteh tržaškega nadškofa Crepaldija, ki je ob dr. Tomažu Simčiču in duhovniku Dušanu Jakominu spregovoril o priljubljenem Opencu in gospodovem služabniku Jakobu Ukmarju ob 80-letnici njegove znane homilije, ki je Slovincem dvignila samozavest v hudih časih raznarodovanja. Simčič je uvodno podal zgodovinski okvir obdobja, v katerem je de-

Foto Kroma

loval cenjeni Ukmar, in se osredotočil na čas po prvi svetovni vojni, ko je Italija pridobila nova ozemlja z neitalijansko govorečim prebivalstvom, s katerim ni znala oziroma ni hotela vzpostaviti prijateljskega stika. Zato je še drznejše začela uveljavljati princip italijanske države: en narod, ena država, ena kultura in en jezik, s tem pa tudi fašistično politiko z raznarodovanjem, poitalijančevanjem priimkov in drugimi drznimi potezami. Tedanja oblast je videla oviro

predvsem v katoliškem krogu, saj se je kulturno in vaško življenje vrtelo okrog duhovnika. "Z raznarodovalno politiko so hoteli tu živčim Slovincem poleg kulture

tako podčrtal glavne točke, in sicer dostojanstvo naroda v razmišljanju o usmiljenju, "saj ljubezen kristjana se ne izraža samo kot miloščina, je nekaj

globljega". Dalje se je zaustavil pri rdeči niti Ukmarjeve homilije, to je pri temeljnih človekovih pravicah. Zanimivo je, da je Splošna deklaracija človekovih pravic bila napisana leta 1948, to pomeni, da se je Ukmar dotaknil tega področja še pred deklaracijo. Po njegovem mnenju so na prvem mestu človekove pravice, niso državno dovoljenje, država jih lahko samo prizna. Nadškof je ob koncu svojega posega ugotovil, da je Ukmarjeva pridiga še

vedno zelo aktualna.

Po zgodovinskem okviru in poglobitvi besedila se je g. Jakomin posvetil prijateljskemu odnosu, ki ga je imel z Ukmarjem. Tako je s številno publiko delil razne dogodke v zvezi z Ukmarjevo "nedotakljivostjo" zaradi njegove notranje moči in duhovnosti. Celo fašisti so ga pustili pri miru, ker jim lekarnar, ko je slišal, komu je namenjeno, ni hotel prodati ricinusovega olja. Dalje se je g. Jakomin posvetil dnevniku, ki ga je Ukmar dnevno

pisal, in to v kar štirih jezikih, ki so se med seboj prepletali: v slovensčini, latinščini, italijanščini in nemščini. Nekaj mesecev pred smrtjo je napisal, da mora imeti več zaupanja in manj strahu. "Hočem dozorevati za zadnji klic", je napisal, ko se je pripravljal na smrt. Jakomin je še dodal, da

"je imel veliko vere in bil zvest cerkvi - to je bilo njegovo sporočilo. Prav zaradi tega je bil svetla točka tako za duhovnike kot za preproste ljudi".

Za konec so v Peterlinovi dvorani predvajali kratek posnetek radia Trst A, ko se je Ukmar ob prejemu častnega doktorata ljubljanske Teološke fakultete zahvalil dekanu. Sledilo je več pričevanj, iz katerih je bilo razvidno, da so bili verniki zelo navezani nanj.

Šin

Prihodnost zborovskega petja v tržaškem SSG-ju

Koncert mladinskih mojstrov Leioia Kantika Korala iz Baskije

Leioia Kantika Korala je eden vodilnih baskovskih in španskih mladinskih zborov, ki je s svojim edinstvenim pristopom že večkrat očaral poslušalstvo vse Evrope. Leta 2001 ga je ustanovil Basilio Astulez, mladi in temperamentni dirigent z inovativnim, sodobnim pristopom k zborovstvu, tako šokantnim, zaradi oddaljenosti od klasičnih zborovskih shem, predvsem pa zaradi navdušujočih rezultatov, ki jih dosegajo med mladimi pevci. Mladinski pevski zbor Leioia Kantika Korala poustvarja posvetne

in sakralne skladbe iz klasičnega in sodobnejšega repertoarja, za svoj nastop v Trstu je izbral predstavitev skoraj izključno baskovske zborovske zakladnice, ki je pri nas manj poznana. V sakralnem uvodu zbor ni mogel dokazati glasovne zrelosti in barvne zaokroženosti, saj gre za izredno mlada dekleta, do 17. leta starosti, katerih glas je podvržen naglemu razvoju. Težka plat zborovodje je prav v poznavanju pevskega aparata svojih varovank, kar poguje repertoar, razvojno strategijo zborja in individualno rast vsake izmed njih.

Kaj kmalu pa so se razbohotile intrigante kompozicije, v katerih so lahko predstavili skupinsko, a tudi individualno dovršenost. Glasbo, ki smo jo v vetrovnem večeru slišali v Slovenskem stalnem gledališču, bi onkraj baskovskih peres stežka časovno in prostorsko definirali, saj je obsegala kopico zvočnih impulzov z vsega sveta. Prav kategorizacija je proces, ki se mu mladinski sestav izogiba. Zborovodja Basilio Astulez je dal zboru svojevreden pečat. Naravni habitat zborja je predvsem sodob-

na produkcija mladih skladateljev, ki zboru Leioia tudi posvečajo veliko del. Največji poudarek je na ritmu (hitra in artikulirana dikcija, uporaba tolkal in bobnov) in zvočnem efektu (onomatopeja, oponašanje tibetanskih molitvenih tehnik, alikvotne igre). Z izbiro takega repertoarja padejo meje med izvajalcem in poslušalcem, saj koncertna dvorana postane oder sam, na katerem se vsi prepustijo domišljiskemu potovanju z glasbo. Zanimivo bi bilo ugotoviti, kako bi se tovrstni pristop obnesel v izvajanju klasičnega zborovskega repertoarja. Predvsem pa nismo samo poslušali, temveč tudi veliko videli. Petdeset barvitih, nasmejanih in v petje vidno zaljubljenih dijakinj, med katerimi je pet fantov, je uprizorilo zvočno-plesno predstavo, ki pris-

otne ni pustila ravnodušne. Navdušenja nismo skrivali, a mnogim je slišano-videno dalo tudi misliti. Skoraj ne moremo mimo asociacije z vrhunskim slovenskim projektom Carmina Slovenica iz Maribora, ki s Karmino Šilec presega okvire petja in sega v novo, odrsko impozantno izkušnjo. Doživetje koncerta baskovske mladine odpira veliko konceptualnih vprašanj o mladinskem zborovskem udejstvovanju, metodologiji dela, možnostih repertoarja in horizontih te kulturne discipline, ob katerih bi se lahko ljubitelji in profesionalci zborovstva produktivno zamislili. Zborovstvo je petje, a tudi igra, vzgoja duha, kulturna telovadnica za vzgojo širokih misli. Petja pa ne bi bilo brez telesa, tako naših lingvističnih organov kot

telesa samega v vsej svoji težki, sramežljivi odrski prisotnosti. Naenkrat se telesa ni potrebno več sramovati, ga nevtalizirano pozna. Telo postane močno sredstvo sporočanja. Zborovska glasba se spremeni v odrsko, scensko izkušnjo, ki boža čutnice poslušalca-gledalca, predvsem pa oblikuje samozavestno osebnost tistih, ki se z njo ukvarjajo.

Zanimiv koncert v SSG-ju nam je ponudil kakovostno, intonacijsko in tehnično dobro zborovsko glasbo z morda premalo dodelano pevsko dinamiko, kar pa je nadvse "preglasil" vizualni vtis sveže in mlade družbe, ki ob petju uživa in raste. Škoda le, da nas je bilo na koncertu srhljivo malo, slovenski kulturni hram v Trstu bi bil vreden večje pozornosti.

Jernej Šček

SDGZ Jubilejna izvedba Okusov Krasa

Kraške dobrote že deseto leto zapored!

Kaže, da letošnja jubilejna, deseta izvedba enogastro-nomske prireditve Okusi Krasa poteka, kot še nikdar prej, ob prenovljeni podpori javnih uprav. Vsaj tako je bilo mogoče sklepati na predstavitveni tiskovni konferenci, ki je bila v četrtek, 13. oktobra, v prostornih trgovinskih zbornicah, saj so ob osrednjih prirediteljih Slovenskega deželne gospodarstva združenja sedeli še deželna odbornica za produktivne dejavnosti Federica Seganti, podpredsednik deželne uprave Igor Dolenc in devinsko-nabrežinski župan Giorgio Ret. Predstavniki krajevnih uprav so Okuse Krasa ocenili kot pomemben gospodarski dejavnik, ki pripomore k enogastro-nomskemu ovrednote-nju našega področja. Odbornica Segantijeva je podčrtala zlasti vez med tovrstno ponudbo in turistično promocijo področja tržaško-kraškega ozemlja, kar dežela FJK odločno in dejansko podpira. Kulturne mu izročilo mesta je treba namreč nedvomno prišteti še enogastro-nomske dobrote področja, kar se nedvomno uvršča med zanimive ponudbe za italijanske in tuje turiste, ki obiščejo naše kraje. Segantijeva je tudi poudarila, da so Okusi Krasa izraz dobre prakse v odnosih med javnimi ustanovami in poklicnimi združenji (se pravi SDGZ-jem), kar je še toliko bolj pomembno v hudih časih gospodarske recesije.

Igor Dolenc je razmišljal, da je tržaška pokrajina v geografskem objemu izredno močnih tekmecev (Furlanije, Slovenije in Hrvaške): naše področje bo lahko postalo konkurenčno le, če bo znalo suvereno izkoristiti svoje prednosti, javne uprave pa bodo morale zato še bolj prepričano

Predsednik Združenja Niko Ten-ce in tajnik SDGZ Davorin Devetak ter predsednica gostinske sekcije Pavla Živic in predsednik sekcije trgovine na drobno Ervin Mezgec so nato pobilže spregovorili o letošnji izvedbi, ki se je začela 15. oktobra, sklenila pa se bo 6. novembra. Kot veleva tradici-

naših krajev, med katerimi je Mezgec podčrtal zelenjavne proizvode podjetja Debelis. Na tiskovnem srečanju je bil prisoten tudi pek Leo Žetko, čigar pekarna bo ponujala kruh iz domače moke, ki ga v prenovljenem mlinu pridelujejo v Vremski dolini. Težišče gostinske ponudbe sloni tokrat na kralju živali – prašiču in njegovi najlahtnejši 'kraljici' – klobasi. Ponudbo bogatijo kotički tipičnih proizvodov vseh sodelujočih obratov, kjer bodo na voljo razne vrste vina, olja, siri, med, sadje, zelenjava, kava in konfeti. Spored Okusov Krasa bogatijo tudi nizi posebnih, tematskih vinski-kulinarčnih večerov, izobraževalnih srečanj in razstav, ki jih v sodelovanju s SDGZ prireja Fotovideo Trst 80 in Skupina 75 iz Gorice. Na sporedu bodo tudi tematski izleti v naravo po poteh prve svetovne vojne z degustacijami in vodiči združenja Curiosi di natura iz Trsta, Sprejemnega centra Gradina – Rogos iz Doberdoba ter društva Juli@est – muzeja prve svetovne vojne na Debeli gržiži na

Vrhu. Informacije glede jedilnikov, ponudnikov in proizvajalcev so dostopne na spletni strani www.triesteturismo.net. Deseto obletnico Okusov Krasa bo SDGZ obeležilo s posebno priložnostno publikacijo, ki bo na voljo v sodelujočih gostilnah. Knjiga bo obnovila najzanimivejše izkušnje in podvige enogastro-nomske prireditve, brez katere bi bil naš jesenski čas veliko bolj reven.

IG

Foto IG

podpirati krajevne gospodarske dejavnike. To naj se po mnenju župana Giorgia Reta dela tudi s pravnim tolmačenjem in udeležanjem evropskih naravovarstvenih navodil, ki so v preteklosti zavirale gospodarske adute področja. Z njim se je strinjal sam gostitelj, predsednik trgovinske zbornice Giorgio Paoletti, ki je apeliral na deželo, naj pri udeležanju omenjenih direktiv upošteva zahteve kraških pridelovalcev.

ja, so Okusi Krasa prvenstveno vezani na enogastro-nomsko pobudo krajevnih gostiln in restavracij, iz leta v leto pa se je njihov okvir širil do mere, da je zaobjel in ustvaril mrežno sodelovanje čim širšega spektra gospodarskih in kulturnih dejavnikov našega prostora. Letos nastopa pri prireditvi 15 gostiln od Doline Glinščice do Vrha Sv. Mihaela, pet pekarn in 12 trgovin jestvin: zlasti v teh bodo na voljo zdravi in kakovostni proizvodi

Vrhu. Informacije glede jedilnikov, ponudnikov in proizvajalcev so dostopne na spletni strani www.triesteturismo.net.

Deseto obletnico Okusov Krasa bo SDGZ obeležilo s posebno priložnostno publikacijo, ki bo na voljo v sodelujočih gostilnah. Knjiga bo obnovila najzanimivejše izkušnje in podvige enogastro-nomske prireditve, brez katere bi bil naš jesenski čas veliko bolj reven.

IG

UNIVERZA Leposlovna in filozofska fakulteta

Odslej magistrska diploma iz slovenskega jezika in književnosti

Čezmejni evropski projekt JezikLingua je v polni operativni fazi. Kot že samo ime projekta pove, je njegov cilj ovrednotenje kulturne dediščine obmejnega prostora, poglobitev medkulturne izmenjave ter promocija in širjenje italijanskega oziroma slovenskega jezika na našem geografskem področju. V skupne jezikovnih dejavnosti projekta je uvrščeno tudi sodelovanje s tržaško univerzo oziroma z njenim oddelkom za slovenistiko Leposlovna in filozofska fakulteta. Marca 2011 bo namreč ravno zaradi te sinergije lahko začel dveletni specialistični študij za doseg magistrske diplome iz slovenskega jezika in književnosti. To izpopolnjevalno obdobje

bodo lahko zainteresirani prišteli že obstoječemu triletnemu študiju za doseg prvostopenjske diplome iz slovenistike. Dveletni specializacijski študij bo za zdaj vezan na rok trajanja projekta samega, ki se bo končal leta 2013. Vpisovanje se je že začelo, študentje bodo po opravljenem kolokviju začeli študij, ki bo obsegal 45 ur predavanj slovenskega jezika in prav toliko ur predavanj književnosti: predavanja bodo usmerjena v tematiko 'obmejnosti' s posebnim ozirom na prevajanje tovrstne književnosti in razčlenjanje obmejne literarne zgodovine. Z izbiro dveletnega specialističnega študija slovenščine bodo študentje lahko računali na 63 študijskih kreditov,

ki jih bodo prišteli 45 kreditov, ki jih zagotavlja dosedanja triletni študij za prvostopenjsko diplomu. To je bila osrednja novost letošnje predstavitve slovenističnega oddelka, ki je kot vsako leto predstavil študentom in predstavnikom medijem svojo ponudbo. Na srečanju, ki je bilo v sredo, 12. oktobra, na sedežu filozofske fakultete tržaške univerze, je predstojnik stolice prof. Miran Košuta ob prisotnosti lektorice prof. Rade Lečič in predavatelja slovenskega jezika prof. Roberta Grošlja orisal osrednje smernice prvostopenjskega študija slovenistike in že omenjene dveletne specializacije. Med množico študentov so bili tudi generalna konzulka Re-

publike Slovenije v Trstu Vlasta Valenčič Pelikan, konzulka Bojana Cipot in deželni svetnik Slovenske skupnosti Igor Gabrovec. Institucionalni predstavniki so soglasno potrdili prednost sodelovanja med slovenističnim oddelkom in načrtom JezikLingua, ki je še kako dobrodošel v času nenaklonjenih finančnih okoliščin, zaradi katerih nastrada zlasti kultura in univerzitetno izpopolnjevanje. Prva triletna stopnja letošnjega akademskega leta slovenistike se je medtem že začela s lektoratom prof. Lečičeve, ki je slovenske in neslovenske študente uvedla v študij glasoslovja, oblikoslovja in skladnje: pristojni so prisotnim študentom toplo priporočili navzočnost pri lektoratu, ki je temeljni pogoj za uspešen študij jezika. Podobne jezikovne elemente bo obravnaval tudi prof. Robert Grošelj na lekcijah o slovenskem jeziku, medtem ko bo prof. Miran Košuta od 24. oktobra dalje osredotočil svoja pre-

davanja na splošno delo, v katerem bo obravnaval pregled slovenskega jezika in književnosti od leta 1918 do današnjih dni, in na monografski del, kjer bo študente uvedel v zgodovinski oris razvoja slovenske književnosti v Italiji.

Pa še nekaj tehničnih informacij: od junija dalje bo mogoče opravljati izpite, ki bodo v pisni in ustni obliki; slovenščino je mogoče

študirati tudi kot drugi ali tretji jezik med drugimi študijskimi programi, število kreditov pa je v tem primeru manjše. Študentje imajo kot vsako leto na voljo bogato knjižnico s približno 4000 publikacijami in tudi štipendijo za obiskovanje poletnega seminarja slovenskega jezika, literature in kulture v Ljubljani. K temu je treba še prišteti spremne pobude akademskega leta.

Padriče

Veselje v Domu Ieralla

V septembru sem opazila, da že več dni nisem videla belo oblečene ravnateljice, sestre Primizie. "Aha", sem si mislila, "tudi ona si je vzela zaslužene počitnice". V resnici se je najbrž duhovno pripravljala na svoj veliki dan: 50. obletnico redovniških zaobljub. Zadnje dni septembra so se pojavili po vsej hiši plakati: "Vsi ste vabljeni, da se pridružite veselju s. Primizie ob 50-letnici njenih redovniških zaobljub. V nedeljo, 2. oktobra, ob 15.00 sv. maša,

po maši pozdravi z voščili in zakuska". Bog je poskrbel za lep, topel dan, tako da smo imeli slavnost na vrtu, da je bilo vzdušje lepo in veselo. Sv. mašo je daroval don Mario Vatta, ki je v zadnjih mesecih že večkrat prišel maševat ob nedeljah. Don Adriano Campitelli, gost Doma, ki je po navadi maševal, čeprav sede, nas je po kratki boleznini zapustil. Tako sta s. maševala le dva naša duhovnika na vozičkih, tretji je v bolnišnici. Pri maši so vodile petje štiri redovnice, med njimi s. Primizia.

One so iz reda "Sorelle della Misericordia" s sedežem v Veroni.

Ravnateljica s. Primizia je tokrat organizacijo in delo prepustila drugim, ki so pripravili slavlje. Ona ga ni hotela, kakor je po maši povedal predsednik dr. Dario Rinaldi. Po maši so se po mikrofonu po vrtu, polnem domačih gostov, negovalcev, sorodnikov, prostovoljcev in prijateljev, slišali pozdravi in voščila. Prvi se je seveda oglašil predsednik. Povedal je, da se je s. Primizia zelo dolgo branila kakršnekoli zunanje slovesnosti, voščil in daril. Končno jo je le prepričal, da je

prav, da se z njo veselijo in praznujejo tudi člani njene velike družine v Domu Ieralla, za katere kot ravnateljica skrbi že dolgo vrsto let. Čestital ji je v imenu vseh, zlasti sodelavcev. Zahvalil se je za dolgotrajno in požrtvovalno delo v prid oskrbovancev. V imenu teh sem ravnateljici čestitala jaz in se ji zahvalila za dobroto, potrpežljivost in naklonjenost do slovenskih gostov. Govorila sem v italijanščini in slovenščini. S. Primizia se je vsem zahvalila za voščila. Pohvalila je sodelavce, ki ji izvrstno pomagajo že 17 let pri opravljanju zahtevnega dela v Domu. Takrat se je prikazala ena od ožjih sodelavk: v rokah je imela velik šop lepih rož in še

nekaj. Tedaj je predsednik spet vzel mikrofon in razložil: s. Primizia ni hotela darov zase, zato so nabrali prispevke za misijone, za katerega skrbijo njene sestre misijonarke, in to je s. Primizia rada sprejela. Za spomin na ravnateljjevanje pa so ji poklonili skromen spominček. Sledila je zakuska ob belo pogrnjenih mizah in glasni glasbi iz zvočnikov. Zraven je pela mlada pevka. Pogostili so nas s slaninami jedmi in sladkim pecivom, z brezalkoholnimi pijačami in zmletim sadjem. K večerji smo šli skoraj polni želodci, predvsem zato, da smo zaužili predpisano zdravilo. Potem smo šli k počitku, trudni, a zadovoljni.

Nada Martelanc

Obvestila

Župnija sv. Jakoba v Trstu in Slovenska prosveta Trst prireja koncert sakralne glasbe, ki bo v cerkvi sv. Jakoba v soboto, 22. oktobra 2011, ob 20. uri. Oblikovali ga bodo: Matjaž Zobec-orgle, Dana Furlani-sopran, Aldo Žerjal-bas, trio MaRoSa, ki ga sestavljajo: Marco Bernini-prva oboa, Salvatore Perri-druga oboa, Rossana Lonza-angleški rog. Toplo vabljeni!

Bambičeva galerija v Proseški ul. 131 na Opčinah vabi v soboto, 22. oktobra 2011, ob 20.30 na odprto likovne razstave Anice Pahor Sledi življenja. Avtorico bo predstavil mojster Leonardo Calvo. Glasbeni utrinek bo podaril harmonikar Aleksander Ipavec. Razstava bo odprta do 13. novembra 2011. **Cerkvica na Pečah** vabi. Boljunska

župnija prireja že tradicionalno sveto mašo v Marijini cerkvi na Pečah v dolini Glinščice, v nedeljo, 23. oktobra, ob 16. uri. Toplo vabljeni!!! **DSI in SSG** vabita v ponedeljek, 24. oktobra, ob 20.30 v Peterlinovo dvorano na srečanje z gledališčniki SSG in na ogled predstave "Ma me prou provociraste..." , ki je vabilo k vpisu abonmaja.

Po dveh letih se vrača v naše kraje p. Osvaldo, ki prihaja iz mesta Corumbá v Braziliji, kjer deluje s p. Ernestom Saksido v Don Boskovem mestu. Srečanje z njim bo 29. oktobra 2011 ob 16. uri v Finžgarjevem domu na Opčinah, Dunajska cesta 39. Obeta se nam zabavno popoldne, ker je p. Osvaldo tudi čarodej v ročnih spretnostih. Toplo vabljeni!

Darovi

Za Združeni zbor ZCPZ ob 5. obletnici smrti dr. Marka Udoviča daruje žena Marija 100 evrov.

V Finžgarjevem domu na Opčinah

V nizu Gledališče za mlade so nastopili dijaki geometrske smeri

Minuli petek, 14. oktobra, se je v Finžgarjevem domu na Opčinah z drugo predstavo nadaljeval niz "Gledališče za mlade". Gre za vrsto prireditev, ki si jih je letos prvič zamislilo društvo Finžgarjev dom, da bi s tem zapolnilo določeno vrzel v ponudbi za mlade. Zamisel je bila

nagrajena. Druga predstava iz niza (prva je bila konec septembra z gostovanjem gledališke skupine Slovenskega kulturnega kluba, ki je predstavila komedijo Hrup za odrom) je privabila lepo število gledalcev, ki so napolnili dvorano.

Dijaki 2., 3. in 5. razreda geometrske smeri trgovskega tehničnega zavoda Žige Zoisa so prikazali prizorček, ki so ga pripravili za lansko školsko prireditev, med poletjem pa so ga še obogatili. Igra "Kam so izginili sendviči z mortadelo" je neke vrste mladinska kriminalka: slika življenje na šoli, odnose med mladimi z njihovimi tipičnimi problemi in zanimanji za modo ali šport, v smešni luči pa prikazuje tudi televizijske kriminalke in njene junake. Predstava ima dve odliki: prvič, da so jo v celoti pripravili mladi sami – od besedila (avtorica Jasmina Gruden obiskuje šole 2. letnik višje šole) do postavitve in celo zamisli za nastop izven šolskega okvira. Drugič pa, da s svojo preprosto ironijo na račun stereotipov o mladih, šoli, televizijskih kriminalkah, pozunanjenosti današnjega sveta zabava publiko in jo vabi k razmisleku o pravih vrednotah, na katerih bi mladi radi gradili svojo prihodnost. Predstavo sta z glasbenimi točkami popestrila harmonikarja Enrico Leghissa in Cristian Leghissa. Od mladih samih je prišla tudi hvalevredna misel, da bi prostovoljne prispevke namenili organizaciji za raziskave proti rakastim obolenjem.

Nova predstava iz niza "Gledališče za mlade" bo na vrsti v petek, 25. novembra. V Finžgarjevem domu na Opčinah pa bo pred tem stekel še niz predavanj in debat o vzgoji, starševstvu in mladih. Tudi v tem primeru bodo srečanja mesečna. Prvo bo v petek, 28. oktobra, ko bo "O zdravi prehrani za vso družino" predavala znana strokovnjakinja Marija Meljak.

Goriški oktet ob koncu uspešne, 30. sezone potuje v Argentino

Vrtnica v Buenos Airesu in Mendози

Sestav, v katerem prepevajo izbrani pevci iz širše Goriške z obeh strani meje, zaokroža 30. obletnico neprekinjenega umetniškega delovanja z odhodom na mednarodno uveljavljeni zborovski festival *Cantapueblo 2011* v Mendози. Oktet, ki ga uvrščajo v sam vrh tovrstnih sestavov v Sloveniji, je namreč prejel posebno povabilo

slej so na festivalu iz Slovenije sodelovali Komorni zbor Ave, APZ Tone Tomšič, Carmina Slovenica in oktet Deseti brat. Vrtnica potuje v Argentino 26. oktobra, saj bo med turnejo pripravila kar 5 koncertov in 3 nastope na različnih prizoriščih v Buenos Airesu in Mendози. Z različnimi programi predvsem skladb slovenskih avtorjev (J. Gal-

20-letnici samostojnosti za diplomatski zbor in povabljeni goste). Iz Buenos Airesa bo Vrtnica potovala v Mendozo, kjer bo na odprtju festivala Cantapueblo predstavila tematski koncert sakralne vokalne glasbe, nato bodo pevci skupaj z izbranimi zbori nastopili v baziliki S. Francisco, 5. novembra bodo koncertirali še v Slovenskem domu "Mendoza"

in svojo turnejo zaokrožili 6. novembra z nastopom ob koncu festivala. Sestav zadnja tri leta prepeva v zasedbi: Edi Florenin, Robert Ličen (I. tenor), Dušan Sedmak, Kristjan Pregelj (II. tenor), Marko Trošt, Fedor Bernard (bariton), Radovan Ličen, Bogdan Brecelj (bas), zadnjih pet let je umetniški vodja okteta mednarodno uveljavljeni

fundacije "Coppla" in umetniškega vodje festivala Alejandra Scarpette, da kot edini povabljeni gost s tematskim programom nastopi na odprtju festivala 2. novembra v Teatru Independencia. Festival *Cantapueblo*, ki poteka vsako leto od leta 1989 dalje, je eden največjih zborovskih festivalov na svetu, na katerem nastopa tudi več kot 3000 pevcev, spremljajo pa ga številni glasbeni strokovnjaki s celega sveta. Do-

lus, H. Volarič, R. Simoniti, A. Srebotnjak, A. Čopi, L. Lebič, Vinko Vodopivec, B. Ipavec ...) bo oktet koncertiral v Slovenskem domu Carapachy, v Društvu Slovenska Pristava ob 50. obletnici društva, poseben celovečerni koncert slovenskih ljudskih in umetnih pesmi pa bo imel 31. oktobra tudi v stavbi Casa de Provincia de Buenos Aires (koncert organizira Veleposlaništvo RS ob

dirigent, primorski rojak, maestro Marko Munih. Goriški oktet je doslej gostoval že v številnih državah po svetu. Med posebno odmevne sodi gostovanje v Izraelu, kjer je kot edini amaterski sestav odprl koncertno sezono stare glasbe 1999/2000, zelo uspešne pa so bile tudi turnee po Južni Ameriki 1997, Koreji 2002, Avstraliji 2004, ZDA in Kanadi 2006.

Tatjana Gregorič

Z 2. strani

O združevanju ...

Naša manjšinska skupnost je raztresena in zato moramo nuditi šolsko storitev ravno tako na celotnem naseletem ozemlju manjšine. Poleg tega naše šole so bile zgrajene v avstrijskih časih in zato ne morejo fizično sprejemati preko določenega števila otrok. Bomo zato spravili vse v neki razpadajoči geto? Ali je bolje in bolj kvaliteten, da imamo več šol po manjšini, ki jim ni treba na drugo stran občinskega ozemlja? Ali šola ni tudi kulturna duša za celotno vas ali naselje, kjer se nahaja? Vprašajte ljudi, kaj o tem mislijo, in ne hodimo po njihovih glavah, prepričani, da itak politika ima vedno prav in točno ve, kaj je za ljudi dobro!

Tudi ni res, da se ne da od oblasti itak nič iztržiti, če nastopimo odločno in skupno. Če tako mislimo, je bolje, da zapremo vse naše politične in krovnne strukture. Samo ena pot na šolsko ministrstvo je rešila kar nekaj tržaških problemov, ki so se zdeli nerešljivi. Seveda odvisno je od tega, kdo in kako nastopi. Kdo pa je rekel, da en sam ravnatelj dela bolje kot dva, ki se med seboj pogovarjata? Ali so programi, didaktika in organizacija vrtca in osnovne šole oziroma nižje srednje šole ena in ista stvar? Absolutno ni res! In isti ravnatelj, ki mora skrbeti za deset stavb vrtca in osnovne šole, bo skrbel še za nižjo srednjo šolo, ki zahteva celega človeka? Bo to delal podravnatelj, ki je plačan in oproščen pouka? Zakaj pa ne na-

meščeni ravnatelj?

Učijo nas, da z združitvijo šol dobimo primerno število osebja. Ali ni zmanjkalo osebja, ker so ga enostavno odvzeli, tudi na združenih šolah (glej npr. Doberdob in Sv. Jakob)? Ta teza je torej neosnovana in nas z njo želijo pripeljati žeje čez vodo. Skratka, izgovori italijanskih oblasti o majhnosti naših šol so popolnoma neutemeljeni in domnevni ogromni stroški za našo šolsko mrežo so neresnični. Za manjšino ne morejo veljati isti kriteriji kot za večino, po definiciji. Občina Koper se poteguje za

Tamara Blažina

ohranitev majhne italijanske šole v Sečovljah pri osrednji slovenski vladi, ki bi jo zaprla, naši župani pa bodo ukinjali samostojnost manjšinskih šol? Je sploh kaj normalnega v tem? Ali je to delo proti manjšinskim pravicam, da "discipliniramo" to stvarnost, z zmanjšanjem njenega vodilnega

kadra, ki je tako lažje "pod kontrolo"? Če je tako, gre za načrt, ki je značilen za nedemokratske režime.

Zakaj ne raje nastopimo vsi skupaj in zahtevamo za naše šole iste izjeme, ki nam pripadajo po vseh naravnih pravilih? Zakaj se nasedamo ideološkim izbaram, ki so proti interesom manjšine? Kdo je rekel, da manjši šol pomeni večjo kakovost šolske ponudbe? Ne gre tu za ohranitev večrazrednic s tremi dijaki, ampak za avtonomijo slovenskih osnovnih in nižjih srednjih šol, ki so nam jih (smo si jih) že hudo oklestili. Moramo vedno mi plačevati dolgove Italije? Zakaj se pustimo izsiljevanju na ustavnih in osnovnih človekovih in manjšinskih pravicah? Zakaj sindikati ne branijo delovnih mest? Ko so starši zasedli deželni šolski urad, so bili naenkrat imenovani manjšinajoči šolski pomočniki!

Ustavimo vsi skupaj nepotrebno in škodljivo krčenje delovnih mest in avtonomnih manjšinskih šol, postavimo se po robu oblastem in politiki, ki dela proti našim interesom, o katerih se moramo med sabo resno pogovarjati. SSK je že večkrat zahtevala sklicanje celotnega manjšinskega omizja o šolstvu, a žal do danes ni bilo sodelovanja. Celotno vse njene pripombe na osnutek zakona za slovenske šole senatorka ni sprejela in ne vemo zakaj. Bomo torej morali svojo pot? Saj se zdi, da v manjšini ne bomo edini, ki se ne bomo ozirali na druge.

Gre pa za apel vsem slovenskim predstavnikom, osebju, staršem, dijakom. Zadnji čas je že, da ukrepamo.

VIDA VALENČIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

V primežu neobvladljivosti

Do nocojšnjih ur sem se že nekaj dni pripravljal pisati o besedah, ki sem jim pred dnevi prisluhnula na jutranjem avtobusu. Besede mladega dijaka jasnih idej, predvsem pa pozitivnega v analizi današnjega stanja in prihodnosti, ki si jo on in njegovi vrstniki danes morajo graditi. Z ogromno količino trdnih zidakov, znatno večjo od one, ki je bila potrebna prejšnjim generacijam. Namera o zapisu teh besed in značaja, ki so ga odsevale, se me je držala do noči, dokler nisem po naključju vklopila televizor in obnemela. Zamaskirani kreteni so z močnim drogom suvali v vhod banke. Na rimski ulici, kjer sem pred dvanajstimi leti živela pol leta. Čuden občutek. Nisi vezan na kraj, sploh ne, pa vendar gledaš posnetke z drugačnim očesom. Med demonstranti, ki so nemočno stali pred nedopovedljivim izbruhom nasilja, bi lahko bila pred dvanajstimi leti tudi sama. Kaj bi občutila? Bi mi uspelo se zabarikadirati v stanovanje, bi mi uspelo vzeti v roke mobilni telefon in priklicati končno policijo, bi takoj, veliko pred časom, dokončno zbežala stran, daleč iz mesta, kjer je življenje gotovo težje? Pojma nimam. Vem samo, da se ti nasilje v poznanem kraju gotovo prikaže v bližji luči, diha ti nekako za vrat in drugače se ti zareže v meso. Jezna sem, da se je vse izpridilo, v tisku prebiram antropološke razlage fenomena, dejstvo, da je najenostavnejše in najbolj zmotno nasilneže združiti v skupino emarginirancev. Berem o antropološki sličnosti nasilneža z davč-

nim utajevalcem. Obema je figo mar za karkoli družbenega, oba pa od družbe nekaj zahtevata. Berem o edinem potrebnem (do česar žal po vsej verjetnosti ne bo prišlo): apolitična organizacija, ki je bila pobudnik izjalovljene rimske demonstracije, naj bi uradno prijavila nasilneže in uradno postala civilna žrtev. Berem o napakah te družbe, kjer bomo prej ali slej (gotovo prej) izrekli ali zapisali kak "ja, ampak...", "vendar"... berem o tem, kako že leta vsem predstavnikom mlajše generacije zatrujemo, da ni "šans", ni perspektive, ni prihodnosti, ni ničesar, praznina, vakuum. Reakcija na ta tisočkrat poudarjeni vakuum je lahko dvojna: brezizhodnost te lahko podžge, da se je otreseš, v primeru pa, da nimaš družbeno-intelektualnih sredstev za to smer, greš v odprt spopad. Z družbo. Antropolog razlaga, da je na nas, da pričnemo enkrat za vselej mlado generacijo spodbujati, močno, kategorično, brezkompromisno. Pojma nimam, morda

zveni vse zelo, znatno preenostavno. Pišem v navalu stiske, ki me preveva takoj po nasilnih izbruhih. Stiske, ker ne najdem razlage. V meni se je predramila nekdanja študentka sociologije, ki si bo vse življenje postavljala vprašanja o družbi in človekovem iskanju (sreče) v njej. Vem, da bo v državi sledilo metaboliziranje dogodka, vem, da bo vsak izvedenec dal svojo razlago, pisal o tej ali oni raziskavi. Vem pa tudi, da bomo še vedno, morda za zelo zelo dolgo, ostali v primežu totalne nejasnosti in neobvladljivosti. Tudi in predvsem našega pogleda, kako dalje.

Spomini na pretekle lepe, a tudi hude čase (6)

Življenje je zgodba ...

Poljski fašistični tajnik je bil po poklicu učitelj, precej izobražen in razgledan in nič oblasten. Iz pogovora z njim se je razumelo, da je bil bolj malo fašistično nastrojen. Na občini je imel uradne in neuradne stike z Rudijem, ki je bil vodja anagrafskega urada in pri tem spoznal njegovo ideološko usmerjenost. Zvedel je za obstoj fantovske Marjine kongregacije. Rudi mu je tudi omenil, da on in še nekateri fantje, med njimi tudi jaz, zaradi groženj terencev-aktivistov OF in strahu, da bi bili ugrabljeni, ne spijo doma, ampak v župnišču, ki je varnejše zaradi bližine vojaške posadke, in da smo oboroženi z nekaj ročnimi granatami. To je bilo potrebno iz previdnosti za primer, da bi vojaška posadka, nastanjena v bližnji šoli, izvedela za našo oborožitev. Odredba vojaškega poveljstva kot tudi Visokega komisarja je namreč določala, da bodo

li partizani in umorili. Pogačnik nasvetov za prenočevanje ni hotel oz. ni mogel sprejeti, ker je moral skrbeti za tri mladoletne otroke. Za vsak primer se je zavaroval in oborožil v hiši. Moj brat Jože mu je izročil tudi nekaj ročnih granat, ki jih je imel zakopane. Neke noči v prvem tednu avgusta 1942 so partizani obkolili hišo, vdrl vanjo in odpeljali njega in 13-letnega sina Branka. Pogačnik se je skušal braniti: vrget je nekaj granat, a se niso razpočile. Drugi dan smo ugotovili, da so odkopane granate imele vžigalnike pokvarjene od

Cleveland

vlage. Pogačnika so partizani mučili in nato umorili. Mučenju in umoru je prisostvoval partizan domačin, ki je po kapitulaciji Italije (8. sept. 1943) zbežal od partizanov in povedal o mučenju in o grobu. Domobranci so grob odkopali in truplo pokopali na poljskem pokopališču. Zanimivo je, da po vojni komunisti niso oskrunili groba, kot so to storili z grobovoma dveh vaških stražarjev: trupli so izkopali in odvrli neznanu kam.

Kot vaški stražar je padel tudi moj brat Jože, in sicer februarja 1943 na Mokercu pri Ljubljani. V Polju ni bil pokopan v lasten grob, ampak so ga položili v grob maminega sorodnika, brez napisa. Tako groba po vojni niso oskrunili. Moj brat Marjan je po mnogih letih dal napisati samo Krannerjevi. Pogačnikovega sina Branka se je usmilil partizan, sosed Rešek. Vdih ga je s seboj na pohodih in v

borbah. V neki bitki spomladi 1943 je bil Rešek ubit in vojaki so našli Branka živega. Branko se je po 6. maju 1945 umaknil v Vetrinjo na Koroško in se kot begunec izselil v Cleveland (ZDA). Še lani sva se na praznik Vseh svetih sešla na pokopališču v Polju, ko sva obiskala svoja grobova. Iz časa prenočevanja v župnišču naš povem še eno čudežno zgodbo - o varstvu Višarske Matere Božje. Moja vsakdanja predvečer na pot od doma do župnišča ni merila več kot 500 metrov. Vdila je ob cesti mimo širokega pročelja farne cerkve na desni strani, na levi strani ceste pa sta stala stara šolska poslopja in gostilna Pri kuharju, med njima je bil prehod. Moja vsakdanja pot

so lahko vsi opazili, tudi terence Rado, sin učitelja Trošta, begunca s Primorskega, ki je imel hišo za gostilno. Ta je nekega dne na vogalu gostilne namestil nekakšno stojalo, nanj položil puško, jo nameril na cerkvena vrata in na puški naravnal merilo. Vse to je opazoval Ivan, sin šolske hišnice Rusove, tudi on terence, zato je Rado lahko

brezskrbno delal. Ivan je bil vrstnik mojega brata Marjana; skupaj sta hodila v ljudsko šolo. Ni ga zanimalo, zakaj je Rado tako delal. Ko pa je nekega večera spet opazil, kako je Rado nameril puško na cerkvena vrata, in zasilal pok ter videl, da je Rado izginil za gostilno, je razumel. Po vojni je Ivan vse to povedal mojemu bratu Marjanu. Jaz pa sem imel srečo. Rado je streljal name. Slišal sem pok in izkopali udarec v levi bok. Stekel sem do župnišča in tam dognal, zakaj udarec. Kroglja je preluknjala blago žepa suknjiča, predela močan pokrov pločevinaste doze za njuhalni tobak - spomin na mojega prastrca, ki je njuhal -, razcefrala cigarete, ki so bile v dozi, in se ustavila na dnu doze! Marjini varstvo! Rado je po atentatu izginil: odšel je k partizanom in spomladi 1944 padel kot poveljnik partizanske čete.

Martin Kranner

Politične stranke, gibanja in liste veliko obljublajo volivcem

Zoran Janković slovenski odrešenik?

V Sloveniji je v prejšnjih dneh potekalo toliko dogodkov, burnih in raznolikih, da jih je težko razvrstiti v nekakšno kategorijo oz. lestvico najpomembnejših. Zagotovo sta bili zelo aktualni in odmevni napovedi ljubljanskega župana Zorana Jankovića in nekdanih ministra v Janševi vladi dr. Gregorja Viranta, da bosta s svojo stranko oz. listo sodelovala v kampanji za predčasne parlamentarne volitve in si prizadevala za položaj premijerja v novi vladi. Zoran Janković je svojo kandidaturo objavil na izvirni in politično nov način, v slogu spektakla, to je dogajanj, ki zaradi zanimivosti in slikovitosti vzbujajo pozornost. Šestindvajset uglednih meščanov, med njimi so bili tudi Milan Kučan, Janez Stanovnik, dr. France Bučar, pa še ekonomist in politik dr. Jože Mencinger, so ljubljanskemu županu predlagali (nekateri pravijo, da so ga v resnici prosili), naj kandidira za najvišjo izvršilno funkcijo v državi, vendar jih je Zoran Janković pustil v negotovosti oz. čakati še en dan. Tedaj pa je sporočil, da bo ustanovil svojo listo ali morda politično stranko in na volitvah poskušal zmagati. Njegov poglavitni cilj je premagati vodjo opozicije Janeza Janšo, čeprav je očitno, da bo premagal ali vsaj zmanjšal moč sedanje t. i. leve, ki tvori vladno koalicijo. Oslabil naj bi LDS, stranko Katarine Kresal, stranka Zares pa bi domnevno prejela premalo glasov za vstop v parla-

Janezom Janšo. Čeprav ne vem, zakaj se ga toliko boji. Komu se je kdaj kaj zgodilo? Janez Janša ne bo nikogar zaprl. Zoran Janković pa ne uteleša neke socialnosti. Gregor Virant, nekdanji minister v Janševi vladi in tesen sodelavec vodje opozicije, bi na volitvah morda prejel od 10 do 15% glasov. Ima zagotovljenih več glasov na območju politične sredine kot pa Zoran Janković s svojo listo. Zoper kandidaturo ljubljanskega župana so se pričeli organizirati tudi na Štajerskem in v Prekmurju. Sodelujejo skoraj vsi župani z obeh območij, ki ocenjujejo, da vpliv Zorana Jankovića sega samo do Trojan, ne pa drugam v Slovenijo.

Toda tisto najpomembnejše, kar se je v prejšnjih dneh zgodilo v Sloveniji, je bila tiha odstranitev Boruta Pahorja s položaja najvišjega predstavnika slovenske politične leve. Formalno je še zmeraj predsednik stranke Socialnih demokratov in bo v tem svojstvu sodeloval tudi na volitvah, vendar je zaupnik tistih posameznikov ali skupin, ki odločajo o vodstvu in umestitvi leve, na sestanku v rdeči dvorani ljubljanske mestne hiše prejel Zoran Janković. Njemu se že "slika" poslanci iz drugih strank, ki bi svojo politično kariero radi nadaljevali pri novem izbrancu slovenske politične leve. Zaradi vpliva Jankovića vstopa v politiko se zmanjšujejo tudi volilna pričakovanja Socialnih demokratov, stranke predsednika Boruta Pahorja. Še prejšnji mesec naj bi, sodeč po neki raziskavi, stranka Socialnih demokratov na bližnjih volitvah prejela 9,6% glasov, v teh dneh pa se je število pričakovanih glasov znižalo na 4,1%. Jankovića lista pa naj bo na eni novjših raziskav na volitvah prejela 19,4% glasov in naj bi za eno desetinko odstotka prehitela Slovensko demokratsko stranko Janeza Janše. Javna občila in privrženci leve politike na internetu medtem sedanega ljubljanskega župana hvalijo do take mere, da postaja že neokusno in sprevrženo. V prilogi mariborskega časnika

Večer, V soboto, so o Zoranu Jankoviću v naslovu zapisali, da gre v politiko kot mesija. Torej naj bi bil odrešenik, rešnik in sploh rešitelj Slovenije. Imajo ga za slovenskega levičarja, ki je hitro obogatel, domnevno na sporne načine, poimenovali pa so ga tudi za našega Silvia Berlusconi. Jasen in odločen je bil do kandidata za novega predsednika slovenske vlade publicist Marko Crnković. V sobotni prilogi dnevnika Delo, 15. oktobra, je zapisal, "da je Janković slovenski Tito za XXI. stoletje. Odlikujeta ga železna roka diktatorja, ki pa zna tudi pobožati, je pošten in pokončen človek, a ravno prav pokvarjen ali omejen, da lastnih napak ne vidi ali ne priznava. Ponižane in razžaljene zna prepričati, da je levičar. Zoran Janković je ne nazadnje človek, ki bi bil rad oče naroda, a ni znal vzgajati niti svojih dveh sinov". V petek, 21. oktobra, razpustitev slovenskega parlamenta Predsednik države dr. Danilo Türk je sporočil, da bo minito po polnoči 21. oktobra razpustil Državni zbor. Dejal je, "da odloka o razpustitvi ne bo podpisal s tresočo se roko. Novo vlado naj bi sestavili do Svetih treh kraljev v začetku naslednjega leta". Celjska Mohorjeva družba pa je izdala bogato dokumentirano knjigo z naslovom Katoliška cerkev in varstvo manjšin. Napisal jo je Branko Brezovnik. V novem delu je objavljenih tudi več zapisov in informacij o stališčih Rimskokatoliške cerkve do slovenskih narodnih skupnosti (manjšin) v Italiji in na avstrijskem Koroškem.

Marijan Drobež

Boj za premierski stolček

Zakaj Janković ni primeren za vodenje Slovenije?

To, da je Zoran Janković edini levičarski kandidat, ki ima možnosti za preboj v končno predvolilne tekme, ko bo potekal neizprosno boj med njim in Janezom Janšo, je kratkoročno velika potegavščina usode. Janković je namreč simbol tistega, proti čemur se levičarji v gospodarstvu najbolj bori.

Janković ni levičar

Janković je bil s svojo zgodbo v Mercatorju eden od utemeljiteljev slovenskega menedžerskega kapitalizma. Mnogi so tak tip gospodarstva poimenovali tudi turbokapitalizem. Janković je bil v času vodenja Mercatorja tudi med glavnimi zagovorniki nedeljskega dela (to se je dogajalo leta 2005), medtem ko so takrat temu nasprotovali v velikem delu levega političnega spektra. Janković je bil hkrati tudi eden od prvih, ki je poskušal izvesti menedžerski prevzem: namera mu ni uspela samo zaradi posega Janševe vlade, ki ga je preko paradržavnih skladov, lastnikov Mercatorja, odstavila. Janševa napaka je takrat sicer bila, da je namesto enega menedžerskega prevzemnika (Jankovića) v Mercator pripeljal dva druga povzpelnika (Boška Šrota - Pivovarna Laško in Igorja Bavčarja - Istrabenz), ki sta slovenskemu gospodarstvu povzročila neverjetno škodo.

Politik Janković in igrice zadolževanja

Janković pa je takrat šel svojo pot naprej. Zatekel se je v politiko in s svojo listo očaral ljubljancane in ljubljankane. Dvakrat je bil izvoljen za ljubljanskega župana, vsakič je presegel 50 odstotkov

glasov. Na podlagi teh dosežkov se Janković danes predstavlja kot tisti kandidat, ki lahko ponovno zažene Slovenijo. Vseskozi tudi poudarja, kaj vsega je on naredil v slovenski prestolnici doslej. Prenova Kongresnega trga, stadion v Stožicah, številni posegi v mestno infrastrukturo. To bo njegov paradni konj v predvolilnih soocenjih. In vse te navedbe držijo. Ljubljana se danes res lahko ponaša z dodatno infrastrukturo, ki je prej ni bilo. Kljub temu pa Janković ni ustrezen kandidat za mandatarsko mesto. Zakaj? V dosedanjem delu na Magistratu (ljubljanjski občinski hiši) je dokazal, da se ne zna racionalno spopasti s tistim problemom, ki je danes najbolj pereč: dolžniško krizo. Njegovo županovanje, če ga ocenjujemo po realnih številkah, je podobno njegovi logiki menedžerskega prevzemanja, ki jo danes v Sloveniji čisto vsi obsodijo. Gre za miselnost, po kateri si "vsemogočni" menedžer lahko privoščijo nebrzdano trošenje likvidnostnih in finančnih sredstev, ki niso njegova, ter ustvarjanje ogromnih gospodarskih entitet, ki slonijo na papirnatih in finančno nevezdržnih temeljih. Da se o tem prepričamo, lahko pogledamo najprej blagajno Mestne občine Ljubljana (MOL) in nato še Jankovićevo finančno najzahtevnejši projekt, stadion Stožice. MOL namreč v zadnjih letih ustvarja v občinski blagajni primanjkljaj. V lanskem letu je bila razlika med prihodki (373 milijonov evrov) in odhodki (402 milijona evrov) v vrednosti 29 milijonov evrov in korist odhodkom. Leto

2009 je bila ta razlika še nekoliko večja: prihodkov je bilo za 250 milijonov evrov, odhodkov pa za 288 milijonov evrov. Minus je bil torej v višini 38 milijonov evrov. Iz uradnih podatkov lahko tudi razberemo, da je višina zadolževanja slovenske prestolnice konec lanskega leta tudi na dokaj visoki ravni: kratkoročnih obveznosti (skupaj s pričakovanimi stroški) je za 55 milijonov evrov. Še bolj skrb vzbujajoče so številke dolgoročne zadolževanja: dolgoročni finančni obveznosti (v glavnem so to dolgov, ki jih do bank) je za 125 milijonov evrov (glede na leto 2009 se je zadolženost povečala za 13 milijonov), drugih dolgoročnih obveznosti pa je za dodatnih 95 milijonov evrov.

Stožice, luknja brez dna

Športni objekti v Stožicah so morda najboljši pokazatelji Jankovićeve "uspešnosti". Projekt Stožice je razdeljen na dva dela: na športni park in na komercialne objekte. Športni park (ki je že dokončan) je bil zgrajen v javno-zasebnem partnerstvu med MOL-om in družbo Grep. Prvotni dogovor je predvideval, da bo MOL v projekt prispeval zemljišče, Grep pa da bo pokrpal vse stroške projekta v vrednosti 82 milijonov evrov. V pogodbi je bilo še izrecno predvideno, da bi iz ljubljanske blagajne za projekt športnega parka Stožice ne šlo niti evra. Zadeve pa so se odvale nekoliko drugače: stroški za izgradnjo športnega parka so se po pisanju Financ povečali za približno 40 milijonov evrov. In ta znesek so kljub drugemu predpisom v pogodbi o javno-zasebnem partnerstvu plačali iz ljubljanske blagajne. Problematično pa je nazadnje tudi samo podjetje, ki si ga je MOL izbral kot partnerja. Za dokončanje komercialnega dela s trgovinami je Grep pred kratkim najel 115 milijonov evrov vredno posojilo pri konzorcijski bank. Največji delež, 50 milijonov evrov, je prispevala večinsko državna NLB (to pomeni, da je šlo za davkoplačevalski denar). Vprašanje seveda je, kdaj bo dolžniku uspelo poravnati svoj dolg: ob koncu lanskega leta je namreč Grep izkazoval 168 milijonov kratkoročnih in dolgoročnih obveznosti, družbenega kapitala pa je samo za 30 milijonov evrov (in tudi tega so si Grepovi lastniki domnevno večinoma izposodili). Vprašanje, ki se pri tem postavlja je, ali bo moral davkoplačevalski denar sanirati tudi dolgeve prezadolžene Gropa?

In drugo, retorično vprašanje, je še, ali bo Janković v primeru izvolitve vodil tudi državo, tako kot je vodil MOL in projekt Stožice?

Andrej Černic

Umrl je dr. Jože Bernik

V petek, 14. oktobra, zvečer je v 87. letu starosti umrl ustanovni član in nekdanji poslanec NSi ter nekdanji kandidat SKD in SDS za predsednika države dr. Jože Bernik. Leta 2004 je Bernik prejel zlati častni znak svobode Republike Slovenije, med leti 2000 in 2004 pa je bil poslanec stranke Nova Slovenija.

Dr. Jože Bernik se je rodil 13. aprila 1924 v Pušalu pri Škofji Loki. Po drugi svetovni vojni se je preselil v Ameriko, kjer je leta 1960 doktoriral iz prava.

V '90. letih se je Bernik včlanil v krščansko demokratsko stranko (SKD) in sodeloval v Svetovnem slovenskem kongresu. Častni znak svobode RS je Bernik prejel "za zasluge v dobro slovenstva in Slovencem, pri osamosvojitvi in

mednarodnem priznanju ter razvoju demokracije v Republiki Sloveniji". V utemeljitvi ob prejemu zlatega častnega znaka svobode je bilo o Berniku zapisano, da je vrsto let živel v Chicagu, kjer je ves čas povezoval Slovence, predvsem pa slovenske študente v tujini. Zadnja leta svojega življenja je dr. Jože Bernik z ženo Marijo živel v domu Janeza Krstnika v Tmornem.

Predsednik dr. Danilo Türk je ob tragični izgubi izrazil iskreno sožalje soprogi in družini Jožeta Bernika, ustanovnega člana in nekdanjega poslanca NSi ter nekdanjega kandidata za predsednika države. Predsednik je v sožalnem pismu zapisal, da bo Jože Bernik vedno ostal v spominu kot človek, ki je s svojim delom in osebnostjo pustil velik pečat doma in v tujini.

"Njegove zasluge pri osamosvojitvi in pri mednarodnem priznanju ter razvoju demokracije so velik prispevek za slovenski narod in za slovensko državo", je zapisal predsednik republike.

Dr. Jože Bernik je bil naročnik našega Novega glasa in je večkrat tudi gmotno podprl naše delovanje, za kar smo mu bili iskreno hvaležni in se ga danes spominjamo kot plemenitega moža in velikega Slovenca. Svojem ob izgubi velikega slovenskega domoljuba in izobraženca izražamo v imenu uprave in uredništva iskreno sožalje!

RENČE Likovna razstava

Z lanskega pohoda po Gregorčičevi poti

Sobotni dan je ponujal čudovito izhodišče pohoda: Renčani in Gradiščani nad Prvačino, odprli pa so jo lansko leto. Med udeleženci pohoda sta bila predsednika krajevnih skupnosti Renče in Gradišče, Borut Zorn in Boris Stibilj, opazili pa smo tudi večjo skupino članov športnega društva Mark iz Šempetra, mnoge posameznike iz bolj oddaljenih pri-morskih krajev ter skupine iz Gorenjske, Dolenjske in Štajerske. Srečanje sta pozdravila tudi predsednica renškega društva Janja Lipušček in župan Občine Renče-Vogrsko Aleš Bucik.

V času od odprtja so pot prehodili že številni obiskovalci, ljubitelji pohodništva in našega pesnika, goriškega slavčka. Organizatorja, renško Društvo za kulturo, turizem in razvoj in gradiška krajevna skupnost, sta letos (lani jih je z obiskom počastil pesnik in politik Boris Pangerc) medse povabili glasbenika in enega najvidnejših slovenistov, univerzitetnega profesorja dr. Mirana Košuto, doma iz Križa pri Trstu. Udeležencem je spregovoril kot vsestranski poznavalec pesnikovega življenja in dela, iz njegovega izvajanja pa sta zazveneli občutena in občudujoča ljubezen do Gregorčičeve izpovedi in globoka spoštljivost do njegovega domoljubja, ki lahko in mora služiti kot pronicljiv navdih sedanjim in prihodnjim

rodovom. V kulturnem sporedu so sodelovali učenci renške osnovne šole, pevski zbor Provox pod vodstvom Ivana Mignozzija, recitator Matija Kogoj ter kulturna animatorka Melanija Kerševan z Gradišča. Pohod je vodil podpredsednik društva Boris Arčon, ki je ob spominskih tablah in postankih opozoril na znana in manj znana dejstva iz pesnikovega življenja. Prijazen sprejem izvirnim prispevkom skupine ljubiteljskih slikark (vodi jih Hema Jakin) pa je pohodnike presenetil v renškem naselju pri Arčonih, kjer živi in ustvarja nemirni spiritus agens Franko Arčon. Po njegovi zamisli so slikarke hladnim betonskim objektom vdahnile življenje in izpoved, povezano s še danes priljubljenim pesnikom.

Že v petek pa so si obiskovalci v razstavnem prostoru v Renčah lahko ogledali razstavo slik, nastalih na lanskem pohodu po Gregorčičevi poti. Članice slikarske skupine so prispevale lastno videnje in občutenje pesnika, njegove ljubezni in bolečine. Na platna so ujele čudovite utrinke, kakršne ponuja narava v razkošju jesenskih barv, in jih obogatile z osebnoizpovedno noto. Izvirni predstavitvi slik je z duhovitimi komentarji pridral osebno noto tudi eden od organizatorjev, Edi Prošt, za lastno razlago pa tudi prisotne slikarke.

Radivoj Pahor

GORIŠKI MUZEJ KROMBERK in GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

vabita na predstavitev knjige

KOBARIŠKO BERILO

Zgodbe, pričevanja, poezija, proza

zbral in uredil Peter Stres

o knjigi bosta govorila Peter Stres in Marjeta Pisk

torek, 25. oktobra 2011, ob 20. uri,
grad Kromberk

GOTSKA HIŠA V KANALU

predstavitev knjige

BITI SAM

(avto)portret skladatelja Štefana Maurija

sodelovala bosta soavtorja Štefan Mauri in Franc Križnar

pogovor bo moderiral urednik Zoran Božič

petek, 21. oktobra 2011, ob 19. uri

knjiga je izšla v sodelovanju Goriške Mohorjeve družbe in Občine Kanal ob Soči

Razmišljanje o odnosih

Kdo ima večji vpliv na otroka: družina ali družba?

Tema, ali imajo večji vpliv na otroka starši ali družba, v kateri se znajdejo, je redko predmet širše razprave. Navadno se to zgodi v primerih, ko se kaj zgodi ali kdo kaj "ušpiči", potem pa iščemo krivca za tragedijo in kako bi jo lahko preprečili. Verjamem v izjemno moč družine. Spoznati in sprejeti svojo rodbino je pomembna naloga. Tisti, ki imamo še žive starše, smo na boljšem, ker lahko še vedno v živo spoznavamo svojo zgodovino. Prav tako - ali pa še bolj - je spoznavanje lastnih korenin pomembno za tiste, ki so zaradi takšnih ali drugačnih razlogov ostali ali že od samega začetka živeli samo z enim izmed staršev. Seveda imajo v vsem enake pravice kot vsi ostali otroci. Samo njihova izhodišča so drugačna. Ne bom se spuščala v pravico otrok do obeh staršev, o kateri se sploh ne bi smelo razpravljati. Pomembneje je razmišljati o odgovornosti staršev (ali enega samega roditelja), kako svojo zgodovino predstavijo otroku. Primeri, ko je mama svojemu otroku zamolčala ime njegovega očeta, so bili sicer pogostejši v preteklosti. A se dogajajo tudi danes. Izhodišče mater, ki se odločijo za ta korak, je po navadi mišljenje, da je za otroka slaba novica, če ve, kdo je njegov oče. Nekatere mislijo, da so tudi same slaba novica za otroka, in se že pred rojstvom odpovedo otroku in ga oddajo v posvojitev. V vseh meni znanih primerih pri delu z materami, ki so se odločale ali odločile za tak korak, je večina izhajala iz prepričanja, da je tako najboljše za otroka. Da bo tako deležen boljšega življenja. Ob tem se mi vedno pojavlja vprašanje, kaj je slabša novica za otroka: da ve, čigav je, ali da ne ve, kam spada. Ker o tem, komu pripadaš, kdo so tvoji predniki, se slej ko prej začne spraševati vsak. Toda vedno se mi ob tem pojavlja vprašanje, koliko je v takem "zamolčevanju slabih novic" lastne se-

bičnosti. Da se meni - odrasli osebi - ni potrebno ukvarjati s svojo "slabo novico", jo preprosto izbrišem: ne obstaja. Sem mama in iz lastne izkušnje vem, da te mišljenje, da delaš nekaj za dobro otroka, pripelje do tega, da govoriš in delaš neumnosti. Ko so otroci majhni, neboljani, jih hočemo pred vsem zaščititi. Ampak ti otroci odrasčajo in mogoče bi morali starši bolj razmišljati v tej smeri, kako jih pripravljati, da sprejmejo slabe novice in jih predelajo. Ampak tega ne moreš narediti, če tega ne sprejmeš sam. Odgovornost

bi o tem razpravljali (čeprav se je takrat zdelo, da se nas na to odziva le peščica...). Ljubilo se mu je z nami preživljati poletne dneve na taborih, se z nami zabavati, z dobrohotnostjo sprejemati naše pubertetniške "fore". Ker sem kmalu postala katehistinja in tako sodelavka in prijateljica, sva se velikokrat pogovarjala o tem, kako navdušiti otroke in mlade za vero, za dobro. Kako pomagati odraslim, da bodo zaživelis odraslo vero, imeli in pokazali svoje prepričanje tudi izven cerkvenih zidov. Večno vprašanje in iskanje je bilo, kaj narediti za tiste, ki se zdijo oddaljeni, ki so le nemi opazovalci. Naučil me je, da sta v resnici merilo naše resnične vernosti prav odnos do drugih, skrb za druge. Ampak tega mene in mojih prijateljev ni učil samo z besedo, ampak z odnosom do nas. S poslušanjem,

odraslih je, da sprejmejo svojo lastno zgodovino, svoje lastne napake, svoje lastne "slabe novice" in si jih odpustijo. Šele takrat lahko o njih odkrito pregovorijo. V družini je začarani krog skrivnosti, sploh če se vleče že nekaj rodov, zelo težko prekiniti. V takih primerih se pokaže, kakšno oporo lahko nudi socialna mreža, ki jo lahko sestavljajo učitelji, prijatelji, sosede, kateheti, ki na različne načine lahko pomagajo prekiniti začarani krog. Enkrat je dovolj samo eden, drugič nas je potrebno več. Velikokrat preobrat povzroči le kakšen dogodek, beseda, gesta... V nedeljo sem skupaj z mnogimi praznovala srebrno mašo duhovnika, o katerem lahko mirno rečem, da je imel poleg staršev name največji vpliv. Imeli smo srečo: v našo župnijo je prišel ravno, ko smo zapuščali osnovnošolske in veroučne klopi. Ujel nas je v trenutku odločanja in mlade organiziral v mladinsko skupino. Ljubilo se mu je ukvarjati se z nami, nas seznanjati s pomembnimi življenjskimi temami, nam dajati prostor, da

pa tudi z odkritim osebnim pogovorom. S pohvalo, pa tudi s trdo kritiko in strogostjo. Nešteto krat smo se skregali, pa vedno pobotali. Ko danes razmišljam, v čem je imel tako velik vpliv, se mi pojavita dva odgovora: pristnost in prisotnost. Ne njegova izobrazba, izredne govorniške sposobnosti, niti ne njegova služba sama po sebi. Je to, kar je, in je rad to, kar je. In ima rad sočloveka. Vse to pa je lahko vsak izmed nas. Za to ne potrebujemo biti duhovnik, ne psihiater ne učitelj. Včeraj nam je položil na srce: "Strog do sebe, prizanesljiv do drugih in ljubeč do Boga". Z opozorilom, da ne zamešaš tega vrstnega reda. Kristjani postanemo s kustom deležni trojne službe: duhovniške (služiti Bogu in ljudem), preroške (razlikovanje med dobrim in zlom) in kraljevske-voditeljske (bistvo te je zmaga dobrega nad zlom, življenja nad smrtjo). Ta služba ne mine. Za njeno opravljanje ni tuze miskega plačila. Datum upokojitve je neznan. Če jo opravljaš in jo rad opravljaš, je njen vpliv neizmerljiv. Večen.

Alenka Hvalica

S kolesom ob Donavi (12)

Od izvira v Črnem gozdu do Budimpešte

Karambol tik pred Dunajem

Malo pred prihodom v predmestje Dunaja sem telefoniral bratranca, ki sedaj živi v avstrijskem glavnem mestu in pri katerem sem nameraval prenočiti. "Sem že tu, nekaj kilometrov od mesta", sem mu sporočil in v nadaljevanju poti nagnosko še močneje pritisnil na pedale. Pot je bila ravna, dovolj široka in lepa, tako da sem vijugal med množico kolesarjev in prehiteval tudi številne rekreativce na precej hitrejših dirkalnih kolesih. Ob vhodu v mesto sem to svojo hitrost plačal z nesrečno prigodo, ki bi jo najraje izbrisal iz spomina. Ravno ko sem nameraval prehiteti starejši kolesarski par, šlo je za oštevilčenca na organizirani kolesarski turi, je ženska, ki je vozila spredaj, naenkrat in ne da bi to kakorkoli nakazala, začela zavijati s poti v levo. Skušal sem se ji ogniti, a prepozno. Prehiter sem bil. S prednjim kolesom je trčila v moje zadnje kolo in zelo nerodno padla. V trenutku mi je postalo slabo. Takoj sem ustavil, skočil s kolesa in bil pri njej še pred mojem, med tem pa premišljal o tem, ali je šla hrbtenica, kolk ali ključnica. Kolesarka je imela namreč okoli sedemdeset let ali kakšno čez. Začel sem se opravičevati in pomagati, ona pa je samo stokala. Mož me je nekajkrat ubil s pogledom, rekel pa ni nič. Skupaj sva ji pomagala vstati, in ko je postalo jasno, da je grd pa-

dec po čudežu preživel brez vsakršnih poškodb, sta mi pomignila, da grem lahko naprej, da se lahko 'speljem' oziroma naj ji-

Schönbrunskem parku, kolesaril še kakšno uro. Že ko sva se prejšnji dan slišala, me je malo skrbelo, kako ga bom našel brez

Dunaj urban grafiti

ma čim prej izginem izpred oči. Med bistveno počasnejšim nadaljevanjem sem razmišljal o tem, da je bila delno kriva tudi sama, ker je kar naenkrat brez vsakršnega znaka zavila s poti, a moralna krivda je bila vendarle na moji strani, ker sem pogajal, kot bi bil na giru ali touro, ne pa na kolesarski poti, kjer je, vsaj na Dunaju, pa čeprav tega nihče ne upošteva, hitrost kolesarjev omejena na resda polžjih 10 kilometrov na uro. Hvala Bogu se je vse skupaj srečno končalo, a vse do večera me je pekla vest. Čeprav sem bil kmalu po nezgodi ob Donaukanalu oziroma v mestu, sem do Tomaža, ki živi tik ob

zemljevida, a je šlo presenetljivo lahko. Sem pa tja, na vsakem drugem, tretjem semaforju, sem koga vprašal, če grem v pravo smer proti Schönbrunu. Po vsem tistem zelenju in miru ob reki mi urbaniziran in kaotičen okoliš nekako ni 'sedel'. Dobrodošel je bil le zato, ker sem se moral v tisti pločevinasti gneči osredotočiti na promet in sem tako neljubi prometni incident hitreje potisnil nekam v ozadje. Ko sva se pri postaji metroja pred vstopom v Schönbrunski park, kjer sva bila dogovorjena in od koder sem ga poklical, srečala, sem bil prav vesel znane 'face'.

Nace Novak

Z 2. strani

Gibanje ogorčenih ...

Najbolj množični so bili protesti v Rimu, kjer se je po zadnjih podatkih zbralo več kot sto tisoč ljudi. V italijanski prestolnici je izbruhnilo hudo nasilje, v katerem je bilo 70 ranjenih in 12 pripitih: 45 ljudi pa je moralo v bolnišnice. Ob mirnem sprevedu protestnikov so se namreč zbrale skupine zamaskiranih skrajnežev (t. i. Black Blok), ki so v popolni avtonomiji začeli pravo gverilsko akcijo v mestnem središču: poškodovali so izlozbe tr-

transparent z geslom "Nismo premoženje v rokah bankirjev"! V New Yorku so bili prizori manj dramatični, vseeno pa so se policisti na konjih na Times Squareu spopadli s protestniki in jih 74 prijel. Svetovni val protestov je segel tudi do Slovenije. Shodi so bili v Mariboru, Kopru in Ljubljani, kjer se je množica več kot tisoč protestnikov najprej zbrala na Kongresnem trgu; javno so izražali nasprotovanje "nasilju finančnega kapitalizma". Približ-

no nezaupnico načinom upravljanja z našim življenjem, skupnim bogastvom, ekonomijo, političnim strankam in družbo. "Danes je precej ljudi odločilo, da bomo skupaj gradili družbeno opozicijo tem poskusom dokončne razlastitve tistim, ki proizvajajo družbeno bogastvo", je poudaril. V Mariboru se je v popoldanskem urah na Trgu Leona Štuklja zbralo približno 400 ljudi, od mladih do upokojencev, ki so dobili možnost, da s priložnostnim odru med upravnima zgradbama obeh mariborskih bank izrazijo svoja mnenja. V Kopru se je zbralo okrog 200 protestnikov, da bi s transparentni

govin in bank ter vse, kar jim je prišlo pod roke, višek razdejanj pa je bil na trgu San Giovanni, kjer so nasilneži prišli do spopada s silami javnega reda. Policija in karabinjerji so proti protestnikom uporabili vodne topove in solzivec. Protestniki so celo zažgali prizidek obrambnega ministrstva. Nasilje skrajnežev so ostali protestniki nemudoma obsodili in agitatorje odrinili iz svojih vrst, jih je med drugim odlikoval

no polovica protestnikov je nato zapustila Kongresni trg in se odpravila pred Ljubljansko borzo, kjer so v šotorih tudi prenočili. Manifestanti pri tem niso povzročali materialne škode, le na pročelju poslopja Ljubljanske borze so odtргali črko R iz napisu "borza" (na sliki). Predavatelj na ljubljanski fakulteti za družbene vede Andrej Kurnik je med protestom večkrat nagovoril zbrane. Dejal je, da protest predstavlja množič-

tu bližnjih predčasnih parlamentarnih volitev. "S tem bi dosegli, da se formirajo nove stranke, ki bi ščitile interes delavskega razreda in bi pomagale, da pride do prave demokracije", je svoje razloge pojasnil aktivist Stojan Bubonja. Z bojkotom bi namreč pokazali, "da nobena stranka v Sloveniji nima avtoritete, da bi lahko prišla na oblast, ker so vsi enaki in vsi imajo svojega gospodarja".

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Palik
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst.
Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 18. oktobra, ob 14. uri.

Tiha gorska pokrajina, kjer se srce umiri

Samota za izbrance

O Dolu pod Plazmi nisem nikoli nič napisala. Pravzaprav sem si obljubila, da o tem tihem, pozabljenem kotičku naših gora ne bom nikoli nikomur govorila. Da bi v Plazeh ne srečevala kričečih nedeljskih izletnikov, neotesancev s prosto dirkajočimi psi, nabiralcev redkega cvetja, ali najhuje, idiotov (oprostite za izraz) na štirikolesnikih (pa brez zamere ..., če ga kdo ima, naj ga lepo čuva doma v garaži in naj z njim ne rine v tišino gora).

Letos septembra, ko sem se ponovno odpravila na naporno pot, da bi se do sitega napojila lepote in samote, sem vendarle pomislila, da bi ta prelepi kotiček naše male Slovenije, kamor zahaja redkokdo, vendarle delila z bralci Novega glasa. Ker jih poznam in vem, da bodo, podobno kot jaz, onemeli od tolikšnih čarih ter obožujoče spoštovali vsak kamen in vsako travnato bilko ... in na koncu dolge poti v tišini obseleli na Čistem vrhu v nemem občudovanju stoterih previsov, grebenov in vrhov, med katerimi ponosno dviguje glavo v nebo naš očiak Triglav.

Pot v Dol pod Plazmi in na Čisti vrh ni markirana, o njej ne pišejo gorski vodiči, po njej ne gre nobena transverzala. V Plazeh je včasih tako, kot bi tja nikoli ne

stopila človeška noga in kot bi opuščene lesene stavbe "namalal" tja neznan slikar. Samo za okras in dopolnilo. Sicer pa kraljujejo pod Špičjem lepota in tišina ter mogočna sila narave. V Plazeh nam govorita le listje in veter, sami smo z nebom in gorami, kot bi bili na koncu vseh poti in daleč od vsega tega, čemur v zmoti pravimo sodobnost in napredek. Sicer pa tale dolina časa ne pozna, spreminja se samo v počasnem toku minevajočih letnih časov. Tja zahaja res redkokdo. Tisti, ki v gorah stalno pogledujejo na uro in tekmujejo, kdo bo prvi na vrhu, ne marajo tako dolgih in obenem lahkih poti. Tudi za tiste, ki gredo v gore, da se do onemoglosti napijejo, tu ni prostora, pod Plazmi namreč ni "šankov" in točajk. Ponosna dolina, ki počiva v objemu najlepših slovenskih gora, ne mara niti vpitja niti cenenih dovtipov. Za tiste, ki jih srečaš v Plazeh, veš, da so drugačni, da so pošteni ljudje, s katerimi si lahko brez besed izmenjaš občutke. Pred leti sem tudi sama na Čistem vrhu našla prijateljice, pravzaprav jih je našla moja terierka Lučka, sedaj pa sem z njimi še vedno povezana po Facebooku in srčno upam, da se sredi bohotnega poljetja spet srečamo v objemu tišine. Slike, ki sem jih dodala

članku, so dejansko last prijateljice Ine Stergar iz Kobarida, ki je zame ovekovčela vso to lepoto v trenutku, ko je bil moj fotoaparati v popravilu.

Če sem čisto pošena, moram bralcem priznati, da se ne spominjam, kako sem zašla v ta pozabljeni raj nad Trento, verjetno tako, kot pravi italijanska pisateljica Susanna Tamaro, sledila sem srcu in se znašla v kraju, ki sem ga doslej poznala samo v sanjah.

Sicer je za obisk Čistega vrha in Planine v Plazeh nujno potreben zemljevid Posočja ali Zgornje Trente. Vožnja z avtomobilom je precej dolga, saj se moramo zapeljati do vasi Soče. Tik pred prvimi hišami zavijemo levo čez slikovita korita in nato po strmi ozki gorski cesti nad dolino Vrsnik sledimo najprej smerokazom za Vas na skali in nato za Planino v Plazeh, ali, kot jo imenujejo nekateri, Pod Plazmi. Kmalu potem, ko se asfalt konča, nas bo zapornica prisilila, da bomo avto parkirali ter se po makadamski cesti ob Suhem potoku odpravili v neznano. Makadamska mulatjera se kar dolgo vije navzgor, ker pa nas spremljajo prelepi razgledi, barve in gore, ki nam mežikajo izza bukovja, pa ni nikoli dolgočasna. Po dobri uri smo ob zgornji strugi Suhega potoka, dolina se odpira nad nami in po njej neuhojene steze vodijo k plazovom Špiča. Ko se pot zravna, moramo biti pozorni, da sledimo oznakam za Planino v Pla-

zeh. Tudi do tja se bomo povzpeli po široki vijugasti stezi. Dolga, a nenaporna in za vsakogar primerna pot. Le kondicija in ljubezen do gora sta potrebni. Naj še omenimo, da se steza v desno smer nadaljuje v Dol pod Plazmi, kjer počasi ugasne v strugi skoraj vedno suhega ... Suhega potoka.

visoko travo, kajti markacij ni. Ko smo na njej, pa je pred nami le še najlepši del poti, vzpon na Čisti vrh, med macesni do ruševja in nato levo še nekaj metrov navzgor na 1875m visoki razglednik. Približno 800 metrov višinske razlike in dobre tri ure dolga pot, za katero nas bo Čisti vrh poplačal z enim izmed najlepših polletov po vrhovih naših gora in s tišino, ki bo prerodila naše misli. V objemu sonca in vetra bomo lahko poslušali pripoved našega ponosnega očaka, pogled se bo ustavil na Prehodavcih s Kanjavcem in na Zadnjiškem Ozebniku, le pol ure od nas nas v istem grebenu vabita Velika in Mala Tičarica ter dlje onkraj doline Trente ponosni Bavški Grintavec. Lepota, ob kateri se polni tihe sreče in popolnoma preroreni predamo vetru in soncu v tihi želji, da bi se nam ne bilo treba nikoli vrniti v trpki vsakdan.

Suzi Pertot

JURIJ PALJK

KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ?

85

Koga od vas ob pogledu na nasilje, ki ga nenehno vidujemo po računalniških in televizijskih zaslonih, še ni prijel, da bi na ves glas zakričal, kar so govorile naše stare mame: "Ta bi si pa res zaslužil s šibo po goli..."! Prav te misli so me obhajale te dni, ko sem gledal skrbno načrtovano in z dovršenimi tehnikami organizirane gverile izvedeno nasilje na protestih, ki so jih pripravili v Rimu, kot seveda tudi drugod po svetu, pripadniki tako imenovanih "ogorčenih", gibanja, ki se je kot olje po vodi zadnje čase razširilo po vsem svetu in opozarja na nevzdržno stanje izčrpanosti in vedno hujšega siromašenja preprostih ljudi ter isočasno vedno večjega bogatenja in izžemanja s strani finančnikov, bank, kapitala, bogatašev.

"Zares bi bilo treba te bandite preteptati, zapreti in vreči ključ zavora v smeti"! je bil odločen mož v baru, ko sva zjutraj pila kavo in debatirala o norenju in uničevanju v Rimu. Pa sem možaku vseeno pripomnil, da naj pomisli, komu je služilo to nasilje, zaradi katerega je bilo zborovanje "ogorčenih", ki protestirajo proti finačnikom in njihovim malverzacijam, na osrednjem rimskem trgu prepovedano, danes pa zaradi tega nasilja že uvajajo posebne zakone in posebne, izredne prepovedi.

Sem sin tipičnega primorskega moškega, ki je bil kot fant med drugo svetovno vojno poslan v italijansko vojsko v posebne bataljone, in po njegovem pripovedovanju dobro vem, kaj so "posebni zakoni in posebni bataljoni". Nisem pristaš teorije zarote, po kateri se vsaka stvar zgodi zato,

ker za njo stojijo take ali drugačne temne sile, ki skrbno načrtujejo določena nasilna in drugačna dejanja, vem pa tudi, da živim v državi, kjer se je že prevečkrat pokazalo, da se je vladajoča garnitura poslužila nasilja za doseg točno določenih ukrepov, ki so navsezadnje vsi imeli za posledico omejitve osebne svobode. In še kako imam živo v spominu dejstvo, da so bili pred časom znani izgredi na nogometni tekmi med Italijo in Srbijo načrtovani, a tudi to vem, da je srbska vlada obvestila italijansko, da v Italijo prihajajo huligani, poslala jim je tudi spisek nasilnih oseb in točne podatke o avtobusih in avtomobilih, v katerih so prihajali banditi na tekmo, kot tudi vem, da takratna vlada, ki je, mimogrede, ista kot sedanja, ni storila ničesar, da do izgidov ne bi prišlo. In sem zato ob izjavah italijanskih politikov te dni precej raznodušen, ker močno dvomim v verodostojnost njihovih izjav, saj so bile nedavne nasilne demonstracije v Rimu napovedane na svetovnem spletu dosti časa pred samimi dogodki, s katerimi se seveda ne strinjam, čeprav vam na tistem prostodušno tudi priznam, da mi razdejanje lokalne banke v Rimu, kjer niso poškodovali nobenega človeka, ni vzbudilo kakega posebnega občutka sočutja, če sploh, kot me tudi ne bi motilo, spet iskreno povedano, če bi se delavci in opeharjeni pri nas začeli obnašati tako, kot so se pred časom opeharjeni in zaradi finančnih malverzacij peščice ljudi v revščino potisnjeni ljudje na sicer zelo miroljubni Islandiji, ko so ogorčeni metali opeke v banke in parlament. Mimogrede naj navedem še grozljiv podatek, da je bilo v Rimu med nasilnimi neredi narejene škode za okrog milijon evrov, a v istem času so v Nepalju v popolni medijski tišini prodali za dva milijona in pol evrov vstopnic za nogometno tekmo nekega evropskega pokala, a ta podatek ni nikogar od politikov razburil, čeprav se ve, da je Neapelj vedno potreben takšnih in drugačnih državnih, se pravi naših, finančnih pomoči in velja za eno najmanj razvitih področij Italije...

Pri sicer zvečine miroljubnih protestih "ogorčenih" gre namreč za pravično stvar, saj ljudje, ki se teh protestov udeležujejo pred bankami in finančnimi zgradbami, le opozarjajo na nevzdržno stanje, v katerega so jih pahnili finančniki in seveda nesposobna politika. Da, nesposobna politika, ki misli, da se bodo ljudje še obnašali, kot da se ni nič zgodilo, in še naprej verjeli njihovim lažem, ki nam jih trosijo preko televizije in časnikov, za katere se itak ve, kdo jih ima v lasti. Svetovni splet je torej tisti, na katerem se danes še edino pretakajo svobodne informacije, in nobena skrivnost ni, da bi ga rade vlade omejile; za zdaj, hvala Bogu, jim to ni še uspelo. Nasilje pa je nekaj povsem drugega, saj že misel, "kako bi jih bilo treba po goli...", vsebuje v sebi nasilje. Vsi smo seveda proti nasilju, a nasilja smo sami deležni in nasilje sami tudi izvajamo. Te dni sem ob gledanju televizije in nasilnih izgidov v Rimu, o katerih se bo govorilo še nekaj časa, pomislil na knjigo, ki me je kot mladeniča še kako označila. Govorim seveda o kulturnem romanu Peklenska pomaranča, katere avtor je Anthony Burgess. Roman Peklenska pomaranča (A Clockwork Orange, Arancia meccanica) Anthonyja Burgessa je izšel leta 1962, devet let pozneje je slavni filmski režiser Stanley Kubrick posnel filmsko različico romana, leta 1974 pa smo roman dobili tudi v slovenskem prevodu kot Peklenska pomaranča, prevajalca sta sicer dva za dve različni izdaji, in sicer Ferdinand Miklavc za prvo, za drugo pa, ki je izšla leta 2005, je poskrbel Branko Gradišnik, sam sem prebral Miklavčev prevod in kasneje še italijanski prevod ter original. Roman me je prizadel, ker pripoveduje zgodbo o 15-letnem Alexu in njegovim mladostniški bandi, ki se na svet okoli sebe odziva s skrajnim nasiljem. Zato ga državni represivni aparat, ki so mu lastna podobno nasilna sredstva kot poulični skupini prestopnikov - le z drugačnimi cilji, podvrže "zdravljenju", po katerem mu - zaradi vbrižganih kemičnih substanc in nasilja nad njim - vse podobe zla, pa tudi klasična glasba, ki jo je nekoč tako zelo ljubil, (Sloviti Alexov "Ludvig Van", se še spominjate?) zbujajo nevzdržni telesni odpor.

"V nekem smislu knjiga poudarja to, kar sem si vedno želel poudariti, namreč dejstvo, da je človek svoboden, da mu je bila dodeljena svobodna volja in s tem svoboda izbire. In če se namesto za dobro odloči za zlo, je to pač v njegovi naravi in nikakor ni naloga države, da v njem ubije to sposobnost za izbiro. Peklenska pomaranča v bistvu govori o tem, da je za človeka bolje, če dela zlo iz lastne volje, kot pa da se spremeni v stroj, ki je sposoben delati samo dobro. V tem smislu sem uporabljal temo svobodne volje v vseh svojih romanih, toda ta knjiga se od drugih razlikuje po tem, da uporablja posebej za to priložnost zamišljen jezik, in pa po tem, da uporablja veliko bolj eksplisitno nasilje kot moja druga dela. Ne maram nasilja in nimam rad tega, da ga predstavljam v svojih knjigah, tako kot tudi ne maram seksualnih prizorov; po naravi sem glede teh stvari zelo plaht in previden. Toda v Peklenski pomaranči me je pogled, ki se mi je razprl v poznih petdesetih letih, pogled na državo, ki si vedno bolj prisvaja področje svobode izbire, tako presunil, da sem začutil, kako enostavno moram napisati to knjigo", je o svoji Peklenski pomaranči, ki mu je prinesla slavo, dejal Anthony Burgess.

Ko skoraj nimaš kaj dodati, a ti še vedno ostane vprašanje: Kaj sploh počnem tukaj?

Anthony Burgess

Dogodki na igriščih z drugega zornega kota

Naši športni mediji v letu jubilejev

Za primerno promocijo in vidljivost delovanja kateregakoli športnega gibanja, od vrhunskih tekmovalcev do amaterskih društev, so nedvomno odločilni mediji. Naj tokrat pregledamo, kako slovenske medijske hiše v Italiji poročajo o naši športni srenji v novi sezoni, tisti, ki se približno ujema s šolskim letom. Spoznali bomo, da gre za leto okroglih jubilejev. V ta kotel seveda sodi tudi pričujoča športna rubrika v našem tedniku. Mimogrede, najlepša pripomba na račun našega športnega kotička, ki smo jo doživeli, je dozorela v prejšnjih tednih ob

loge so bili že od nekdaj mladi sodelavci, ki v uredništvu in na terenu ustrezno dopolnjujejo delo profesionalcev.

Petnajst let televizijskih dnevnikov so praznovali tudi pri novinarskem oddelku deželnega se-deža RAI za Furlanijo Julijsko krajino, kjer ob nedeljah in ponedeljkih od oktobra do junija dela družbo gledalcem Športna tribuna. Tudi tu so - po upokojitvi zgodovinskega kronista Marija Šušteršiča - v zadnjih letih levi delež prispevali mladi sodelavci, ki so se kalili v poklicu po telenavdicah in stopniščih ob zele-nicah. Adut tribune so v skladu z

vajajo že več kot trideset let. Po lanskem sezoni se je upokojil njen dolgoletni voditelj in duša športne redakcije Boris Simoneta, ki je bil prvi pojem za nedeljsko Šport in glasbo na Radiu Trst A. V prejšnjih tednih se je oddaja spet začela z novimi glasovi in manjšimi spremembami, njena moč pa so še naprej povežave v živo z igrišči amaterskih nogometnih ekip in ažurnost pri rezultatih v slogu priljubljenega Tutto il calcio minuto per minuto.

Dvajseti rojstni dan praznuje oddaja Športel, ki se po koprski televiziji oglašja ob ponedeljkih ob 22.30. Koncept sporeda, ki ga pripravlja in vodi briljantni Igor Malalan, je že več let nespremenjen. V studiu v družbi gostov vsakič (mestoma kritično) obdelajo eno temo iz zamejskega športa, prispevke po igriščih pa pripravijo mladi sodelavci, ki problematiko v studiu tu pa tam začinijo še s kako anketo v slogu "vox populi". Slovenski novinarski oddelek RAI in Športel že vrsto let sodelujeta z usklajenimi snemalnimi ekipami, kar dovoljuje, da gledalci preko svežih posnetkov vsak teden spremljajo dogajanje s štirih ali petih tekmovališč.

Poglavje zase je specializirana in spletna stran www.slosport.org kolege Branka Lakoviča, ki naš šport vzorno spremlja vsakodnevno in ob koncih tedna postreže z izidi s posameznih igrišč že nekaj minut po koncu tekem. Zelo priljubljena je med širšo publiko, tudi italijansko, ki podobni servis na krajevni ravni pogreša.

HC

Foto B. Prinčič

trditvi, da bo koncept te rubrike v Novem glasu nadvse koristen čez 30 let, ko bo kdo raziskoval zgodovino zamejskega športa in si bo z našimi članki zelo pomagal. Zaprt oklepaj.

Z začetkom oktobra se je ob torkih vrnila med abonente in bralce Primorskega dnevnika Športna priloga, ki izhaja že petnajsto leto. Osem do dvanaest strani zajeten snop zelo dobro pokriva dogodke v našem športu, s tem da kroniko bogatijo predvsem intervjuji, komentarji (brez Pogleda z veje Marija Čuka ne gre), bolj ležerne rubrike, barvne fotografije in križanka. Športne strani edinega dnevnika Slovencev v Italiji so sploh dokaj bogate tudi med tednom, ko dovolj pozornosti namenjajo tudi deželni mednarodnemu dogajanju. Moč torkove športne pri-

NOGOMET

Elitna liga: Azzanese - Kras 1:1

Promocijska liga: Vesna - Juventina 0:1

1. amaterska liga: Primorec - Cormonese 1:1, Capriva - Sovodnje 1:0

2. amaterska liga: Zarja - Primorje 2:1, Mariano - Breg 1:0

3. amaterska liga: Mladost - Audax 3:2

KOŠARKA

Državna C liga: Conegliano - Jadran 54:59

Deželna C liga: Breg - Cervignano 84:64, Arditia - Bor 55:68

ODBOJKA

Moška B2 liga: Bibione - Sloga Tabor 3:2

Ženska C liga: Zalet - Reana 3:0

Moška C liga: Olympia - CUS 3:0, Val - VBU 1:3, Ferroalluminio - Sloga 3:0

Ženska C liga: Zalet - Staranzano 3:1

Moška C liga: Volley Club - Olympia 3:0

Sprehod po Sarajevu (1)

Zanimivo, nepričakovano srečanje

“Kakšna se ti zdi Bosna?” me je po približno pol ure vožnje po bosanskem podežlju vprašal prijateljičin oče, s kate-

V Sarajevu sem poiskala hostel, ki je, sodeč po opisu na internetu, moral biti v Baščaršiji in je bil izjemno poceni. Brez težav sem ga našla in vprašala v recepciji,

natrpanih sedem pogradov; vsak pograd je imel tri postelje. Zraven je bila le ena majhna kopalnica s prho, za katero sem se resno spraševala, koliko in predvsem ali je higien-ska. “Za dve noči ne bom umrla”, sem si mislila.

Že dolgo nisem spala v hostelu, zato mi je bilo srečanje s toliko različnimi ljudmi dejansko prijetno (nočno smrčanje nekoliko manj). Le nekaj minut pred mano je v hostel prišlo dekle, s katerim sva se takoj ujeli. “Daniela”, je rekla simpatična punca s širokim nasmehom in pomo-

lila roko predse. Tudi ona je ravnokar prispela v hostel. Takoj sem jo vprašala, ali bi šla na sprehod po Baščaršiji, starem mestnem jedru. Medtem ko so se ljudje sprehajali po ozkih uličicah, se zaustavljali v buregdžinicah in čevabdžinicah, sva se z Danielo usedli za majhno mizico, kjer nam je prijazna ženička postregla z

bosansko kavo. Da je iz Švice, mi je povedala že v hostelu, a ob kavi sem izvedela mnogo bolj zanimive stvari. Iz Švice se je do Sarajeva pripeljala s kolesom in za pot porabila tri tedne. Ko sem ji rekla, da sem iz Slovenije (že zdavnaj sem se odločila, da v tujini vedno povem, da sem iz Slovenije; če pa pride do daljšega pogovora, povem, od kod sem dejansko doma), mi je navdušena povedala, da ima zelo rada Slovenijo. Na poti v Bosno je v severni Italiji srečala moža, ki ji je ponudil prevoz do Hrvaške, a je v Sloveniji raje izstopila in kolesarila tudi po

naši deželi, ker ji je bila ob prvem obisku tako všeč. Res sem bila vesela, da sem srečala nekoga, ki mu je ostala Slovenija v tako lepem spominu. Z Danielo sva se zatopili v pogovor. Ne spominim se več točno, kaj sem komentirala, a kdor me pozna, ve, da mi je Indija stopila pod kožo, da se je naselila v moje ce-

lice, da se v meni vedno skriva tudi kakšna misel ali spomin na Indijo. Povedala sem torej nekaj o Indiji, Daniela me je pogledala s povečanimi očmi. “A si bila ti v Indiji?”

so me dejansko vprašale njene oči, preden bi se premaknile ustnice. “Lani, skoraj pol leta”, sem odvrnila in ji povedala, kaj sem tam počela. Bila je navdušena. Njeno potovanje se bo namreč nadaljevalo po Bolgariji do Istanbulu, od koder bo decembra odletela v Indijo. Ker se ni še odločila, v kateri predel bi rada odpotovala, sem ji pove-

dala, kaj sem sama videla, in ji kasneje tudi poslala povezavo (link) na fotografije s svojega potovanja. Ujeli sva se. Po zgolj eni uri v Sarajevu sem bila očarana nad umirjeno in sproščeno atmosfero in spoznala zelo zanimivo osebo. Kratek obisk mesta se je torej začel na najboljši možen način.

Slavica Radinja

rim sem se tja peljala. “Zelena”, sem odvrnila in zrla v pokrajino, ki se je ponašala z najrazličnejšimi odtenki zelene barve, s hišami in drevesi, posejanimi po mehkih valovitih bregovih. Na poti domov sem sicer opazila tudi ruj, ki se je bohotal v rdeči barvi, a v prvem trenutku me je očarala in prevzela predvsem neskončna zelena barva.

ali imajo kakšno prosto posteljo. Na moje veliko začudenje (kasneje sem ugotovila, da se je še vsakdo zelo začudil ob tem) mi je receptor rekel, da je soba v drugi stavbi. Sledila sem možu, ki me je vodil dvesto metrov niže po ulici, in vstopila sva v to, kar je dejansko izgledalo kot stanovanje, spremenjeno v zasilen hostel. V sicer prostorni sobi je bilo

Ajdovski “netopir” še tretjič osvojil nagrado ameriške agencije NASA Premikajo meje mogočega na področju letalstva na električni pogon

Podjetju Pipistrel iz Ajdovščine, ki proizvaja ultralahka letala in je bilo lani izbrano za najbolj inovativno evropsko podjetje v svoji kategoriji, je uspel nov podvig velikih razsežnosti, ki ga je njegov direktor Ivo Boscarol ocenil za največji ali pa vsaj najodmevnejši uspeh slovenskega tehnološkega znanja v novejši zgodovini. Mešana slovensko-ameriška ekipa Pipistrel-USA.com (pogoj organizatorjev za udeležbo na tekmovanju je bil, da je ekipa uradno ameriška) je namreč zmagala na letošnjem

lono pri povprečni hitrosti 107 milj na uro. Kot je ob tem povedal Boscarol, so s tem dosežkom še za en korak dvignili omejitve na področju letenja na električni pogon. Leta 2007 je njihovo letalo taurus G2 poletelo kot prvo dvosedežno električno letalo na svetu, taurus G4, ki so ga v samo devetih mesecih naredili posebej za to tekmovanje, pa je prvo štirisedežno letalo na električni pogon na svetu. Zaradi zmanjševanja stroškov so ga izdelali iz trupov dveh taurusov G2, tako da so ju povezali s centralno sekcijo,

gradni sklad je znašal 1,65 milijona dolarjev in je bil s tem največji nagradni sklad v zgodovini letalskih tekmovanj) vrgli rokavico z izjavo, da je Pipistrel pripravljen prispevati sto tisoč dolarjev od nagrade v nagradni sklad za prvega proizvajalca letala na električni pogon, ki bo prebilo zvočni zid. Izrazili so tudi prepričanje, da bo do tega prišlo v naslednjih petih letih. Za to, da je bil Pipistrel uspeh še večji, je poskrbelo drugo mesto ameriško-nemške ekipe e-genius, ki se je tekmovanja udeležila s predelanim Pipistrelom taurusom. Ob vrnitvi v domačo Ajdovščino je Boscarol napovedal, da se bodo zagotovo udeležili “dirke” za superonično električno letalo, če bo do nje prišlo, glede ostalih izzivov za prihodnost pa je omenil, da razmišljajo predvsem o tem, kako električni letalski pogon, ki je tišji in bolj čist od konvencionalnega, uvede v letalski pot-

na svojih novih proizvodih, najprej na električnem in hibridnem štirisedu Panthera, ki ga bodo izdelovali v proizvodni hali na goriškem letališču, za zdaj pa je prototip še v ajdovski bazi. Prav ajdovski sedež podjetja, ki izrablja vse možne obnovljive vire in velja za

enega najbolj varčnih v državi, si je pred dvema letoma med neuradnim obiskom ogledal tudi Larry Page, ustanovitelj in solastnik spletnega velikan Google, ki je kot sponzor sodeloval tudi na tokratnem Nasinem tekmovanju. Page, ki je glavni krivec za to, da so tudi vsi Googlevi objekti okolju maksimalno prijazni, je Boscarola in njegovo ekipo obiskal tudi med tekmovanjem in občudoval njihovega varčnega taurusa z več kot 21-metrskim razponom kril. Nasini strokovnjaki, ki so se čudili že

med tekmovanjem, si najbrž še vedno belijo glavo s tem, kako je mogoče, da majhna ekipa iz majhne Slovenije dikтира tempo in postavlja trende na področju ultralahkega letalstva in letalstva na električni pogon, njihov predstavnik pa je na razglasitvi rezultatov pripomnil, da so naredili pametno potezo, saj so s tekmo-

podjetja podobno sprejemu športnih šampionov po vrnitvi z uspešnega svetovnega prvenstva ali olimpijskih iger. Čestitke so, tako Boscarol, po osvojitvi prve nagrade deževali z vsega sveta. Kot je pojasnil, so jih za Pipistrel-ovo zmago od svojih kolegov v tujini prejeli tudi slovenski politiki. Omenil je celo, da naj bi

se srbski predsednik Tadić v eni od izjav pohvalil, da prihaja Pipistrel iz države, s katero so bili nekoč skupaj v isti državi. O novih ciljih in izzivih podrobneje še ni hotel govoriti, povedal pa je, da se je ideja za taurus G4 rodila, ko sta se z vodjo ekipe Tineto Tomažičem lani pet ur skupaj vozila iz Nemčije proti domu. “Med vrnitvijo iz ZDA sva bila na letalu skupaj deset ur – zdaj si pa lahko predstavljate, kaj je nastalo za naprej”, je sklenil.

Nace Novak

Taurus G4

vanjem prihranili veliko denarja, ker bi ga sami v takšne raziskave vložili bistveno več, poleg tega pa so se zavarovali s tem, da so nagrado obljubili le v primeru, če bodo tekmovalci zadostili visoko zastavljenim pogojem. Pipistrel-ovcem je to uspelo, zato je bilo slavlje ob vrnitvi pred sedež

vedal pa je, da se je ideja za taurus G4 rodila, ko sta se z vodjo ekipe Tineto Tomažičem lani pet ur skupaj vozila iz Nemčije proti domu. “Med vrnitvijo iz ZDA sva bila na letalu skupaj deset ur – zdaj si pa lahko predstavljate, kaj je nastalo za naprej”, je sklenil.

Z 8. strani

Med upornostjo ...

Dodelnost predstave se kaže v groteskno satiričnem nastavku prvega dela, kjer protagonisti v učiteljski zbornici sedijo za dolgo mizo in dogajanje spremlja nekakšen izpiti napev narodne glasbe, in v dramatičnih razpoloženskih tonih drugega dela, katerim sledijo in jih podčrtujejo mračne note glasbene podlage, ki jih je učinkovito prispeval za svoje skladbe večkrat nagrajeni Vasko Atanasovski. Jerman se v tem delu, ko je sam v sprednjem koncu odra, pač zaveda svoje brezupne hoje proti toku in da v tisti sodrgi hlapcev nima kaj iskati ter je najboljše, da se umakne na Goličar-

vo, tudi zaradi pekoče bolečine ob misli na mater. Režiserjevo hotenje ohraniti duha Cankarjevega časa jasno podčrtujejo tudi veristični kostumi po zamisli kostumografinje Nine Holc. Svoje delo sta kot vedno vestno opravila lektor Srečko Fišer in mojster svetlobnih odtenkov Samo Oblakar.

Dolg aplavz, ki je večkrat zvalil na oder igralce, je bil najbolj zgovoren dokaz, da je premišljena publika radovoljno osvojila režiserjevo tolmačenje Cankarjeve misli in sprejela uprizoritveno podobo predstave, v kateri sta se ponovno izkazali moč in homogenost igralskega ansambla, ki nima

kaj zavidati osrednjim gledališkim hišam v Sloveniji, saj je kos estetskemu izrazu tudi takih uprizoritveno vse prej kot lahko uprizorljivih besedil, kot je ta Cankarjeva drama, v kateri se motivika političnega boja proti eni ali drugi politični struji prepreda s protagonistovimi motivi krivde, očistitve oz. vdanosti. Ob premieri je kot vedno izšel lep oblikovan gledališki list s tehtnimi zapisi, med katerimi je tudi daljši pogovor, ki ga je imela dramaturginja Martina Mrhar z gledališkim umetnikom Janezom Povšetom, predsednikom Strokovnega sveta SNG Nova Gorica, ki je že skoraj štiri desetletja tesno povezan z novogoriškim gledališčem in je te dni praznoval lep okrogel življenjski jubilej.

Iva Koršič

tekmovanju ameriške vesoljske agencije NASA za najbolj varčno letalo “Green Flight Challenge 2011”, ki je potekalo na letališču Santa Rosa v severni Kaliforniji. Glavni pogoj tekmovanja je bil, da mora letalo preleteti 200 milj z eno galono goriva na potnika pri povprečni hitrosti 100 milj na uro. V končni del tekmovanja so se uvrstile štiri ekipe, na uradni raziskovalnem centru v Silicijevi dolini, ki jo je v živo predvajala tudi NASA TV, pa so organizatorji v ponedeljek, 4. oktobra, sporočili, da gre prva nagrada Pipistrel-ovi ekipi, ki ji je uspelo z letalom taurus G4 doseči izvrsten rezultat 403,5 milje na potnika na ga-

na katero so namestili motor. Izrazil je tudi prepričanje, da je Pipistrel dokazal, da letalstvo na področju obnovljivih virov energije oziroma električnega pogona trenutno prehitava avtomobilsko industrijo, ki ima za seboj bistveno več denarja. Visoki predstavniki agencije NASA, spletnega giganta Google in fundacije CAFE na razglasitvi rezultatov niso skrivali navdušenja nad dosežkom in so drug za drugim ponavljali, da prihaja na področju letalstva do pomembne revolucije. Pipistrel-ovi, ki meje dojemajo kot nekaj, kar je treba presegati, so ameriškim velikani takoj po prejemu nagrade v višini 1,35 milijona dolarjev (na-

niški promet. O zmagovalnem taurusu G4, ki zaradi časovne stiske med pripravami na tekmovanje v Sloveniji ni poletel, je dejal, da bo najverjetneje ostal v ZDA, in dodal, da se zanj zanimajo tudi v najimnitnejšem letalskem muzeju na svetu, Smithsonian Air and Space Museumu v Washingtonu. Pipistrel-ovi ne bi bili najboljši, kar so dokazali že z zmagama na Nasinem tekmovanju leta 2007 in leta 2008, takrat z letalom virus SW, če ne bi taurusa G4, ki ni bil nikoli mišljen za serijsko proizvodnjo, izkoristili tudi kot poskusnega zajčka za nove tehnologije in sisteme. Te bodo, glede na to, da so se odlično obnesli, uporabili